

PORVOO BORGÅ

Borgå stads Välfärds- berättelse

2025

Innehåll

Inledning	3	Främjande av välfärd och hälsa i Borgå stad	48
Sammandrag av fullmäktigeperioden 2021–2025	4	Hälsofrämjande aktivitet	51
Centrala bakgrundsuppgifter	5	Incitament för att främja välfärd och hälsa (Hyte-koefficienten)	53
Befolknings- och familjestruktur samt den ekonomiska situationen	6	Nätverket En frisk kommun	53
Sysselsättning, näringsliv och livskraft	7	Planmässigt utvecklingsarbete i samma riktning för främjande av välfärd och hälsa	54
Livsmiljö	8	Fortsatta åtgärder	56
Lägesbild	14	Årsrapportering av Hyte-fonden 2024	58
Välfärd, hälsa och säkerhet	14	Halvtidsöversyn av framstegen i Välfärdsplanen 2024–2025	59
Delaktighet	19	Källor	67
Likabehandling och jämställdhet	20		
Centrala delområden som påverkar välfärden	21		
Lägesbild per åldersgrupp	24		
BARN, UNGA OCH BARNFAMILJER	25		
Småbarnspedagogik och skolor	27		
Ungdomsarbete	28		
Välfärd och hälsa	30		
Delaktighet	33		
Säkerhet	35		
UNGA VUXNA PERSONER I ARBETSFÖR ÅLDER	36		
Välfärd och hälsa	39		
Säkerhet	41		
ÄLDRE PERSONER	43		
Välfärd och hälsa	46		
Säkerhet	47		

Inledning

Genom att ta hand om förhållanden som stöder välfärden och hälsosamma val främjar vi välfärden och hälsan, och stöder människors möjligheter att upprätthålla och förbättra välfärden, hälsan, delaktigheten samt arbets- och funktionsförmågan. Uppgiften att främja välfärd och hälsa är omfattande och tväradministrativ i kommunen, varvid åtgärder för att främja dessa görs inom alla sektorer i Borgå stad.

I Borgå utförs mycket arbete för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. En del av verksamheten genomförs som kontinuerligt arbete och utvecklingen sker i stor utsträckning i olika projekt. Verksamheten bedrivs också i samarbete med lokala och regionala aktörer (bl.a. myndigheter, organisationer, samfund och föreningar). Varje kommuninvånare ansvarar för att främja sin egen välfärd och hälsa.

Välfärdsberättelsen är ett lagstadgat dokument (lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021, § 6) som beskriver välfärdstillståndet för Borgåborna. Det är fråga om ett informationspaket som stadens olika sektorer har utarbetat tillsammans om kommuninvånarnas välfärd och hälsa samt om faktorer som påverkar dessa. Med hjälp av dokumentet kan vi sammanställa väsentlig välfärdsinformation så att den blir en del av stadens dialog, planering, beslutsfattande och verkställande. Välfärdsplanen för den följande fullmäktigeperioden härleds ur denna välfärdsberättelse. Planen omfattar också starkt säkerheten i vardagen.

Stadens Hyte-styrgrupp leder arbetet med välfärdsberättelsen (välfärdsberättelsen, välfärdsplanen, de årliga välfärdsrapporterna) och alla sektorer deltar i det praktiska arbetet. Stadens etablerade tjänster och samarbete för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa beskrivs täckande för varje sektor i den nyligen godkända Välfärdsplanen 2024–2025, därför behandlas de inte i detta dokument.

I denna välfärdsberättelse beaktas vid granskningstidpunkten (hösten och vintern 2024) förutom den information som samlats in via tillgängliga offentliga databanker även proaktivt indikatorerna i social- och hälsovårdsministeriets förordning om minimiinformationsinnehåll för kommunernas välfärdsberättelse. Tidpunkten för ett eventuellt utfärdande av förordningen är tills vidare öppen och minimiinformationen kan ännu ändras. Som stöd för statistiken har vi beaktat resultaten av den enkät om välfärd och säkerhet som genomfördes i slutet av 2024 samt erfarenhetsuppgifter som samlats in på olika sätt från stadens personal och nätverksaktörer. Dessutom har vi brett några centrala aktörer om en lägesbild (Polisen, A-bostäderna, matutdelningen).

Utöver lägesbilden rapporterar detta dokument också hur Välfärdsplanen 2024–2025 framskrider och hur Hyte-fonden används 2024.

En gemensam lägesbild av Borgåbornas välfärd och hälsa som delas med välfärdsområdet och HUS kräver ännu synkronisering. Båda aktörerna utnyttjar i stor utsträckning samma indikatoruppgifter på sina håll. Särskilt intressanta är de ovannämnda aktörernas observationer och identifierade brister i välfärd och hälsa för Borgåbor i olika åldrar, så att vi kan påverka dem på förhand och bedöma om stadens nuvarande åtgärder är tillräckliga.

Borgå stad har sammanställt både indikatorerna för välfärdsplanen och en del av minimiinformationen för välfärdsberättelsen i den offentliga Power Bi. Den utvecklas och kompletteras regelbundet. Power Bi finns på stadens webbplats på adressen: [Främjande av hälsa och välfärd – Borgå](#)

Vi jämför också verksamheten för att främja välfärd och hälsa i Borgå med genomsnittet i kommunerna i Finland och med resultaten i jämförelsestäderna. Jämförelsestäderna är Tavastehus, Träskända, Kuopio, Lahtis, Villmanstrand och Vasa. Informationen med omfattande indikatoruppgifter finns på en mer detaljerad nivå i Power Bi.

Sammandrag av fullmäktigeperioden 2021–2025

Den första Valfärdsberättelsen och Valfärdsplanen för fullmäktigeperioden 2022–2025 godkändes av stadsfullmäktige i februari 2022. Dokumentet fokuserade på tre huvudteman: *invånarnas delaktighet och kundorienterad verksamhet, förebyggande tjänster i rätt tid samt en miljö som stöder välbefinnandet.*

I rapporteringen 2022 konstaterades att Borgåborna mår bra i en riksomfattande jämförelse, men att vi bör ägna uppmärksamhet åt en motionsinriktad livsstil och en minskning av övervikten för personer i alla åldrar. Under fullmäktigeperioden har det också konstaterats att olika problem hopar sig för en del invånare, vilket försämrar välfärden. Polariseringsen och utvecklingen av differentiering syntes i synnerhet i skolorna, och åtgärderna borde riktas till dem som befinner sig i en utsatt ställning.

Mitt under fullmäktigeperioden konstaterades det att det utifrån de statistiska uppgifterna är viktigt att staden satsar på att stärka invånarnas psykiska välbefinnande och på upplevelsen av delaktighet. Betydelsen av det förebyggande rusmedelsarbetet betonades, eftersom i synnerhet användningen e-cigarett bland unga har ökat och alkoholen har stor inverkan på förtida dödsfall.

Lägesbilden för välfärden har till många delar förbättrats jämfört med tidigare år, riktningen har varit fortsatt god eller förblivit på nästan samma nivå. Inga stora försämringar har framkommit och Borgåborna klarar sig bra i en riksomfattande jämförelse. Under hela fullmäktigeperioden har vi försökt hitta en fungerande metod och en årsklocka per fullmäktigeperiod för arbetet med välfärdsberättelsens lagstadgade dokument.

Under de senaste åren har Borgå stad gjort betydande satsningar på välfärdstjänster och investeringar. Utgif-

terna i stadens driftsekonomin per invånare är i topp med de stora städerna. Under de senaste tio åren har investeringarna i basservicen i Borgå varit bland de största per invånare jämfört med de största städerna.

Borgå stads egna fastigheter och lokaler som används för tjänster är i utmärkt tekniskt skick. Den genomsnittliga tekniska konditionsklassen för lokalerna är över 75 procent, vilket är toppklass också på riksnivå. Med ett förebyggande underhållsprogram säkerställer vi hälsosamma, säkra och trivsamma lokaler även i fortsättningen.

Enligt bestämmelserna i lag har följande förverkligats:

- Fullmäktigeperiodens Valfärdsberättelse och Valfärdsplan för 2022–2025 godkändes i stadsfullmäktige den 23 februari 2022 (§ 16).
- Valfärdsplanen för barn och unga 2022–2025 godkändes i stadsfullmäktige den 25 januari 2023 (§ 8).
- Valfärdsberättelsens årsrapport 2022 lämnades till stadsfullmäktige för kännedom (31.5.2023).
- Valfärdsplanen 2024–2025 godkändes av stadsfullmäktige den 24 april 2024 (§ 29) (uppdatering och ombyggd helhet, inklusive lägesbild för 2023)

Föregående fullmäktige beslutade om följande planer och de rapporterades regelbundet tills de togs med i stadens välfärdsplan 2024–2025:

- Bäst också i vardagen – välfärdsplan för de äldre 2020–2023 (ansvaret ligger hos social- och hälsovården)
- Mentalvårds- och rusmedelsplan 2019–2023 (ansvaret ligger hos social- och hälsovården)

År 2023 började vi i och med välfärdsområdesreformen bereda en dokumenthelhet för främjande av välfärd och hälsa. Redan då visste vi att detta med sina program, planer och praxis skulle kräva långsiktig samordning och

utvecklingsarbete. Valfärdsplanen 2024–2025 var ett tydligare dokument som innehåller mycket konkretion och beskriver stadens roll i främjandet av välfärd och hälsa. Dokumentet har fått mycket positiv respons i de riksomfattande nätverken. Nu har vi gjort motsvarande utvecklingsarbete med denna välfärdsberättelse.

Planen för integration av invandrare 2022–2024 godkändes av stadsfullmäktige i januari 2022. I utvecklingsarbetet beslutades det att integrationsfrågorna åtminstone i detta skede inte ska inkluderas i välfärdsdokumenten. Ett nytt dokument i anknytning till invandrare är under beredning.

Under denna fullmäktigeperiod har vi nått en situation där de lagstadgade dokumenten i anknytning till välfärd är samlade och integrerade i fullmäktigeperiodens cykel. Dessutom har vi skapat en modell som gör arbetet med dessa dokument smidigare och en process för att utarbeta dokumenten även i framtiden.

Inom det förebyggande rusmedelsarbetet finns ingen lagstadgad skyldighet för planer, men frågan ska synas i Hyte-dokumentet. Inkluderingen av säkerheten i vardagen i helheten och i det konkreta likabehandlings- och jämställdhetsarbetet ska ännu vidareutvecklas (innehåller en funktionell lagstadgad plan).

Under fullmäktigeperioden har staden gjort betydande satsningar på förhållandena och resurserna. I mars 2024 fattade stadsfullmäktige beslut om en ny fond för främjande av välfärd och hälsa.

Centrala bakgrundsuppgifter

I detta kapitel granskas centrala bakgrundsuppgifter om välfärden, såsom befolknings- och familjestrukturen, sysselsättningen, utkomsten, boendet, livsmiljön och säkerheten.

↑ Ökande i förhållande till föregående år ↓ Sjunkande i förhållande till föregående år

Folkmängd 2024 (förhandsuppgift)

51 753 ↑

Andel av befolkningen med främmande språk

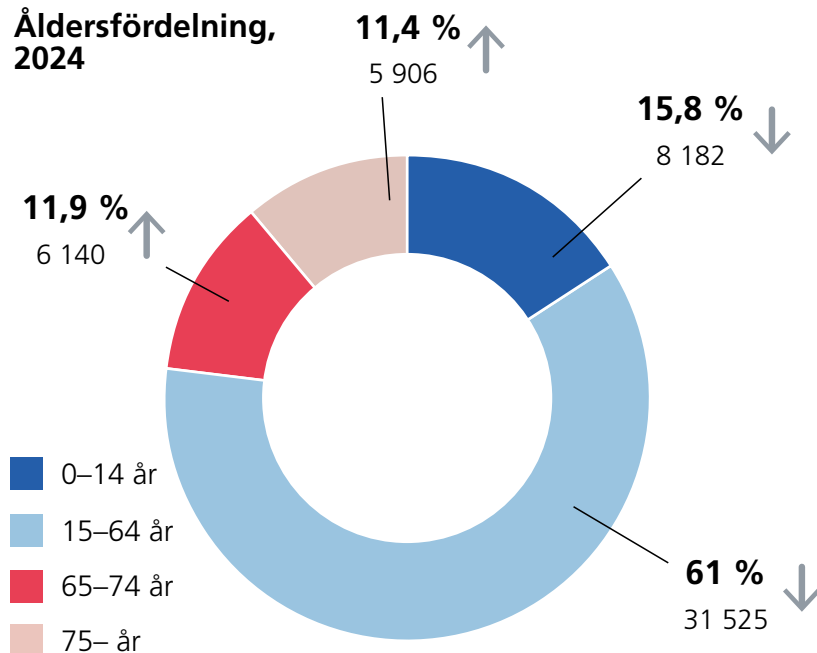
8,5 % ↑

Befolkningsprognos 2024/2040

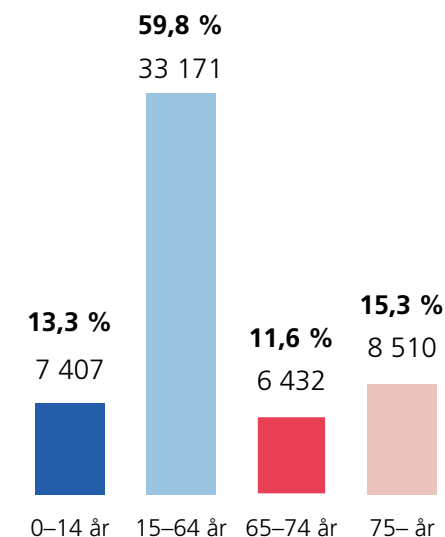
Folkmängd

55 520

Åldersfördelning, 2024

Åldersfördelning, prognos 2040

Antal familjer

14 069 ↓

Antal bostadshushåll

24 618 ↑

Andel bostadshushåll med personer som bor i rad- och småhus

56,3 % ↓

Andel bostadshushåll med personer som bor i hyresbostäder

29,5 % ↑

Befolknings- och familjestruktur samt den ekonomiska situationen

Enligt Statistikcentralens preliminära uppgift uppgick folkmängden i Borgå år 2024 till 51 753 personer. Ökningen från året innan var ungefär 464 invånare. Andelen personer i arbetsför ålder har förblivit på nästan samma nivå, men antalet personer under 15 år har minskat med cirka 50 invånare. Enligt prognoserna kommer antalet barn att minska med upp till hundratals under de kommande åren, den enda växande gruppen är barn med invandrarbakgrund. Befolkningens åldrande syns i att de äldre åldersklasserna växer. Befolkningstillväxten förutspås fortsätta vara positiv fram till 2040. (Servicenätsplan, Statistikcentralen)

Den demografiska försörjningskvoten anger hur många personer under 15 år och 65 år som är i arbetsför ålder (15–64 år). Ju fler barn och/eller pensionärer, desto högre är försörjningskvotens värde, och ju lägre indikatorns värde, desto lägre är försörjningskvoten för befolkningen i arbetsför ålder. I Borgå var den demografiska försörjningskvoten 63,80 år 2023. Det har förblivit på nästan samma nivå under de senaste åren: 62,7 år 2020, 63,3 år 2021 och 63,8 år 2022. (Statistikcentralen)

Den ekonomiska försörjningskvoten anger antalet personer utanför arbetskraften och hur många arbetslösa det finns för varje hundra sysselsatta. Den ekonomiska försörjningskvoten i Borgå år 2022 var 122,07. Trenden är sjunkande, som den också ska vara: 133,7 år 2020, 125,5 år 2021. (Statistikcentralen)

Integrationstjänsterna inledde sin verksamhet i januari 2023, då det fanns 105 nyanlända som omfattades av de kalkylerade ersättningarna. I augusti 2024 var antalet nyanlända fyra gånger större. Ungefär en tredjedel av de

nya personerna som ska integreras är ukrainare som har ansökt om hemkommunsantekning. Resten är personer som beviljats internationellt skydd, såsom asylsökande och kvotflyktingar. Även internationella studerande flyttar till Borgå samt personer jämte familjer som flyttar efter arbete.

I slutet av 2023 bodde 2 903 utländska medborgare och 4 352 invånare med annat modersmål än svenska eller finska i Borgå. De flesta utländska medborgarna är från Europa (1 800 personer) och Asien (787 personer) och de vanligaste främmande språken är estniska, ryska, arabiska och albanska. Antalet personer med ukrainska som modersmål är 172 (2023), medan antalet år 2021 var 25 (Statistikcentralen). I Borgå bor också andra språkliga och kulturella minoriteter, till exempel romer som uppgår till ett antal på cirka 40 personer.

Borgåbornas årsinkomster är i genomsnitt 42 904 euro/år, vilket är högre än hela landet i genomsnitt. Antalet låginkomsttagare (gräns 60 % av medianinkomsten) var 4 748 år 2022 (Statistikcentralen). År 2023 fick 11 987 Borgåbor arbets- och folkpension, och den genomsnittliga pensionen var 2 221 euro/månad (2022: 2 065 euro/mån). Hos män var pensionen 2 611 euro/månad (2022: 2 442 euro/månad) och hos kvinnor 1 904 euro/månad (2022: 1 761 euro/mån). Medelpensionen har stigit med cirka 200 euro. (Pensionsskyddscentralen)

Borgåbornas ekonomiska situation återspeglas i upplevelsen av säkerhet både på individ- och familjenivå och som en mer omfattande samhällsfråga.

År 2023 var andelen personer som bodde i hushåll som fick utkomststöd 3,74 procent av invånarna, och andelen sjönk något från året innan (2022: 3,83 %). Av Borgåborna i åldern 18–24 år fick 14,8 procent utkomststöd, och bland 25–65-åringarna var andelen närmare sex procent. Andelen personer över 65 år var 1,7 procent. Av barnfamiljerna fick åtta procent utkomststöd. (Sotkanet)

När det gäller vuxna som fått långvarigt utkomststöd betonas den kumulativa risken för marginalisering och den generationsövergripande risken för marginalisering av medlemmarna i hushållen. Barnfattigdom är en betydande riskfaktor för barnskydd och utsatthet. Orsaken till att utkomststödet för vuxna förlängs är ofta långtidsarbetslöshet. Barnfamiljer som fått långvarigt utkomststöd utgör 1,9 procent av barnfamiljerna. Av 18–24-åringarna har 3,1 procent fått utkomststöd längre än tio månader utan avbrott, av 25–64-åringarna två procent och av personer över 65 år 0,1 procent. Av alla bostadshushåll i Borgå fick cirka nio procent allmänt bostadsbidrag år 2023. Antalet har förblivit på samma nivå jämfört med året innan. (Sotkanet)

Invånarnas ekonomiska utmaningar syns i matutdelningen. I genomsnitt cirka 150 hjälpsökande besöker den frivilliga matutdelningen i Gammelbacka varje vecka (uppgift 11/2024). Man har märkt att det finns allt fler personer som söker hjälp. När matsvinnet från butikerna minskar, är matsvinnskedjan i Borgå stads skolor en nödvändig och mycket väl fungerande hjälp. Mathjälpsaktörerna får ekonomiskt stöd från Östra Nylands välfärdsområde. I slutet av 2024 reparerade staden Välfärdscentrumets lokaler för att klienterna i matutdelningen skulle kunna köa inomhus och själva

utdelningen skulle bli smidigare. Mathjälpsverksamheten ordnas delvis också i Gammelbacka allaktivitetshus, som enligt planerna ska rivas för att ge utrymme för den nya skolan. Med hjälp av ett gemenskapsprojekt som leds av ungdomstjänsterna försöker vi hitta lokallösningar för att verksamheten ska kunna fortsätta.

Sysselsättning, näringsliv och livskraft

Under coronatiden (2020–2022) steg arbetslöshetsgraden i Borgå snabbt i alla åldersgrupper. Även om sysselsättningen har förbättrats avsevärt under de senaste åren är den fortfarande på en lägre nivå än före pandemin. Andelen långtidsarbetslösa har ökat bland både män och kvinnor, liksom på annat håll i Finland. I genomsnitt var andelen långtidsarbetslösa i Borgå lite högre än den nationella nivån.

Bland de långtidsarbetslösa har andelen personer under 40 år ökat, även om det fortfarande finns flest långtidsarbetslösa i åldersgruppen 60–64 år i Borgå. Långtidsarbetslösheten avtar långsamt och arbetslösheten bland de mest utsatta ökar på grund av konkurrensen på arbetsmarknaden.

I Borgå var arbetslöshetsprocenten år 2023 i genomsnitt cirka 7,4 procent, vilket är en liten minskning jämfört med året innan. Arbetslösheten ligger strax under genomsnittet för hela landet, vilket speglar regionens aktiva arbete för att främja sysselsättningen och det regionala ekonomiska läget. Ungdomsarbetslösheten ökar också i Borgå enligt den riksomfattande trenden, och de

unga har fortfarande en svagare ställning på arbetsmarknaden jämfört med äldre arbetstagare. Sysselsättningsläget bland invandrare är klart sämre än bland invånare med finländsk bakgrund.

Även om situationen är utmanande och antalet arbetslösa arbetssökande inom arbetskraftsservicen fortsätter att öka, förutspås ökningen av arbetslösheten dock avta under nästa år, i synnerhet när det gäller unga och den strukturella arbetslösheten. Däremot förutspås antalet långtidsarbetslösa fortsätta att öka fram till 2026, dit prognosen sträcker sig. Stödåtgärder för de offentliga finanserna och riktade politiska åtgärder, såsom kompetensutveckling och stöd som främjar sysselsättningen, står i centrum för att främja den framtida tillväxten.

Från ingången av 2025 ansvarar Borgå stad som ansvarig arbetskraftsmyndighet för att ordna den lagstadgade arbetskraftsservice i Borgå sysselsättningsområde, som förutom Borgå även omfattar Lovisa stad samt kommunerna Askola, Mörskom, Pukkila och Lapträsk.

År 2023 var antalet företag som verkar i Borgåområdet 89,13 företag per tusen invånare. Antalet nya företag var 7,33 företag per 1 000 invånare. Arbetsplatssufficiensen år 2022 var 91,6 procent, det vill säga det finns färre arbetsplatser i Borgå än det finns arbetskraft. (Statistikcentralen)

Borgå placerade sig på sjätte plats bland Finlands mest livskraftiga kommuner år 2023. Enligt en undersökning är Borgås styrkor utöver näringarna inom industri och

handel i synnerhet ökningen av folkmängden med fyra procent på lång sikt (2013–2023), den goda inkomstnivån och dess utveckling. Även den höga andelen personer under 55 år, högskoleutbildade personer och en god nativitet enligt jämförelsen stöder Borgås livskraft. Företagens sammanlagda omsättning per invånare är också hög (WSP Finland: Alueiden tutkimus 2024).

I de uppgifter om livskraften i stadskärnorna som Levande Stadskärnor rf (EKK) publicerade i maj 2024 konstaterades det att Borgå centrum förbättrade sin livskraft. På tre år har man i Finland lyckats höja livskraften i centrumen i Borgå, Hyvinge, Torneå-Haparanda, Loimaa och Mariehamn. Borgå ligger på femte plats i denna bedömning. Butikernas och restaurangernas andel av affärslokaler i Borgå centrum var 55,5 procent. Andelen lediga affärslokaler var 5,1 procent. Vid mätningen av livskraften i Borgå centrum utmärkte sig antalet turister. Enligt undersökningen stödde sig Borgå på den långa sommarperioden vad gäller turistströmmarna.

I slutet av 2024 valdes Gamla Borgå till årets inhemska besöksmål/sevärdhet i Finnish Travel Gala. I motiveringen lyfte man fram bland annat Gamla Borgås bildskönhet och tjänster. Gamla Borgå är ett av de mest fotograferade nationallandskapen.

”

Borgå är Finlands sjätte mest livskraftiga kommun.

Livsmiljö

Livsmiljön (byggd miljö, natur, boende och rörlighet) är en grundförutsättning för välfärd och hälsa, och trivseln och säkerheten i den inverkar centralt på människans välbefinnande. Grunden för en bra livsmiljö är en stad där tjänsterna och de olika funktionerna i vardagen fungerar smidigt. En livskraftig och hållbar stad uppstår när det är smidigt och lätt att röra sig i och mellan olika områden.

Borgå är en växande stad och tillväxten har pågått i flera decennier. Under de senaste tio åren har invånarantalet i stadens centrala område ökat, medan invånarantalet i byarna och glesbygderna har börjat minska något. Årligen flyttar drygt 4 000 Borgåbor internt i kommunen, och den interna flyttningen påverkar också utvecklingen i områdena.

Befolkningsstrukturen förändras, antalet äldre personer ökar, familjestorleken minskar, andelen ensamboende ökar och nativiteten sjunker. Enligt alla prognoser minskar antalet barn i Borgå, men flyttningen mellan kommunerna samt invandringen bromsar eller utjämnar minskningen av antalet barn. Befolkningsstrukturen i områdena förändras i och med att befolkningen i områdena åldras och att områdena utvecklas.

Stadens centrum och dess närbelägna områden är särskilt populära bland den äldre befolkningen – det lockar att bo i våningshus och ha nära till service. Nya egnahemsområden i stadens centrala områden intresserar i synnerhet unga familjer. Däremot har byarnas och glesbygdsområdenas popularitet minskat betydligt bland egnahemsbyggarna jämfört med tidigare. Befolkningen har ökat i synnerhet i Västra åstranden samt i riktning mot Haiko, Tolkis och Skaftkärr under de senaste tio åren.

Det centralaste målet i Borgås nuvarande stadsstrategi är hållbar tillväxt. Det långsiktiga målet är att folkmängden i Borgå ska öka till 70 000 invånare senast 2050. I Borgå centrumområde och i dess närhet skapas möjligheten att bygga hem för cirka 5 000 nya Borgåbor före 2030. Största delen av stadens tillväxt sker i de centrala stadsområdena.

Stadsstrategins mål styr planeringen av markanvändningen både i general- och detaljplaneringen. Just nu pågår eller har detaljplaner färdigställts i centrum och i dess närhet, vilket möjliggör den önskade utvecklingen fram till 2030. Delgeneralplanen för de centrala stadsområdena revideras och i planen förbereder man sig på utvecklingen av markanvändningen och tillväxten enligt strategin fram till 2050. Största delen av invånarna i Borgå, cirka 80 procent, bor nu i området för denna delgeneralplan. I framtiden blir stadsstrukturen tätare och kompletteras när det nya byggandet styrs så att det ligger nära tjänster och infrastruktur.

Programmet för bystrukturen har styrt utvecklingen av byarna. Av de 86 byarna i Borgå har sex utsetts till servicebyar: Kullo, Hindhår, Kerko, Ilby, Ebbo och Fagersta-Gäddrag bycentrum. Programmet för bystrukturen fastställde att varje serviceby har sin egen tillväxt- och utvecklingstakt och att staden i regel koncentrerar servicen i byarna till servicebyarna. Programmet fastställer också att beslut om enskilda tjänster, att bevara eller centralisera tjänster samt andra åtgärder och deras innehåll alltid fattas separat.

Servicebyarna omges av en livskraftig landsbygd och skärgård. Staden ordnar ambulerande tjänster i dessa områden samt rekreationstjänster för byarnas och hela stadens invånare. Enligt programmet för bystrukturen styrs en större andel av befolkningsökningen än tidigare till stadstorterna och i byarna och glesbygdsområdena styrs befolkningsökningen i hög grad till servicebyarna. Stadsfullmäktige har beslutat att bystrukturprogrammet ska uppdateras genast när den nya delgeneralplanen för de centrala stadsområdena har blivit färdig.

Genom planeringen och planläggningen av markanvändningen skapar vi förutsättningar för befolkningsstillväxten och fokuseringen av den till olika områden. Vid planeringen av markanvändningen undersöks alltid tillräckligheten av tjänsterna och servicenätet samt deras tillgänglighet. Nytt byggande riktas till platser som är förnuftiga med tanke på tjänsterna och det reserveras tomter som lämpar sig för tjänsterna. En egentlig tjänst, ett daghem eller en skola uppkommer dock inte eller bevaras genom att planera markanvändningen.

Många faktorer inverkar på genomförandet av planerna och utvecklingen av områdena, såsom konjunkturerna inom byggandet, stadens möjligheter att satsa på utveckling av infrastrukturen, tomternas åtgång, förändringar i boendepreferenserna, förändringar i befolkningsstrukturen, flyttning och så vidare.

Även servicenätet påverkar förutsättningarna för att utveckla markanvändningen lokalt. I ljuset av den senaste utvecklingen och de klart synliga förändringarna i befolk-

ningsstrukturen är de mest attraktiva områdena i Borgå under de närmaste åren stadskärnan och dess närområdet, både för byggandet av våningshus och småhus.

Boende

Marginalisering förebyggs bäst genom boendelösningar. När man granskar fördelningen av upplåtelseformer för bostäder som är stadigvarande bebodda i hela Borgå i slutet av 2023, ser man att sammanlagt 67 procent av alla bostäder i Borgå är ägarbostäder. Av dessa utgör andelen ägarbostadsaktier cirka 24,5 procent (6 049 bostäder) och privatägda hus 42,5 procent (10 470 bostäder). (Statistikcentralen 31.12.2023)

I Borgå är andelen aravabostäder och hyresbostäder med räntestöd 9,5 procent (2 344 bostäder), och andelen fritt finansierade hyresbostäder som byggs utan statligt stöd cirka 20 procent (4 877 bostäder). Totalt utgör hyresbostädernas andel av alla bostäder i Borgå cirka 29 procent. Andelen bostadsrättsbostäder är 2,5 procent (624 bostäder). Av alla bostäder som var stadigvarande bebodda fanns det cirka en (1) procent andra bostäder eller bostäder med okänd upplåtelseform (254 bostäder). I slutet av 2023 fanns det totalt 24 618 stadigvarande bebodda bostäder i Borgå.

Fördelningen av upplåtelseformerna i Borgå aviker klart från till exempel situationen i huvudstadsregionen. I slutet av 2022 var andelen hyresbostäder i Helsingfors 48 procent av alla bostäder, andelen ägarbostäder 41 procent och andelen bostadsrättsbostäder 3 procent. På motsva-

rande sätt fanns det totalt cirka 42 procent hyresbostäder i Vanda i slutet av 2022 och ungefär 40 procent i Esbo.

När man granskar fördelningen av upplåtelseformerna för ägarbostäderna i olika områden ser man att det finns betydande skillnader inom Borgå. I synnerhet de gamla förortsområdena i Gammelbacka och Vårberga aviker från många andra områden på grund av den lägre andelen ägarbostäder.

I området som domineras av våningshus och omfattar statistikområdena Norra och Södra Vårberga är andelen ägarbostäder totalt cirka 49 procent (1 239 bostäder) och andelen hyresboende totalt cirka 48,5 procent (1 215 bostäder). Av dessa är andelen aravaboende och hyresboende med räntestöd dock ganska liten, endast 15,6 procent (392 bostäder).

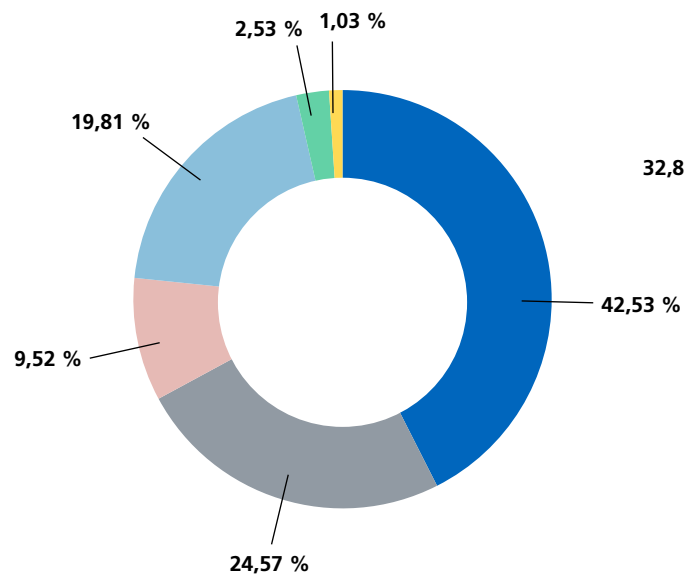
I Gammelbacka är andelen ägarboende cirka 30 procent (465 bostäder), det vill säga betydligt mindre än i Borgå i genomsnitt. På motsvarande sätt är andelen av det totala hyresboendet i Gammelbacka cirka 70 procent (1 099 bostäder), vilket är betydligt högre än i Borgå i genomsnitt. Till skillnad från Vårberga är en betydande del av hyresboendet i Gammelbacka, cirka 42 procent, socialt hyresboende, det vill säga aravaboende och hyresboende med räntestöd (totalt 657 bostäder). Det finns inga bostadsrättsbostäder i Gammelbacka.

Målet är en mångsidig fördelning av upplåtelseformer för bostäder, och därför placeras socialt hyresboende också i centrum. Hyreshusbolaget A-bostäder, som ägs av Borgå stad, håller för närvarande på att bygga 122 ARA-hyresbostäder i Borgå centrum på Gördelmakaregatan 8. Dessutom har A-bostäderna ett pågående projekt i stadsdelen Näse, där det byggs två nya våningshus i området med cirka 40 hyresbostäder till rimligt pris.

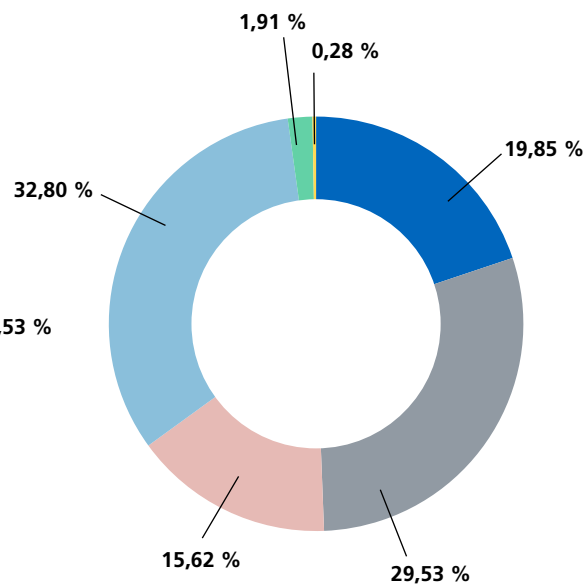
Statistiken som använts i granskningen är från Statistikcentralens befolkningsstatistiktjänst. I granskningen ingår endast bostäder som är stadigvarande bebodda. Den nyaste uppgiften i tabellen som använts vid granskningen är från den 31 december 2023. Uppgifterna har uppdaterats/skrivits in i Statistikcentralens databas den 23 september 2024.

- Äger huset
- Äger bostadens aktier
- Aravabostad eller bostad med räntestöd
- Annan hyresbostad
- Bostäder med hyresrätt
- Annan eller okänd upplåtelseform

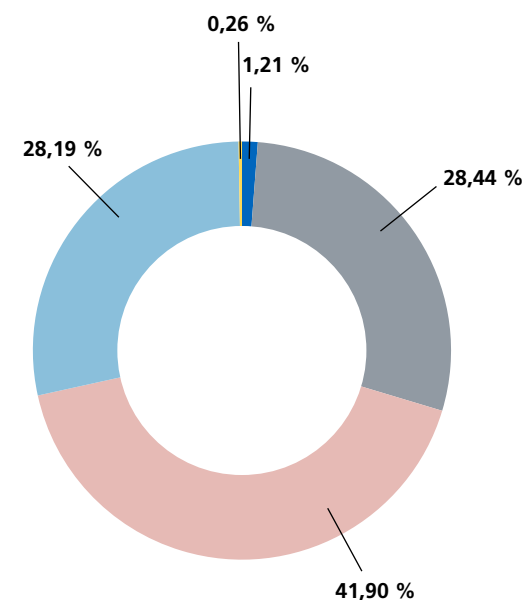
Fördelning av upplåtelseform för alla bostäder i Borgå

Fördelning av upplåtelseform för bostäderna i Värbergas så kallade gamla område

Fördelning av upplåtelseform för alla bostäder i Gammelbacka

Bostadshushåll

Antalet och andelen små bostadshushåll har fortsatt öka i Borgå sedan 2020. I slutet av 2023 fanns det totalt 24 618 bostadshushåll i Borgå. Av dessa var 10 320 (41,92 %) enpersonshushåll. Andelen barnfamiljer av familjerna har minskat något. Antalet familjer med barn under 18 år var 5 584. Andelen ensamförsörjarfamiljer har förblivit på nästan samma nivå. Av barnfamiljerna är 1 834 familjer med en (1) vårdnadshavare. (Statistikcentralen)

Av barnfamiljerna bor 25,8 procent trångt (2023), vilket är något mindre än hela landet i genomsnitt. Lägenheten är trångbodd om det bor fler än en (1) person per rum i den, då man inte räknar med köket i rumstalet. (Statistikcentralen)

Hyresbostäder och bostadslöshet

A-bolagen, som hör till stadens koncern, äger 2 300 bostäder, vilket motsvarar nästan tio procent av alla hushåll i Borgå. Nyttjandegraden av bostäderna är 99 procent, och 30–40 bostäder blir lediga varje månad. Minskningen av mängden pengar som hyresgästerna har till sitt förfogande har ökat betalningsstörningarna och hyresfordringar som förfallit till betalning i bolaget. Antalet bostadsansökningar har också ökat, vilket har att göra med att hyresgästerna söker förmånligare och mindre bostäder.

År 2023 gjordes totalt sex vräkningar, och år 2024 hade man gjort sex vräkningar fram till slutet av september.

I förhållande till bostadsbeståndets storlek är antalet vräkningar ändå rimligt (A-bolagen). Antalet vräkningar i Borgå år 2022 var totalt 34 och år 2023 var antalet 29. Från början av januari till slutet av september 2024 har man gjort totalt 34 vräkningar i Borgå, så för närvarande är trenden tyvärr något uppåtgående. Det är fråga om ett nationellt fenomen. (Justitieministeriet)

Antalet bostadslösa har uppskattats till cirka 20 (+/-5) varje år. Situationen varierar och det är till stor del fråga om problem med psykisk hälsa och rusmedel samt brister i boendefärdigheterna. Bostadslösheten gäller i stor utsträckning unga vuxna och personer i arbetsför ålder, av vilka största delen bor tillfälligt hos släktingar och bekanta på grund av att de inte har en bostad. Dessutom bor enstaka personer i olika hem eller inkvarteringsanläggningar. Det har uppskattats att det finns tillräckligt med bostäder, men bristen på ett lokalt skyddshärbärge som välfärdsområdet ansvarar för betonas. (Östra Nylands välfärdsområde)

Skärgården

Det finns ingen separat skärgårdskommission i Borgå, men Pellinge, Vessö och Emsalö deltog i Bobarhetsutredningen 2023–2024, som fick sin början på Kökar på Åland. Öarna har undersökts enligt programmet Befolkningsstäthet med stöd av öborna, Åbo Akademi, Borgå stad och Posintra utifrån sju olika delområden som är indelade i 45 indikatorer. Med hjälp av dessa har man bedömt öns bobarhet bland annat med tanke på identitet, ekosystem, vatten, energi, kommunala tjänster, den lokala ekonomin och befolkningens välbefinnande. Det

är värt att bekanta sig närmare med det mycket förtjänstfulla arbetet. En länk till analyserna finns i slutet av detta dokument.

Resultaten av skärgårdens bobarhetsanalys är riktgivande och baserar sig på medborgarforskning, statistik och arbetsgruppens bedömningar samt handbokens anvisningar. Enligt dem bedömde 86 procent av befolkningen och stugägarna på Emsalö att deras hälsa är god eller utmärkt. Av befolkningen i Pellinge bedömde 78 procent att deras hälsa är god eller utmärkt. På Vessö bedömdes hälsan på skalan 1–4 och resultatet var 3,13. Även där bedömde de flesta att deras hälsa är god eller utmärkt. Resultaten av analysen beaktas också i planeringen av stadens verksamhet.

År 2024 beviljade Borgå stad totalt 50 000 euro i skärgårdsbidrag för projekt som förbättrar skärgårdens permanenta infrastruktur och främjar bebyggelsen, tillgängligheten och konkurrenskraften i skärgården. Totalt 26 ansökningar inkom, av vilka 20 projekt beviljades bidrag. Projekten som fick bidrag omfattade till exempel renovering av bryggor, förbättring av byggnader och farleder för småbåtar, nya bojar, grundande av en vinterbadplats samt utveckling av tillgängligheten på spänger. Privatpersoner, registrerade föreningar och olika arbetsgrupper kunde söka kommunalt skärgårdsbidrag.

Den svenskspråkiga Grännässkolan är den enda skolan med skärgårdsstatus i Borgå, vilket berättigar till en förhöjd statsandel för basservice i skärgården.

Tillgång till dagliga tjänster

Tillgången till dagligvarubutiker har en stor inverkan på hur smidig vardagen är. År 2023 är andelen personer som bor på högst 500 meters avstånd från en dagligvarubutik i Borgå 36,60 procent av hela befolkningen i området, vilket överskrider landets genomsnitt med över tio procent. (Statistikcentralen)

Långa avstånd för att göra nödvändiga inköp påverkar i synnerhet äldre personer. År 2023 är andelen personer över 75 år som bor på högst 500 meters avstånd från en dagligvarubutik i Borgå 47,40 procent av hela åldersgruppen. Siffran ligger långt över landets genomsnitt. (Statistikcentralen)

Koncentreringen av butiker och den allt hårdare konkurrensen minskar antalet närbutiker, även om alternativen för att skaffa livsmedel utvecklas kontinuerligt till exempel i och med olika hemleveranstjänster.

I fråga om övriga tjänster bor 72,8 procent av invånarna i Borgå inom en radie av 3 km från ett bibliotek, 98,9 procent från ett museum som sköts på heltid och 0,6 procent från en teater som sköts på heltid (2022, rapporteringstjänsten KULTTI).

Antalet personer som bor nära tjänster i Borgå överskrider rejält medeltalet för hela landet.

Trafik och transport

Kollektivtrafiken tryggar smidig rörlighet i vardagen och erbjuder Borgåbor i olika åldrar ett förmånligt och behändigt färd sätt samt ett attraktivt alternativ för att använda egen bil. Stadsfullmäktige beslutade år 2024 om servicenivån inom kollektivtrafiken och de därtill hörande ramvillkoren för hållbarheten i stadens ekonomi.

Servicenivån i centrum ska vara av hög kvalitet, men i glesbygderna ska kollektivtrafiken också möjliggöra resor till skolor, läroanstalter och arbetsplatser. Kollektivtrafiken inom staden förnyas för att betjäna invånarnas behov bättre. Ett viktigt perspektiv är att då kollektivtrafiken har en god servicenivå och ett förmånligt pris förebygger detta segregation och förbättrar smidigheten i vardagen för alla målgrupper.

Servicenivån man beslutade om för kollektivtrafiken är "måttlig och utvecklad" och ansågs vara det bästa alternativet för att skapa förutsättningar för utvecklingen av kollektivtrafiken. Staden förbinder sig att utveckla centrumtrafikens linjenät samt biljett- och betalningssystemet för att betjäna olika kundgrupper på ett mer övergripande sätt. Genom att satsa på tydligare linjer, tidtabeller, prissättning och rabattgrupper främjar man effektivt utvecklingen av kollektivtrafikens servicenivå.

Kostnadseffektiv kollektivtrafik förutsätter tillräcklig efterfrågan av passagerare och smidiga linjenät, vilket kan stödjas bland annat genom placeringen av skolor, daghem, butiker, fritidscentrum, bostäder och arbets-

platser. En viktig del av infrastrukturen för kollektivtrafik är också hållplatser, anslutningsparkering och smidiga gång- och cykelförbindelser till hållplatserna. Den största passagerargruppen inom kollektivtrafiken är skolelever och studerande. Tidtabellerna anpassas efter dessa gruppers behov, men naturligtvis beaktas också andra kommuninvånarnas behov av resor såväl inom kommunen som för att trygga resekedjorna till exempel i riktning mot huvudstadsregionen.

I glesbygderna går kollektivtrafikens linjenät nästan utan undantag mellan byarna och centrum, och betjäna därmed den största efterfrågan. Den marknadsanpassade trafiken på dessa linjer har upphört på grund av att efterfrågan är liten och de har ersatts av NTM-centralens eller stadens inköpsturer eller anropstrafiktjänster. Kollektivtrafiken har blivit en samhällsproducerad tjänst bland annat på grund av att distansarbetet blir vanligare, de unga åldersklasserna minskar samt på gymnasielevernas val av färd sätt (fyrehjulingar, mopedbilar, körkort för 17-åringar).

NTM-centralen i Nyland köper i regel kommunens gränsöverskridande kollektivtrafik som tillgodoser behovet av kollektivtrafik i de nordliga områdena och i de flesta västra och östra byarna. Staden ansvarar för den svårare verksamhetsmiljön i de södra områdena som till exempel har landsvägsfärjor. Det mest ändamålsenliga skulle vara att de som behöver olika tjänster alla använder samma kollektivtrafikförbindelser.

Genom att stödja användningen av hållbara färd sätt stöds välbefinnandet som uppstår av nyttomotion och

bland annat av att olägenheterna av buller och den dåliga luftkvalitet som trafiken orsakar minskar. I Borgå främjar vi alltid möjligheterna till rörlighet och tjänster-
nas tillgänglighet när vi planerar nytt samt genom olika utvecklingsprojekt. Staden bygger parkkorridorer och gång- och cykelvägar, och skapar således bättre förutsättningar för fotgängare och cyklister.

Cykling och gång främjar kommuninvånarnas välbefinande och staden har godkänt ett program för att främja cykeltrafiken. Programmet omfattar bland annat förbättring av vissa förbindelser antingen som kvalitetskorridor för cykling eller som cykelgata. Därtill främjar staden tillsammans med Nylands NTM-central byggandet av vissa cykelvägar intill statens landsvägar. Genomförandet av dessa beror också på NTM-centralens och de övriga parternas engagemang i projektet, men även Borgå främjar arbetet aktivt.

Natur och rekreationsområden

Naturen och grönområden har visat sig ha stora positiva hälsoeffekter för människor. I staden finns 47 lekparker, 40 parker och andra rekreationsområden som kommuninvånarna kan använda. Enligt datatjänsten Liiteri bodde 96,2 procent av stadens invånare mindre än 300 meter från ett område för närrekreation år 2018. Staden äger för närvarande 542 hektar naturskyddsområden, varav 321 hektar är vattendrag och resterande 221 hektar är mark, främst skog.

Nationalstadsparken i Borgå grundades den 18 maj 2010 och var ett av de riksomfattande projekten för

FN:s temaår för biologisk mångfald och det europeiska byggnadsarvet. Parken är den femte nationalstadsparken i Finland.

Borgå nationalstadspark ligger mitt i stadsområdet. Den börjar vid Prästgårdsåkern, går genom centrum och fortsätter cirka tio km söderut och cirka åtta km österut. I stadsparken finns viktiga fornminnesområden, historiska stadsområden, etablerade gamla park- och rekreationsområden samt naturskyddsområden. Områdets areal är cirka 1 122 hektar. Det finns cirka 1 030 hektar vattenområden inom nationalstadsparkens gränser. Vattenområdena i Ruskis och Stensböle naturskyddsområden är totalt cirka 459 hektar. I norr ansluter området sig till nationallandskapet Borgå ådal.

Luftkvalitet

År 2020 var de största orsakerna till utsläpp av små partiklar i Borgå i storleksordning: annan energiproduktion, transport, energiproduktion och industri. Till annan energiproduktion anses höra små värmepannor, såsom i kommersiella och offentliga byggnader samt värmekällor i bebyggelsen. Till kategorin hör också eldstäder för småskalig vedeldning och annan statistikförd bränsleanvändning som inte kan hänföras till enskilda förbränningsanläggningar. (Finlands miljöcentral 2024)

I slutet av 2020 hade utsläppen av primära småpartiklar i Borgå minskat med cirka 75 procent från nivån år 1990. Finlands miljöcentral publicerar sannolikt utsläppsdata om primära småpartiklar nästa gång år 2025.

De utsläpp av små partiklar som trafiken orsakar och deras hälsoeffekter är störst i centrum. I synnerhet på våarna är luftkvaliteten tidvis försämrad på grund av gatudammet och väderförhållandena. Genom att ta bort sandningssanden vid rätt tidpunkt kan man dock påverka mängden gatudamm på våren. Staden minskar också dammbildningen genom att till exempel använda saltlösning för att binda dammet, utbilda sin personal och upprätthålla aktuell information om de bästa metoderna för att bekämpa gatudamm. (Borgå stad 2022, 3)

I Borgå finns passiva samlare på två ställen för att mäta kväveoxidnivån. Dessutom finns det alltid en kontinuerlig mätstation i Borgå under bestämda år för att mäta halterna av inandningsbara partiklar och kväveoxider. Senast var stationen i Borgå år 2020 och nästa gång är 2025. Vid den andra ambulering mätstationen mäts koncentrationerna av PAH-föreningar och partiklarnas lungdeponerade ytare (LDSA). Utsläppen som härrör från vedeldning påverkar människors hälsa betydligt eftersom de koncentreras till bostadsområden och sprider sig även till inomhusluften. I Borgå mättes konsekvenserna av vedeldningen 2022 i Gamla stan.

Generellt kan man konstatera att den småskaliga vedeldningen och trafiken har omfattande hälsoeffekter, eftersom dessa utsläpp släpps ut nära markytan och ofta i områden där det vistas eller rör sig mycket folk. Väderförhållandena inverkar avsevärt på både effekterna av vedeldningen och till exempel på gatudammsåsongen. På samma sätt inverkar trafikmängden och god praxis för avlägsnande av sandningssand.

Lägesbild

Välfärd, hälsa och säkerhet bygger på flera olika delområden. Detta kapitel behandlar de viktigaste av dem. Dessutom beskrivs lägesbilden för välfärd och hälsa till vissa delare närmare i avsnitten för olika åldersgrupper.

Välfärd, hälsa och säkerhet

Östra Nylands styrka är befolkningens hälsa och välfärd, som ligger på en nivå som är bättre än landets genomsnitt. Granskat per befolkningsgrupp har dock i synnerhet de ungas illamående ökat mer än genomsnittet. De unga i Östra Nyland upplever mest ångest och använder mest rusmedel. Samtidigt förverkligas tjänsterna inom elevhälsan som ordnas i området klart sämre än genomsnittet i övriga delar av landet. Det är positivt att utmaningarna inom de ungas välbefinnande tillsvidare inte syns i barnskyddet, som har en belastning som är bland de minsta i landet. (THL, expertbedömning 2024)

Täckningen av hemservicen för barnfamiljer och familjearbetet i Östra Nyland är bland de största i landet, vilket för sin del förebygger behovet av tyngre barnskyddstjänster. Välfärdsområdet bör dock kunna stärka tjänsterna inom elevhälsan och andra förebyggande tjänster samt bas-tjänster för barn, unga och familjer jämfört med nuläget. (THL, expertbedömning 2024)

I Finland förlorar man flest förtida levnadsår, som skulle gå att undvika, på grund av alkohol, självmord och kranskärslsjukdomar. Vid granskningen av dessa ser man dock stora regionala variationer och särdrag. Droger ligger i toppen av de tre största orsakerna till förlorade levnadsår, särskilt i sydligaste Finland.

I en granskning av dödsorsaksstatistiken är de största förlusterna i Östra Nyland per underklass:

1. alkohol
2. kranskärslsjukdomar och
3. självmord.

Dessutom är förlusten på grund av hjärnvaskulära störningar hos kvinnor stor i Östra Nyland. (FCG, PYLL 2023)

Enkät om välfärd, hälsa och säkerhet

Enkäten om välfärd, hälsa och säkerhet kunde besvaras 18.11–8.12.2024. Med hjälp av den ville man kartlägga vad välfärden i Borgå består av, vilka faktorer som skapar välfärdsunderskott och vad säkerheten i vardagen grundar sig på enligt Borgåborna. Totalt fick vi 227 svar, varav cirka 70 var av kvinnor. Största delen av respondenterna bor i postnummerområdena 06100 (41 %) och 06150 (10 %). I postnummerområdena 06200 och 06400 svarade ungefär var tionde person och i övriga områden fick vi färre svar.

Mänskliga relationer: Av respondenterna upplevde 88 procent att familjen, till exempel personer som bor i samma hushåll, som mycket bra eller bra, och tre fjärdedelar av respondenterna upplevde andra mänskliga relationer, såsom vänner och bekanta, som bra eller mycket bra.

Miljön: Naturen, skogarna, vattendragen, växterna och djuren upplevdes som bra eller mycket bra av över 80 procent av respondenterna. Knappt hälften av respon-

denterna upplevde den byggda miljön, såsom stadens byggnader och vägar, som mycket bra eller bra. Ungefär var tredje tyckte att de var dåliga. Tjänster: Närheten till eller tillgängligheten till dagliga tjänster, till exempel butiker, post, banker med mera, upplevdes som mycket bra eller bra av 60 procent av respondenterna och som dåliga av cirka 14 procent.

Boende och pengar: Över 85 procent av respondenterna upplevde boendet, som bland annat omfattade bostaden och gården, som mycket bra eller bra. Något över hälften upplevde att pengarna räckte till vardagen och grundläggande förnödenheter, såsom bostad, mat och mediciner. Cirka 20 procent upplevde att pengarna räckte dåligt eller mycket dåligt.

Säkerhet: En knapp tredjedel (32,7 %) av dem som besvarade enkäten upplevde att de som helhet var trygga, knappt hälften (49,6 %) var ganska trygga och drygt en tiondel (10,9 %) var neutrala. Av respondenterna upplevde 5,9 procent att de var ganska otrygga och 1,9 procent att de var otrygga. Allmänt taget upplevde respondenterna att nära mänskliga relationer ger trygghet i livet. I en trygg nära relation finns det inget psykiskt eller fysiskt våld.

Knappt hälften av respondenterna upplevde andra sorters trygghetskänslor, såsom trygghet i boendemiljön och världsläget, som mycket bra eller bra (43,2 %) och knappt en tredjedel upplevde dem som varken bra eller dåliga (27,5 %) samt som dåliga eller mycket dåliga (29,3 %). Även den egna ekonomiska situationen och å andra sidan en fungerande infrastruktur ansågs påverka

tryggheten. Som en indikator på tryggheten i den egna vardagen nämndes att man inte behöver tänka på säkerheten varje dag.

Man identifierade egna möjligheter att påverka säkerheten. Merparten av dem som besvarade enkäten (78,9 %) har i sitt hushåll berett sig för störningar i samhället, såsom långa avbrott i el-, vatten- eller värmesystemet eller karantän, som orsakats av en pandemi, i minst 72 timmar med mat, dryck, läkemedel och hygienartiklar. Cirka 90 procent av respondenterna bedömer att brandsäkerheten i hemmet, med vilket avses bland annat riskerna att en eldsvåda uppstår och förmågan att rädda sig vid en eldsvåda, är på en mycket god eller god nivå.

Lärande: Cirka 80 procent av respondenterna upplevde lärandet, till exempel förmågan att lära sig något nytt i vilken ålder som helst, som mycket bra eller bra.

Arbetsliv och fritid: Cirka 70 procent av respondenterna hade mycket bra eller bra beredskap för arbetslivet. En del av respondenterna var redan pensionerade och de lämnade denna punkt antingen obesvarad eller svarade neutralt. Två av tre respondenter upplevde fritiden och hobbyerna som mycket bra eller bra och ungefär var tionde upplevde att dem som dåliga eller mycket dåliga.

Kulturell välfärd: Över hälften tycket bland annat att besöken på teater och konserter eller kultur- och konsthobbyverksamheten var på en mycket god eller god nivå. På motsvarande sätt ansåg var fjärde att möjligheterna var dåliga eller mycket dåliga.

Hälsa och psykisk hälsa: Ungefär tre fjärdedelar upplevde sitt psykiska välbefinnande som mycket bra eller bra. Nästan två tredjedelar ansåg att det fysiska hälsotillståndet och sjukdomssituationen var mycket bra eller bra och cirka 17 procent ansåg att det var dåligt eller mycket dåligt.

Motion, kost och vila: Nästan två tredjedelar upplevde att motionen och den fysiska aktiviteten var på en mycket bra eller bra nivå och 18 procent upplevde att den var på en dålig eller mycket dålig nivå. Ungefär tre fjärdedelar bedömde att de äter mycket bra eller bra och cirka två tredjedelar bedömde att sömnen och vilan är mycket bra eller bra.

Vardag och framtid: Över 80 procent av respondenterna upplevde att vardagen fungerar mycket bra eller bra. Samma antal bedömer att deras liv som helhet är bra eller mycket bra. Ungefär hälften av respondenterna såg framtiden som mycket bra eller bra och ungefär 23 procent såg den som dålig eller mycket dålig.

Invånare: Nästan 90 procent av respondenterna är helt eller delvis överens om att det är bra att personer med olika bakgrund och egenskaper bor och utträttar ärenden i Borgå (t.ex. ålder, utseende, funktionsförmåga). Ungefär sju procent var delvis eller helt av annan åsikt. Nästan två av tre var helt eller delvis överens om att Borgå är en trygg stad för personer som hör till minoritetsgrupper (t.ex. etniska minoriteter, köns- och sexuella minoriteter, personer med funktionsnedsättning). Var fjärde var inte av samma eller annan åsikt och ungefär var tionde svarade att de var delvis eller helt av annan åsikt.

I enkäten frågades vad som gör livet meningsfullt och vad som ger välbefinnande. Följande teman upprepas i flera svar:

- Familj och närstående: För många respondenter är familj, vänner och närstående den viktigaste källan till välbefinnande.
- Natur: Närheten till naturen och möjligheten att tillbringa tid utomhus är viktigt för många respondenter.
- Hälsa: God hälsa och fysiskt välbefinnande nämns ofta som förutsättningar för ett meningsfullt liv.
- Arbete och hobbyer: Utkomst, meningsfullt arbete och fritidsintressen är viktiga för många respondenter.
- En lugn och trygg miljö: Största delen av respondenterna uppskattar en lugn och trygg boendemiljö.

Den upplevda säkerheten i vardagen

Säkerheten i Borgåbornas vardag utgörs av många olika delfaktorer. Å ena sidan upplever man att den egna säkerheten påverkas av mer omfattande samhälleliga situationer, såsom krig i närområdena och den ekonomiska utvecklingen, å andra sidan av situationen i de egna nära mänskliga relationerna och boendemiljön. I allmänhet anser de som besvarade enkäten om välfärd, hälsa och säkerhet att trygghet innebär ett lugnt och störningsfritt liv i det egna hemmet och i närmiljön.

Man upplever också säkerhet som att samhället fungerar jämnt i alla situationer och att det finns hjälp att få vid behov. En välfungerande kollektivtrafik, snabb tillgång till hälsovård och en brandsäker boendemiljö är viktiga delfaktorer för säkerheten. Man uppskattar möjligheten att röra sig fritt och tryggt utan rädsla för våld eller andra risker. Välbefinnande som stöder tryggheten fås också genom bland annat hobbyer och att röra sig i närnaturen.

Det egna välbefinnandet och de närståendes välbefinnande upplevs som en viktig grund för tryggheten i vardagen. Fungerande mänskliga relationer och en uppskattande diskussionskultur där det är möjligt att bli hörd nämns som faktorer som ökar tryggheten. Den egna livshandlingen och möjligheten att påverka sin livsmiljö i vardagen ansågs allmänt vara viktigt. Personlig ekonomisk trygghet, en ren miljö samt permanenta närskolor lyftes fram som exempel på dessa.

I enkäten nämnde man några platser och stadsdelar som upplevs som otrygga. Ungefär hälften (50,7 %) av respondenterna upplevde att det finns en eller flera otrygga platser i den egna närmiljön och knappt hälften av respondenterna (49,3 %) upplevde att det inte finns platser som orsakar otrygghet i den egna närmiljön.

På basis av de öppna svaren förknippas otryggheten med omgivningen kring köpcenter, restauranger och barer, i synnerhet kvällstid och under veckoslut. Bland platserna nämndes omgivningen kring Vårberga och Gammelbacka köpcentrum samt köpcentret Lundi. Också mörka vägvagnsnitt och underfartstunnlar i synnerhet i Vårberga och Gammelbacka nämndes som otrygga miljöer.

Mer omfattande, enligt undersökningen Hälsosamma Finland som gjordes 2022, upplever 66 procent av invånarna i Östra Nyland att deras dagliga liv är tryggt. För äldre personer är talet under 60 procent. Bland personer över 20 år har sex procent upplevt fysiskt eller psykiskt våld i nära relationer, varav de flesta var i åldersgruppen 20–64 år (10 %) och de första i åldersgruppen över 65 år (3,9 %). Enligt skolhälsoenkäten (2023) är särskilt sexuella trakasserier som riktar sig mot flickor på en oroväckande nivå, och skolmobbingen framträder som ett stort problem.

Översikt över brott

Antalet brott som myndigheterna får kännedom om varierar från år till år. År 2023 begicks 3 694 brott i Borgå, av vilka 1 779 var egendomsbrott. Det är fråga om sådana egendomsbrott som brottsanmäls, anmäls för straffyrkande eller för vilka ordningsbot utfärdats, såsom stölder, rån, bedrägerier och betalmedelsbedrägerier. Dessa brott kan riktas mot människor, hushåll, företag eller samfund.

I Borgå är antalet brott i förhållande till invånarantalet mindre än i hela landet, det vill säga 72,02 brott per 1 000 invånare (94,54 i hela landet). (Statistikcentralen) År 2023 hade polisen fått kännedom om 306 brott mot liv och hälsa per 1 000 invånare i Borgå. I utvecklingen kan man se en liten nedgång jämfört med tidigare. (Statistikcentralen) I detta sammanhang är de statistikförda brotten sådana våldsbrott som brottsanmäls, anmäls för straffyrkande eller för vilka ordningsbot utfärdats.

Alla våldsfall kommer inte till polisens kännedom. Endast från några få procent till 20 procent av fallen registreras och mängden brott som avslöjas kan variera från år till år. De förändringar som sker i statistiken över våldsbrott återspeglar till stor del de förändringar som sker i användningen av rusmedel.

Bland brotten mot liv bedöms 80 procent vara förknippade med rusmedelsanvändning. Risken för våld ökar i interaktionssituationer där parterna eller åtminstone någon av de närvarande är berusade av alkohol eller annat rusmedel. Indikatoren för brott mot liv uttrycker för sin del missbruk av rusmedel och berättar om framgången med det förebyggande rusmedelsarbetet i kommunerna. (THL)

”

Antalet brott i Borgå är mindre än i hela landet.

År 2023 deltog Borgå för första gången i en undersökning av Institutet för hälsa och välfärd (THL), där man i undersökningen av avloppsvatten följer upp utvecklingen av hur mycket narkotika som används. THL har genomfört avloppsvattenundersökningen sedan 2012 och år 2023 genomfördes undersökningen i 29 kommuner. I Borgå togs provet från orenat avloppsvatten, som enligt Borgå vatten består av avloppsvatten från 50 000 personer. Av avloppsvattnet som behandlas kommer cirka 95,1 procent från Borgå och resterande 4,9 procent från Askola.

THL rapporterade undersökningsresultaten i förhållande till restmängderna i proverna till tusen invånare under en dag. Enligt undersökningen används cirka 813 milligram narkotika per tusen invånare i avloppsreningsverkets område i Borgå. Motsvarande siffror per tusen invånare i Helsingfors var cirka 1 550 milligram, 973 milligram i Kotka och 649 milligram i Kouvola. I avloppsreningsverkets verksamhetsområde används i genomsnitt totalt 40 gram narkotika per dag, det vill säga cirka 14,6 kilogram per år.

Avloppsvattenproverna i Borgå har innehållit relativt stora mängder kokain. På grundval av proverna används cirka 228 milligram kokain dagligen per 1 000 invånare. Det är cirka 100 milligram mer än i till exempel Kotka eller Kouvola. När det gäller metamfetamin var resultatet i Borgå näst högst bland de 29 städer som deltog i undersökningen. I Borgå används dagligen cirka 70 milligram metamfetamin per 1 000 invånare i reningsverkets område, vilket är cirka 13 milligram mer än i Helsingfors, men mindre än i Kotka där siffran var 355 milligram per 1 000 invånare.

Användningen av amfetamin har ökat i hela landet. Amfetamin var också vanligast bland de narkotiska medel som hittades i avloppsvattnet som undersöktes i Borgå.

Utifrån resultaten av avloppsvattenundersökningen 2023 kan man ännu inte bedöma trenden för användningen av narkotika i Borgå. Även om man ser förändringar effektivt i avloppsvattenundersökningen finns det ännu inga jämförelseuppgifter, eftersom Borgå deltog i undersökningen för första gången. Polisens statistik visar en liten ökning av narkotikaanvändning. Till exempel i rattfyllerifall är orsaken till berusning något annat rusmedel än alkohol oftare än tidigare.

Vägtrafik

Enligt Statistikcentralens statistik över vägtrafikolyckor som baserar sig på polisens uppgifter inträffar varje år i genomsnitt 31 trafikolyckor som leder till personskador och 60 olyckor med egendomsskador i Borgå stad (medelvärde 2019–2023).

Under de senaste fem åren (2019–2023) har elva personer omkommit i trafikolyckor, det vill säga i genomsnitt två per år. Under den senaste statistikperioden på fem år (2018–2022) har det statistikförts sammanlagt 28 allvarliga skador, det vill säga i genomsnitt sex per år. Från och med 2020 har det totala antalet trafikolyckor minskat klart. Detta förklaras delvis av att statistikföringen har försämrats. Antingen anmäls inte olycksfallen till nödcentralen och/eller så besöker till exempel endast räddningsverket i stället för polisen platsen.

I förhållande till invånarantalet sker klart fler olyckor som leder till personskador i vägtrafiken i Borgå (avlidna och skadade) än i Nyland i genomsnitt, och något fler än hela landet i genomsnitt.

Av personskadeolyckorna i vägtrafiken i Borgå stad har i genomsnitt 56 procent inträffat för personer som rört sig med personbil. Mopeder eller motorcyklister utgör 16 procent av offren, cyklister nio procent och fotgängare sex procent. Andelen moped-/motorcykelolyckor är något högre än i Nyland eller hela landet i genomsnitt.

När det gäller åldersgruppsfördelningen kan man konstatera att 15–24-åringar utgör hela 35 procent av offren, och andelen ungdomar framhävs i förhållande till jämförelseområdena. När antalet personskador ställs i relation till åldersgruppernas storlek får man en uppskattning av olycksrisken för varje åldersgrupp. Enligt denna granskning är olycksrisken i Borgå störst i synnerhet för åldersgrupperna 15–17 år och 18–20 år. Olycksrisken bland 21–24-åringar är också högre än bland den övriga befolkningen. Olycksrisken bland alla 15–20-åringar är större än i Nyland eller hela landet.

Befolkningen åldras också i Borgå, men trafiksäkerhetsläget för äldre personer verkar fortfarande måttfullt. Personer över 64 år utgör i genomsnitt cirka 11 procent av offren under de senaste åren. Olycksrisken bland äldre är mindre i Borgå än i landet i genomsnitt.

Av personskadeolyckorna i vägtrafiken i Borgå sker i genomsnitt 46 procent inom ett område med tätortsmärke. Av olyckorna i tätorter har 60 procent skett bland fotgängare, cyklister och mopeder/motorcyklister. Av alla personskadeolyckor sker 35 procent i stadens eget gatunät och 62 procent på riks-, stam-, region- och

förbindelsevägar som förvaltas av NTM-centralen, varav 25 procent sker på riks- och stamvägar och tre procent på enskilda vägar.

Statistiken över vägtrafikolyckor som baserar sig på polisens uppgifter berättar inte hela sanningen om antalet trafikolyckor. Enligt trafikförsäkringscentralens material sker nästan 1 000 trafikskador varje år i Borgå stads område, varav cirka 200 är personskadeolyckor. Detta är flerdigt i förhållande till den officiella statistiken. Trafikförsäkringscentralens statistik omfattar alla egendoms- och personskador som ersatts från trafikförsäkringen.

En tväradministrativ arbetsgrupp för trafiksäkerhet planerar och samordnar trafiksäkerhetsarbetet i Borgå. Utöver representanterna för stadens olika sektorer deltar representanter för räddningsverket, polisen, NTM-centralen och Trafikskyddet.

Arbetsgruppen diskuterar åtgärder som gäller trafikmiljön, trafikfostran, kommunikation och trafikövervakningen. Livslång trafikfostran och kommunikation samt kompetensutveckling för olika personalgrupper står i centrum för verksamheten. Arbetsgruppen för trafiksäkerhet har en central roll i uppföljningen av trafiksäkerhetsläget och trafiksäkerhetsarbetet i staden och utarbetar en årsrapport för trafiksäkerhetsarbetet i Borgå varje år. Årsöversikterna har sänts till Stadsutvecklingsnämnden för kännedom. (Översikten 2023 finns på stadens webbplats på [Främjande av hälsa och välfärd – Borgå](#))

Kommunens trafiksäkerhetsplan beskriver konkreta mål, åtgärder och verksamhetssätt för att förbättra trafiksäkerheten i kommunen och för kommuninvånarna. NTM-centralerna uppdaterar planerna tillsammans med kommunerna ungefär vart tionde år. Borgå stads föregående trafiksäkerhetsplan, Planen för tryggt och hållbart resande i Borgå, blev färdig 2017. Därför blir en uppdatering av planen aktuell under 2027–2028, det vill säga under den kommande fullmäktigeperioden.

Myndigheterna får i genomsnitt kännedom om drygt 900 trafikbrott per år från Borgå stads område. Statistiken skiljer inte mellan stadens egna invånare eller personer från andra orter. Cirka 40 fall av grovt äventyrande av trafiksäkerheten, i huvudsak fortkörning, och cirka 130 fall av rattfylleri statistikförs i stadens område varje år. Antalet fall av rattfylleri har ökat sedan 2020. Andelen narkotikarelaterade rattfyllerifall ökar något och utgör för närvarande i genomsnitt 35 procent av fallen.

Till skillnad från hela landet verkar trafikbrottsligheten bland unga mellan 15 och 20 år inte ha ökat i Borgå, utan snarare minskat något. Även i Borgå skedde en stor ökning i trafikbrottsligheten bland ungdomar under coronaåren 2020–2022, men situationen verkar så småningom normaliseras.

Delaktighet

Delaktighet är starkt kopplad till välbefinnande. Upplevelsen av låg delaktighet har konstaterats ha samband med bland annat allvarlig psykisk belastning, ensamhet och arbetsförmåga som upplevs vara dålig. Upplevelsen av delaktighet ökar välbefinnandet, tryggheten, tron på framtiden och de egna möjligheterna. I Borgå koordinerar vi delaktigheten som nätverksarbete, och den delaktighetskoordinator som anställdes under denna fullmäktigeperiod har en central roll i arbetet. Vi utvecklar stadens delaktighetsarbete till en allt mer planmässig och enhetlig helhet.

Bestämmelser om kommuninvånarnas delaktighet finns i kommunallagen, som ger invånare och serviceanvändare rätt att delta i kommunens verksamhet. Delaktighet och att bli hörd hör också till barnens och de ungas rättigheter, och lagen förpliktar myndigheterna att erbjuda dem möjlighet att delta i och påverka frågor som gäller dem. I Borgå används en modell för bedömning av barnkonsekvenser som bildningsnämnden beslutat om 2022 och som utnyttjas i olika förändringssituationer och i vardagen.

Bestämmelser om rätten att delta finns i grundlagen, kommunallagen, lagen om grundläggande utbildning, ungdomslagen, barnskyddslagen och lagen om småbarnspedagogik, och alla tjänsteinnehavare och arbetstare i kommunen ska främja delaktigheten. Kommunfullmäktige måste erbjuda mångsidiga möjligheter att delta, men lagen definierar inte exakt hur detta ska göras.

Valdeltagandet vittnar om medborgarnas intresse för politik. Valdeltagandet bland Borgåborna var 56,20 procent i kommunalvalet 2021 och 69,7 procent i riksdagsvalet 2023. (Statistikcentralen)

Ungdomsfullmäktige är ett påverkansorgan för unga där barn och unga kan påverka stadens beslutsfattande. Ungdomsfullmäktige i Borgå har 24 ledamöter och sex ersättare i ungdomsfullmäktige, som representerar ungdomar i åldern 13–19 år två år i taget.

Handikapprådet är ett påverkansorgan som främjar välbefinnandet och delaktigheten hos personer med funktionsnedsättning. Äldrerådet säkerställer å sin sida möjligheter för den äldre befolkningen att delta och påverka. Äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning har sju till nio medlemmar, var och en med en personlig suppleant. Rådets verksamhetsperioder är fyra år i enlighet med fullmäktigeperioden.

Påverkansorganen deltar i planeringen och uppföljningen av verksamheten inom stadens sektorer. Dialogen har utvecklats mycket och påverkansorganens roll har blivit tydligare. Staden kan också redan utnyttja deras erfarenhetskunskap väl. Östra Nylands välfärdsområde har egna påverkansorgan där medlemmarna har utsetts bland motsvarande organ i kommunerna i området.

Borgå har inga etablerade evenemang, förutom skolornas elevkårer, där barn i lågstadieåldern kan påverka stadens beslut som främjar välfärd och hälsa, till exempel ett barnparlament som tillsatts av styrelsen eller fullmäktige

eller barnens frågestund till styrelsen eller fullmäktige. Vi håller på att bereda genomförandet av ett påverkansvenemang för denna åldersgrupp 2025. Ett motsvarande evenemang även för högstadieelever och äldre är under beredning.

Föreningarna har en stor roll i främjandet av invånarnas välfärd och hälsa. Borgå har över 900 registrerade föreningar och staden samarbetar nära med många av dem. Vi har förnyat och utvecklat understödshelheten under denna fullmäktigeperiod. År 2023 delades sammanlagt 724 673 euro ut i understöd för idrott, kultur och ungdomstjänster, 45 000 euro i understöd för medborgar- och frivilligverksamhet som stöder gemenskapen, 97 500 euro i understöd för grundläggande konstundervisning och 3 800 euro i understöd till studerandekåren vid medborgarinstitutet. Detta innebär totalt cirka 17 euro per invånare med invånarantalet i slutet av 2023.

De lokaler som staden förvaltar ger lokala föreningar en bra grund för att ordna olika verksamheter. Föreningarnas och samfundens behov av lokaler har kommit till stadens kännedom flera gånger. Staden främjar frågan i form av projektet Tilat-palveluna (lokaler som tjänst).

”

I Borgå finns över 900 registrerade föreningar.

Likabehandling och jämställdhet

Kommunerna har en lagstadgad skyldighet att främja likabehandling och jämställdhet samt att förhindra diskriminering. En viktig del av detta är att erbjuda bra tjänster, att skapa en fungerande och trygg vardag samt att säkerställa att beslutsfattandet är jämställt. Åtgärder som motarbetar ökande ojämlikhet mellan olika köns- och minoritetsgrupper är också en del av det förebyggande välfärdsarbetet. Exempelvis stödjande av goda mänskliga relationer skapar en grund för en balanserad vardag och delaktighet i samhället.

Kommunerna ska i enlighet med sina lagstadgade likabehandlings- och jämlikhetsskyldigheter ha följande planer:

1. arbetsgivarens plan för en jämställd och jämlik personalpolitik (ok)
2. utbildningsanordnarens planer, det vill säga läroanstaltspecifika jämställdhets- och likabehandlingsplaner (ok)
3. en så kallad funktionell jämställdhets- och likabehandlingsplan för kommunens verksamhet, beslutsfattande och service. (finns inte)

Välfärdsplanen 2024–2025 innehåller följande åtgärd: Man inleder arbetet för att främja en operativ likabehandlingsplan på stadsnivå i Borgå, som har börjat med en kartläggning. I jämställdhetsombudsmannens ärenderegister finns inga anmälningar mellan 1.1.2023 och 8.11.2024 där Borgå stad är part.

Mellan 1.1.2023 och 30.10.2024 har diskrimineringsombudsmannen fått tre anmälningar som gäller Borgå stad:

- Den första gällde diskriminerande behandlingen av en elev under Lucia-tillställningen (2022). Diskrimi-

neringsombudsmannen ansåg att Luciafesten inte ska betraktas som en religiös händelse för vilken ett alternativt evenemang borde ordnas, om inte festen innehåller särskilda inslag i anknytning till religionsutövning.

- Den andra var en begäran om konsultation i anknytning till de utmaningar som flerspråkiga familjer har när det gäller användningen av digitala applikationer inom småbarnspedagogiken (2024) och det uppstod ingen presumtion om diskriminering i ärendet.
- Den tredje gällde prisskillnaden mellan Borgå medborgarinstituts keramikkurser på finska och svenska (2024) och det uppstod ingen presumtion om diskriminering i ärendet.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden har behandlat ett ärende där Borgå stad har varit svarande under tidsperioden 1.1.2023–30.10.2024. Ärendet gällde diskriminering på grund av hälsotillstånd, då staden inte hade beviljat den sökande ett specialsimmkort. Nämnden ansåg i sitt beslut av den 17 september 2024 att det uppstod en presumtion om diskriminering i ärendet, eftersom den sökandes situation kunde anses vara jämförbar i förhållande till andra som fått diagnosen och som hade beviljats specialsimmkort. Borgå Livskraftsnämnd beslutade enhälligt att också lägga till parkeringssymbolen för rörelsehindrade (tidigare parkeringstillstånd för handikappade) som kriterium för beviljande av specialsimmkort från och med den 1 januari 2025. Livskraftsnämnden beslutade dessutom att kriterierna och verksamhetsmodellen följs upp och utvärderas under det kommande året och att ett förslag om kriterierna för specialsimmkortet tas upp för beslut på nytt under hösten 2025 utifrån detta.

Centrala delområden som påverkar välfärden

I Borgå stad sker främjande av välfärd och hälsa som en del av verksamheten och tjänsterna i alla sektorer. Stadens mycket mångsidiga Hyte-arbete har beskrivits i Valfärdsplanen 2024–2025, och de upprepas inte i detta dokument. Prioriteringen har gjorts i enlighet med SHM:s förordning om minimiinformationsinnehåll för kommunens välfärdsberättelse.

Motion och idrott

Motion och idrott har en central roll för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa samt stärka delaktigheten. Borgå har goda förhållanden och erbjuder mångsidiga tjänster för olika åldersgrupper och för olika behov, och förhållandena för motion och idrott sköts som ett gemensamt arbete inom sektorerna.

Staden främjar motion och idrott förutom genom idrottstjänsterna och medborgarinstitutet även i vardagen inom småbarnspedagogiken, skolorna, ungdomsarbetet, integrationen och sysselsättningen. Det finns förmånliga och också avgiftsfria alternativ för kommuninvånarna, i synnerhet för dem som befinner sig i en sårbar ställning. Stadens etablerade tjänster och samarbete beskrivs väl per åldersgrupp i den nyligen godkända Valfärdsplanen 2024–2025.

Borgå stads utredning av idrottsplatserna är klar och har behandlats i livskraftsnämnden i november 2024. Det finns en länk till utredningen i slutet av detta dokument. I utredningen har det konstaterats att det i Borgå finns flera idrottsanläggningar som är specialiserade på olika typer av idrott. Dessa är bland annat grenspecifika salar: dans, kampsporter, bollsporter som padel och tennis,

samt klättring. Dessutom finns det mångsidiga platser för utomhusmotion: cykling, ridning, utomhusklättring, golf, skridskobanor och ishockeyrinkar. Flera friluftsleder och naturstigar möjliggör upplevelser i närnaturen även i havsnära landskap. I Borgå finns dessutom möjligheter till cykling och paddling, och i skärgården finns flera vindskydd och matlagningsplatser för båtfolk.

Information om de idrottsanläggningar som staden förvaltar finns i databasen LIPAS. LIPAS är en riksomfattande platsdatabas över offentliga idrottsanläggningar, friluftsleder och rekreationsområden. Enligt databasen finns det 51 olika hobbyplatser för olika grenar i Borgå. Flera idrottsanläggningar, såsom gym, planer och friluftsleder, är dock mångsidiga och väl underhållna, och erbjuder hobbymöjligheter för flera grenar i en idrottsanläggning.

Enligt LIPAS-databasen finns det totalt 309 idrottsanläggningar, idrottsområden och motionsleder i staden och 265 olika objekt. Utöver dessa finns flera idrottsanläggningar som drivs av den privata sektorn i staden. Även lekplatser och lekparkar har lyfts fram som en del av nätverket av idrottsanläggningar.

Allra mest finns det bollplaner, idrottshallar, idrottsplaner, närmotionsplatser och matlagningsplatser för friluftsliv. Staden upprätthåller 173 idrottsanläggningar, vilket är strax under två tredjedelar av det totala antalet. Största delen av idrottsanläggningarna finns i Borgå centrum samt i närheten av skolor.

Enligt databasen LIPAS finns det 6,03 idrottsanläggningar per 1 000 invånare i Borgå (Liikuntapaikat: Lipas. fi Jyväskylän yliopisto, 20.11.2024). Näridrottsplatserna

(daghemmens och skolornas gårdar) har inte matats in i systemet, vilket bör uppmärksammas i fortsättningen. Dessa ökar antalet idrottsanläggningar med cirka 30–50 objekt. I Borgå har man satsat mycket på närmotionsplatser.

Driftskostnaderna för kommunens idrotts- och motions-tjänster år 2022 var 143 euro per invånare, och de steg med 14 euro per invånare från året innan. Kommunen investerade en (1) euro per invånare i idrott och motion, medan investeringen 2021 var elva euro per invånare. Systemet har för närvarande inga nyare uppgifter än från 2022. (LIPAS) Det låga investeringsbeloppet är en följd av coronaåren då mycket lite byggdes. Beloppet kommer bland annat i och med framstegen för Kokon att växa rejält.

I Borgå finns 96 grenföreningar (Seuratietokanta, 2023). Det finns flest föreningar i följande grenar: segling och båtliv (9 st.), ridning (6 st.), innebandy (6 st.), fotboll (5 st.), orientering (4 st.) och friidrott (4 st.).

THL:s TEAvisari beskriver kommunens verksamhet för att främja kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Vartannat år ansvarar Borgå stad för delområdet för datainsamling om motion. Aktiviteterna som främjas genom motion och idrott får bra poäng för sina motionsgrupper, bedömningen av effekten av förhållanden, personalresurser för miljöledning och kopplingen till arbetet med välfärdsberättelser. Mest kan förbättras i uppföljnings- och behovsanalyserna och i presentationen av dem. En del av dessa kommer att ingå ännu bättre i välfärdshandlingarna i fortsättningen. Poängen presenteras senare i detta dokument. (Hälsöfrämjande aktivitet, sidan 51)

Kultur- och fritt bildningsarbete

Lagen om kommunernas kulturverksamhet förpliktar kommunerna att ordna kulturverksamhet med beaktande av de lokala förhållandena och befolkningsgruppernas behov. När kulturverksamheten i kommunerna ordnas ska det finnas tillräcklig och mångsidig expertkompetens. Lagen om allmänna bibliotek ålägger å sin sida kommunen att ordna verksamheten vid det allmänna biblioteket. Biblioteket ska vara tillgängligt för alla. När det allmänna bibliotekets verksamhet ordnas måste man se till att en tvåspråkig kommun beaktar båda språkgruppernas behov enligt samma grunder.

Kulturen är en viktig källa till välbefinnande. Detta konstateras bland annat i handboken Konst! En handbok i kulturell välfärd (Taidetta! Kulttuurihyvinvoinnin käsikirja) som utgavs av Centret för konstfrämjande 2020 och betonar att kultur och konst ökar välfärden och har koppling till hälsan. Kulturell välfärd är ett brett begrepp och i samband med detta talar man om bildkonst, musik, dans, litteratur, teater, levande bild och cirkus.

Biblioteken ökar människornas välfärd inte bara genom att erbjuda litteratur och kulturupplevelser, utan också genom att vara avgiftsfria mötesplatser dit alla har rätt att komma. I biblioteket finns hälsorelaterad information och med bibliotekets apparater (datorer med programvara, kopieringsmaskiner, skrivare) och personalens stöd kan man sköta vardagsärenden. Biblioteket stöder både barns och vuxnas läskunnighet, vilket har stor betydelse för delaktigheten och välfärden. Biblioteket främjar också delaktigheten och demokratin för invånarna genom annan verksamhet, såsom diskussionstillfällen.

Stöd- och rabattformer som integrerats i färdiga servicestrukturer har konstaterats vara ett effektivt sätt att sänka tröskeln för tjänster och genomföra en flexibel prissättning enligt målgruppernas behov. Från början av 2025 kan man med bibliotekskortet låna bland annat säsongskort till idrottsevenemang och inträdesbiljetter till kulturevenemang och museer.

THL:s TEAviisari beskriver kommunens verksamhet för att främja kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Vartannat år ansvarar Borgå stad för delområdet för datainsamling om kultur. Med hjälp av datainsamlingen utreds åtgärder, resurser och verksamhetspraxis inom kultur som främjar välfärd och hälsa i kommunerna. Enkäten innehåller frågor om kulturtjänster, grundläggande konstundervisning och biblioteket. Borgås resultat placerar sig högt jämfört med hela landet. De bästa resultaten fås för kulturledningen, friplatserna för att möjliggöra deltagande, samarbetet och kopplingen i välfärdsberättelsen. Mest kan förbättras i presentationen av uppföljnings- och behovsanalyserna. Poängen presenteras senare i detta dokument. (Hälsöfrämjande aktivitet, sidan 51)

Det fria bildningsarbetet påverkar det psykiska och fysiska välbefinnandet, skapar social växelverkan och en känsla av mening i livet. I det fria bildningsarbetet ordnas också integrationsfrämjande utbildning för nyinflyttade.

I förordningen om minimiinformationsinnehåll för välfärdsberättelsen lyfts en indikator fram som anger de undervisningstimmar som inte leder till examen i fritt bildningsarbete. Statistiktjänsten Vipunen, som samlar in uppgifter, används inte för närvarande på grund av att statistikföringsgrunderna har ändrats, och statistik enligt de nya grunderna kommer att finnas i Vipunet under 2025.

År 2024 uppgick antalet undervisningstimmar vid medborgarinstitutet i Borgå till totalt över 20 000 (uppgift 30.9.2024), och de fördelades per utbildningsområde enligt följande:

Utbildningens huvudsakliga innehåll	Totalt antal undervisningstimmar
Allmänbildande utbildning	
Annan allmänbildande utbildning	1 813
Det humanistiska utbildningsområdet	
Finska	812
Svenska	212
Engelska	422
Tyska	268
Franska	292
Ryska	92
Spanska	520
Italienska	306
Övriga språk	506
Historia och arkeologi	182,63
Filosofi	24
Undervisnings- och fostringsarbete samt psykologi	169
Annan humanistisk och pedagogisk utbildning	176
Kulturbranschen	
Hantverk, konstindustri och slöjdfärdigheter	3 554,72
Kommunikation och information	39,66
Litteratur	227
Teater och dans	1 314,98
Musik	1 035,69
Bildkonst	2 729,34
Annan utbildning inom kulturbranschen	148
Naturvetenskap	
Annan användning av informationsteknik	783,62
Biologi och geografi	2

Teknik och transport

Livsmedelsbranschen och bioteknik	6
Annan utbildning inom teknik och transport	111
Naturrekurs- och miljöområdet	
Trädgårdsskötsel	92
Natur- och miljöområdet	42

Social-, hälsovårds- och motionsområdet

Hälsa- och tandvård	293,67
Motion och idrott	2 967,07
Annan utbildning inom social-, hälsovårds- och motionsområdet	199,39

Rese-, kosthållnings- och ekonomibranschen

Hotell- och restaurangbranschen samt matlagning	40
Hushålls- och konsumenttjänster samt renhållning	424,83

Annan utbildning

Brand- och räddningsområdet	40
Annan utbildning	274,67
Totalt	20 120,27

I Borgå finns ett mångsidigt utbud i detta avseende som omfattar stadens kulturtjänster, bibliotek, musikinstitut, konstskola och medborgarinstitut. Stadens turism- och evenemangstjänster ger också kommuninvånarna ett stort mervärde. Det finns gott om avgiftsfria och förmånliga möjligheter att delta för personer i olika åldrar. Stadens tjänster kompletteras av aktörer inom den kreativa branschen och arrangerar av olika evenemang.

Lägesbild per åldersgrupp

I detta kapitel beskrivs kommuninvånarnas välfärd, hälsa, delaktighet och trygghet per åldersgrupp. Som huvudsakliga källor har använts både Sotkanet och Statistikcentralens lägesuppgifter, som kompletterats bland annat med uppföljningsuppgifter som samlats in i olika sektorer, samt enkät- och undersökningsresultat, såsom resultaten av THL:s enkät Hälsa i skolan.

Tjänsterna, verksamheten och samarbetet för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa beskrivs per åldersgrupp i Valfärdsplanen 2024–2025 som nysst uppdaterats, så de behandlas inte i detta dokument.

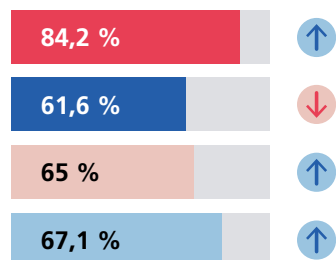
Barn, unga och barnfamiljer

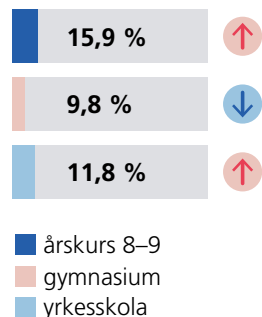
Barns och ungas välfärd

■ årskurs 4-5 ■ årskurs 8-9 ■ gymnasium ■ yrkesskola

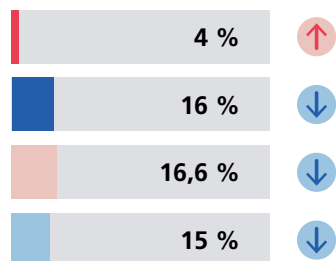
Nöjd med livet

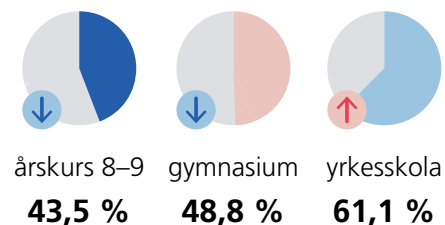
Dålig upplevelse av delaktighet

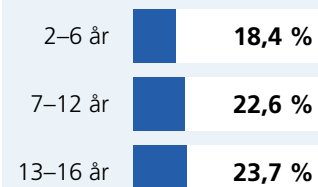
Personer som upplever sig vara ensamma

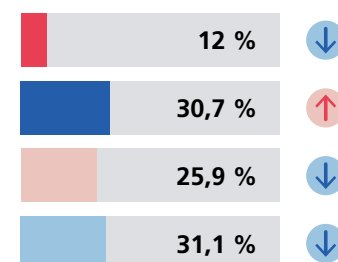
Sover mindre än 8 h/natt

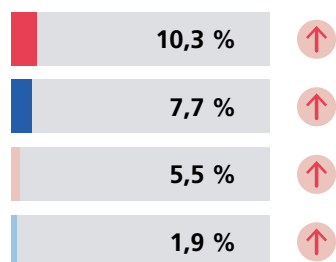
Övervikt

Hälsotillstånd medelmåttigt, dåligt

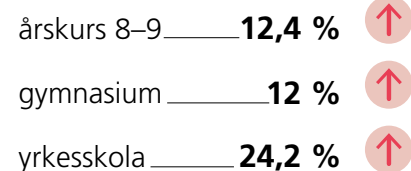

Skolmobbing

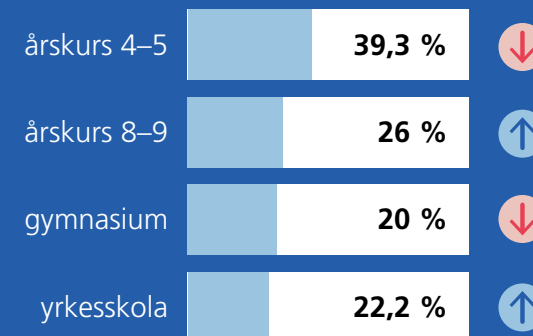

■ årskurs 4-5 ■ årskurs 8-9 ■ Gymnasium ■ Yrkesskola

Oroväckande rusmedelsanvändning

Rör sig en timme per dag

Dålig funktionsförmåga i Move!-mätningar (2024)

årskurs 5

35 % ↓

årskurs 8

41,9 % ↑

Barn, unga och barnfamiljer

I det här avsnittet beskriver vi i första hand situationen för barn och unga under 18 år samt deras familjer i Borgå. Bland annat lagen om småbarnspedagogik, lagen om grundläggande utbildning, läropliktslagen, ungdomslagen och barnskyddslagen styr kommunens verksamhet.

Borgå stads välfärdsarbetsgrupp för barn och unga sammanträder cirka fyra gånger om året. Representanter från stadens alla sektorer, polisen, församlingarna och välfärdsområdet deltar i arbetsgruppen. Arbetsgruppen har behandlat olika teman på ett omfattande sätt och lyft fram information som ska lämnas till de egna organisationerna och främjas där. För en del teman har man också kommit överens om fortsatta diskussioner för att främja frågan i samarbete.

Aktuella frågor är vandalism bland unga samt rusmedel. Också den ökade mängden våldsbrott och den ökade brutaliteten i våldsbrotten som unga begår, familjevåldet mot barn och unga själva samt behovet av föräldrastöd väcker oro. Funktionsförmågan och orörligheten samt de utmaningar som detta medför rör åldersklasserna i stor utsträckning. Granskat ur olika synvinklar kan man trots allt konstatera att de flesta unga ändå mår bra.

Vid sitt möte i augusti behandlade Borgå Ungdomsfullmäktige samma teman som arbetsgruppen för barns och ungas välfärd, men ur de ungas synvinkel. De unga oroar sig över bland annat säkerhet, kollektivtrafik, brist på hobbymöjligheter, skoltrötthet och mobbning. Å andra sidan upplevde de unga att avgiftsfria hobbymöjligheter, ungdomslokaler och gemenskap är väl ordnade i Borgå.

Ungdomarna önskade förändringar i kollektivtrafiken, vägtrafiken och skolhälsovårdens resurser. De önskade också att man skulle fråga mer om deras åsikter och respons och att de skulle höras bättre i beslutsfattandet. De unga uppskattade dock redan befintliga tjänster, såsom avgiftsfria hobbyer och möjligheter till sommarjobb.

Handikapprådet har fört en aktiv dialog med stadens olika tjänsteinnehavare. Rådet agerar i rätt tid via de tjänstemän som kallats till mötena, och detta har visat sig vara ett fungerande sätt att påverka. Rådet lyfter fram observationer om personer i olika åldrar och behandlar flitigt olika teman samt tar med perspektiven i diskussionerna och som en del av planeringen i sektorerna. Det behandlar ofta tillgängligheten i tjänster och verksamhet för att alla kommuninvånare ska ha tillgång till olika evenemang och information. Personer med funktionsnedsättning ska beaktas ännu mer i fråga om byggnadernas tillgänglighet, och den språkliga och kognitiva tillgängligheten ska beaktas ur ett strategiskt perspektiv.

Småbarnspedagogik och skolor

Sektorn för växande och lärande styrs förutom av strategin och budgeten även av stadens plan för småbarnspedagogiken, läroplanerna för förskoleundervisning, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning samt av elevhälsoplanerna.

År 2023 fanns det 3 223 barn i åldern 0–6 år i Borgå. Andelen 1–6-åringar som deltog i småbarnspedagogik var 88,5 procent, varav andelen som deltog i den kom-

munala småbarnspedagogiken var 76,3 procent. Knappt 70 barn har deltagit i den kommunala familjedagvården. I den avgiftsfria förskoleundervisningen deltog 508 barn och i klubbarna inom den öppna småbarnspedagogiken deltog i genomsnitt 33 barn. Andelen barn inom den privata småbarnspedagogiken var 12,2 procent. (BOKSLUT 2023)

Andelen finskspråkiga barn i den kommunala och privata småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen var cirka 57 procent, andelen svenskspråkiga barn var cirka 32 procent och barn med andra språk cirka 11 procent. Cirka 270 barn, det vill säga 8,5 procent, i åldersklassen 0–6 år vårdades med hemvårdsstöd. Andelen barn (cirka 200 barn) med flexibel eller partiell vårdpenning ökade något från tidigare.

År 2023 (bokslutet 2023) deltog nästan 4 000 elever inom de finskspråkiga utbildningstjänsterna i den grundläggande utbildningen och strax under 700 studerande i gymnasieutbildningen. Därtill samordnar utbildningstjänsterna 17 eftermiddagsklubbar, som ordnas av sju olika serviceproducenter och där totalt omkring 570 barn deltog. Den svenskspråkiga grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen ordnade grundläggande och förberedande utbildning i nio svenska grundskolor för cirka 1 700 elever. Utbildningen på andra stadiet ordnas vid Borgå Gymnasium, som hade drygt 300 studerande. Barn som deltar i förberedande undervisning är en klart växande grupp.

År 2021 trådde den utvidgade läroplikten i kraft. Lagen tillämpades första gången på de läropliktiga unga som våren 2021 gick i årskurs 9 i den grundläggande utbildningen, det vill säga huvudsakligen de som är födda 2005.

Inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen deltog 446 läropliktiga unga som avslutat den grundläggande utbildningen i den gemensamma ansökan våren 2024, av vilka 55 procent började i gymnasiet och 45 procent i utbildningar med yrkesinriktade grundexamina.

Dessutom började ett tjugotal läropliktiga i TUVA-utbildningar och till utbildning som handleder studerande i behov av krävande särskilt stöd för arbete och ett självständigt liv (TELMA). Åtta läropliktiga 17-åringar fortsatte till den grundläggande utbildningen för vuxna. På hösten efter granskningsdagen för läroplikten den 30 augusti 2024 övergick två unga utan studieplats till kommunens styrnings- och översynsansvar. Båda inledde studier under hösten 2024.

Inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen deltog 165 läropliktiga unga som avslutat den grundläggande utbildningen i den gemensamma ansökan våren 2024. Alla elever fick en studieplats efter årskurs nio. Cirka 42 procent började i gymnasiet och 58 procent i utbildningar med yrkesinriktade grundexamina eller HUX/ Borgå Folkakademis linje Efter nian. På hösten efter granskningsdagen för läroplikten den 30 augusti 2024 fanns den ingen ung utan studieplats som övergick till kommunens styrnings- och översynsansvar.

Vid småbarnspedagogikens verksamhetsställen finns en gemensam välfärdsgrupp och inom den grundläggande utbildningen och i gymnasieutbildningen en gemensam elevhälsogrupp, som har till uppgift att utvärdera och utveckla verksamhetsställets välfärdsrelaterade teman och verksamhetsmetoder. I skolorna ges multiprofessionellt stöd av välfärdsområdets kuratorer, psykologer, hälsovårdare och psykiatriska sjukskötare samt av fritidstjänsterna.

Stadens ambulerande naturskolsverksamhet stöder barns och ungas välbefinnande. Naturskolans undervisning sker i närmiljön vid skolan eller enheten inom småbarnspedagogiken. Naturskolans undervisning är funktionell och skolklasserna och barngrupperna som deltar får lära sig om naturens mångfald genom att röra sig utomhus och njuta av naturens verkan på välbefinnandet. Målet är att stödja naturfostransarbetet i skolorna och småbarnspedagogiken och ge inspiration till att undervisa utomhus. År 2024 deltog 97 grupper och totalt cirka 1 900 elever och lärare i verksamheten.

Skolsäkerheten är en del av skolornas arbete. Alla skolor och enheter inom småbarnspedagogiken har en egen räddningsplan. Även tjänsterna inom elevhälsan garanterar skolsäkerheten. Den gemensamma elevhälsan genomförs som ett betydelsefullt multiprofessionellt samarbete. Ankarverksamheten och skolpolisen är etablerade verksamheter som bör stärkas ytterligare.

I Borgå går det bra för de flesta unga.

Ungdomsarbete

Det kommunala ungdomsarbetet har en stor inverkan på de ungas välfärd och är en viktig partner i det sektorsövergripande samarbetet i skolorna. Ungdomsarbetet sker i form av bland annat ungdomsarbete i skolor och läroanstalter, öppet ungdomslokalarbete, regionalt ungdomsarbete, kulturellt ungdomsarbete, hobbyverksamhet för unga, stöd för lokala ungdomsföreningar, mobilt och patrullerande ungdomsarbete, uppsökande och inriktat ungdomsarbete samt verkstadsverksamhet för unga. I förordningen om minimiinformationsinnehåll för välfärdsberättelsen finns följande indikatorer: Antalet årsverken år 2023 var totalt 25,8 (Nuorisotilastot.fi). Nettodriftsutgifterna för ungdomstjänsterna var cirka 1,62 miljoner euro. Om nettodriftsutgifterna för Navigatorns verksamhet läggs till helheten är summan cirka 1,8 miljoner euro. Detta utgör totalt 1,1 procent av stadens nettodriftsutgifter 2023.

Navigatorverksamheten är inte underställd ungdomstjänsterna, men den är en etablerad verksamhetsform i Borgå. När det gäller tillgången till tjänsterna inom ungdomsarbetet bör det beaktas att ungdomstjänsternas verkstadsverksamhet för unga började 2024. (Nuorisotilastot.fi)

I det uppsökande ungdomsarbetet har antalet unga under 18 år minskat sedan läroplikten höjdes till 18 år i den utvidgade läroplikten. Största delen av klienterna inom uppsökande ungdomsarbete finns i åldersgruppen 18–25 år (mer om det uppsökande ungdomsarbetet i avsnittet om unga vuxna och personer i arbetsför ålder). År 2024 hänvisades totalt 298 unga till det uppsökande ungdomsarbetet, av vilka 25 var under 18 år.

Verkstadsverksamheten för unga inleddes hösten 2024 med två förberedande verkstadsverksamheter som motsvarar ungdomslagen, varav den ena, verkstaden Suunta, betjänar 16–18-åriga unga som har behov av att ta en paus från studierna. Under hösten 2024 hänvisades tolv unga till Suunta. Den andra verkstaden, Väylä, är avsedd för 18–29-åringar (mer om detta i avsnittet om unga vuxna och personer i arbetsför ålder).

Staden främjar målmedvetet barns och ungas möjligheter till fritid och hobbyverksamhet. Vi har ordnat fler hobbylokaler, såsom Penselfabriken och Skatehallen, utvecklat verksamheten inom hobbymodellen och främjat de ungas självständiga verksamhet, såsom De ungas konstverkstad och mopedträffar.

Tjänsternas tillgänglighet, 2023

(Storleksklass: 50K–100K invånare, Landskap: Nyland)

Tjänstegrupp	Tjänst	Tjänsten är tillgänglig i Borgå	Tjänsten i landskapets kommuner	Tjänsten i kommuner av samma storlek
Öppet ungdomsarbete/kollektivt ungdomsarbete	Öppen smågrupps- eller klubbverksamhet	Ja	100 %	100 %
	Digitalt ungdomsarbete/ungdomsarbete på webben	Ja	96 %	92 %
	Internationellt ungdomsarbete	Nej	58 %	92 %
	Lägerverksamhet	Ja	88 %	92 %
	Utbildningar och informationsmöten för ungdomar	Ja	92 %	92 %
	Handledd verksamhet i ungdomslokaler	Ja	100 %	100 %
	Sommarsysselsättning för unga med stöd av ungdomsarbetet	Ja	81 %	75 %
	Informations- och rådgivningsarbete för unga	Ja	96 %	100 %
	Lokaler för de ungas självständiga verksamhet	Ja	100 %	92 %
Inriktat ungdomsarbete och specialungdomsarbete	Uppsökande ungdomsarbete	Ja	100 %	100 %
	Arbete på gatorna eller patrullerande ungdomsarbete	Ja	100 %	100 %
	Verkstadsverksamhet för unga (inleddes 2024)	Nej	77 %	83 %
	Navigatorns tjänster	Ja	81 %	100 %
	Smågruppsverksamhet	Ja	96 %	100 %
Ungdomsarbete i skolor	Ungdomsarbete i grundskolan	Ja	100 %	100 %
	Ungdomsarbete i övergångsskedet mellan grundskolan och andra stadiet	Ja	96 %	92 %
	Ungdomsarbete i läroanstalter på andra stadiet	Ja	88 %	92 %
Stödtjänster för ungas medborgarverksamhet	Stödtjänster för ungdomsorganisationer	Ja	73 %	92 %
	Stödtjänster för ungas öppna verksamhetsgrupper	Ja	69 %	92 %

Välfärd och hälsa

Det finns dåligt med uppgifter om välfärden i fråga om de minsta barnen. Undersökningen FinBarn samlade in uppgifter från föräldrar till barn i förskoleåldern i februari 2024, och staden uppmanade till att svara på enkäten. Resultaten publiceras i början av 2025. Ett daghem i Borgå har också deltagit i SUNRISE Finland-studien, som behandlar regionala resultat.

Även om urvalet är begränsat visar resultaten också trenden i fråga om situationen i Borgå. 22 procent av alla barn uppfyllde alla rekommendationer. Nedan beskrivs de enskilda rekommendationerna och hur de genomförs:

- **Fysisk aktivitet:** Minst tre timmar av olika slags lätt, rask eller fartfylld fysisk aktivitet under dagen, varav minst en (1) timme ska vara rask eller ansträngande. Ju mer barnen rör sig, desto bättre. 61 procent av barnen uppfyllde rekommendationen.
- **Skärmtid:** Högst en (1) timme per dag med skärmtid utan att man rör sig, mindre är bättre. När man inte rör sig rekommenderas läsning och att berätta historier för barnet. 51 procent av barnen uppfyllde rekommendationen.
- **Stillavarande:** Över en (1) timmes oavbrutet stillavarande (t.ex. i vagn eller barnvagn) och långa sittperioder bör undvikas. 76 procent av barnen uppfyllde rekommendationen.
- **Sömn:** Totalt 10–13 timmar god sömn, inklusive dagsömn och regelbundna lägnings- och väckningstider. 95 procent av barnen uppfyllde rekommendationen.

Resultaten av skolhälsoenkäten 2023 finns tillgängliga i fråga om elever inom den grundläggande utbildningen och gymnasierna samt yrkesläroanstalterna. Cirka 2 500 elever besvarade enkäten. En ny enkät genomförs våren 2025.

Av eleverna i årskurs 4–5 i Borgå har andelen elever som rör sig minst en (1) timme per dag (cirka 40 %) förblivit på nästan samma nivå under de senaste åren, andelen elever i årskurserna 8–9 har ökat (26 %) och bland gymnasieeleverna har andelen minskat något (20 %). Andelen rörliga elever i yrkesläroanstalter (22,2 %) har ökat klart jämfört med tidigare. (Skolhälsoenkäten)

Move!-mätningar

Skolorna i Borgå gör Move!-mätningar för eleverna i årskurs 5 och 8 varje höst. Genom mätningarna får man redan på andelen elever med en fysisk funktionsförmåga som är på en nivå som eventuellt försämrar eller är skadlig för hälsan och välfärden. Vid beräkningen beaktas alla delområden inom den fysiska funktionsförmåga.

Den nedsatta funktionsförmågan som framkommit i Move!-mätningarna gäller 36,7 procent av pojkarna i årskurs 5 och 37,3 procent av flickorna. För pojkarnas del har situationen förbättrats jämfört med mätningarna år 2022 (40,5 %) och för flickorna har den förbättrats något (34,3 %).

I åttonde klass har 38,9 procent av pojkarna och 40,9 procent av flickorna en nedsatt funktionsförmåga. Jämfört med mätningarna år 2022 har situationen förbättrats både för pojkar (44,6 %) och flickor (42,3 %).

Mättningsresultaten för hösten 2024 erhöles i december 2024. Resultaten för årskurs 5 var något bättre och för årskurs 8 var de något sämre. I båda åldersgrupperna var resultatet bland flickor sämre. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt flickor i årskurs 8 (46,4 %).

Hösten 2024 inledde Borgå stad ett UKM-finansierat projekt som syftar till att förtydliga Move!-resultatens process och erbjuda motionsrådgivning till elever som behöver stöd.

Skärmtid

Skolhälsoenkäten ger också information om elevernas skärmtid. År 2023 märkte 33,7 procent av eleverna i årskurs 4–5 och 40,4 procent av eleverna i årskurs 8–9 att de var på nätet, trots att de inte hade lust. Bland gymnasieelever och yrkeskoleelever var andelen 43,7 procent respektive 37,9 procent.

Tecken på överdriven användning av digitala apparater är att tankarna bara snurrar kring spel eller sociala medier, vredesattacker när skärmtiden tagit slut, huvudvärk, irritabilitet, rastlöshet, våldsamhet samt koncentrationssvårigheter och sömnproblem. Enligt skolhälsoenkäten har 42,6 procent av eleverna i årskurs 4–5, 33,5 procent av eleverna i årskurs 8–9, 36,3 procent av gymnasieeleverna och 33,7 procent av yrkeskoleeleverna ofta försökt tillbringa mindre tid på nätet, men utan att lyckas.

Sömn och måltider

I skolhälsoenkäten i Borgå uppgav 43,5 procent av högstadieläverna, 48,5 procent av gymnasieeleverna och 61,1 procent av eleverna i yrkesläroanstalter att de sover mindre än åtta timmar på vardagar. Eleverna äter alltför ofta inte frukost. Nästan en tredjedel av lågstadieläverna och nästan hälften av högstadieläverna äter inte frukost varje vardagsmorgon. Cirka 40 procent av gymnasieeleverna hoppar över frukosten och nästan hälften av eleverna i yrkesläroanstalter. Av enkätsvaren framgår också att antalet är större bland flickor.

Skollunchen är en viktig måltid under dagen. Enkäten visar att en stor del inte äter lunch varje dag i skolan. I alla åldersklasser ligger Borgå över landets genomsnitt. I Borgå framhävs det i alla åldersgrupper att flickorna inte äter skollunch varje dag. Skillnaden mellan pojkar och flickor är tydlig.

Jämfört med undersökningen år 2021 fick Borgå också positiva resultat i fråga om skollunchen för eleverna i årskurs 8–9. Förbättringarna gällde tiden som reserveras för skollunch, skollunch som serveras vid lämplig tidpunkt samt god skolmat av hög kvalitet. (Sotkanet) Utvecklingsarbetet har utförts i sektorsövergripande samarbete och i samarbete med barn och unga, och arbetet fortsätter.

Det finns inga uppgifter om trenden för barnens övervikt på en mer exakt nivå. Det finns inga uppgifter från 2023, men från resultaten man kan konstatera att övervikten ökar något när man blir äldre, särskilt hos pojkar. (Sotkanet)

Äter inte skollunch varje dag

av eleverna i årskurs 8 och 9

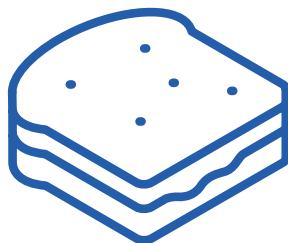
45,6 %

Bland yrkesläroanstaltens första- och andraårsstuderande

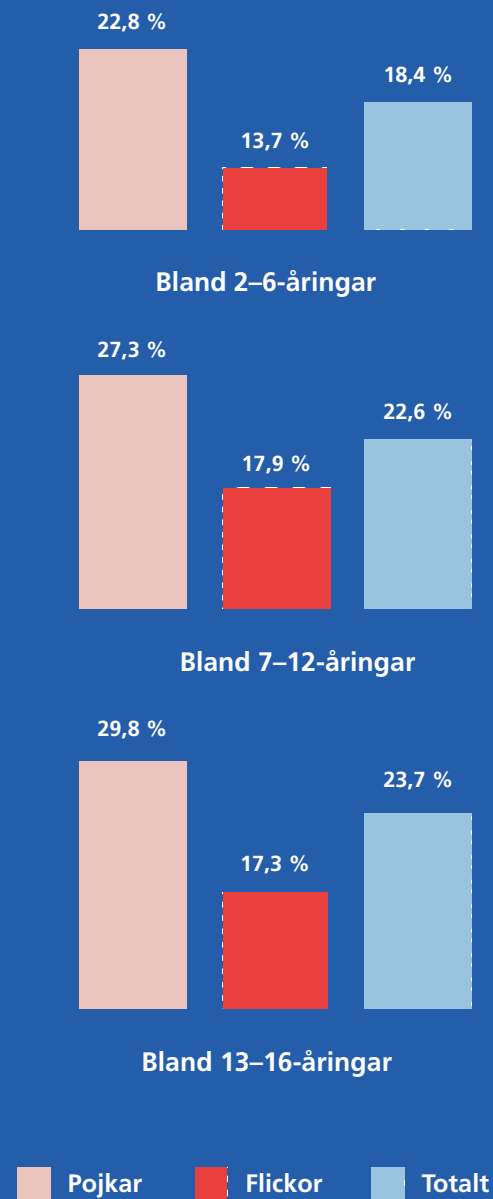
44,4 %

Bland första och andra årets gymnasiestuderande

41,9 %

Övervikt

På grund av ett alltför litet antal svar ger skolhälsoenkäten inte kommunspecifika resultat om svaren från personer med utländsk bakgrund i fråga om Borgå. På riksnivå är svaren från personer med utländsk bakgrund ändå liknande som svaren för personer med finländsk bakgrund. Upplevelserna i fråga om delaktighet, hälsotillstånd, mobbning och skolgång och tillfredsställelsen med det egna livet är mycket liknande.

Nästan hälften av alla personer med utländsk bakgrund har upplevt diskriminering i skolan eller på fritiden, både de som är födda i Finland och de som är födda utomlands. Av personer med finländsk bakgrund har 31,5 procent upplevt diskriminering. (Skolhälsoenkäten)

Utbildningstjänsternas välfärdsenkäter:

De gemensamma resultaten av välfärdsenkäterna inom både den finskspråkiga och den svenskspråkiga grundläggande utbildningens beskrivs här genom utbildningstjänsternas mål. Uppgifterna har samlats in i februari 2024.

Enkäten grundar sig på olika delområden och påståenden, och erbjuder en täckande uppsättning indikatorer som kan användas för att utveckla skolan, för elevhälsoarbetet och för självvärderingen. De skolspecifika resultaten som täcker välfärdsprofilen är tillgängliga för varje skola. De behandlas i skolornas lednings-/kvalitetsgrupper enligt utvärderingsplanen på det sätt som skolorna bestämmer, antingen direkt när resultaten publiceras, på våren det läsår som enkäten gjorts eller när följande läsår börjar.

Fyra delmål ställdes upp i anknäytning till fokus för den gemensamma välfärden inom de grundläggande utbildningstjänsterna i Borgå:

- utveckling av ledning
- förebyggande av mobbning, våld och trakasserier
- främjande av interaktionsfärdigheter och psykisk hälsa
- säkerställande av elevernas delaktighet.

I ljuset av personalens och elevernas välfärdsprofiler samt resultaten av vårdnadshavarenkäten kan verksamheten anses ha stött dessa mål på ett allmänt plan. Resultaten visar ändå att högstadeeleverna i genomsnitt upplever situationen mer negativt, och det viktigaste utvecklingsobjektet är att säkerställa delaktigheten.

Det bärande och genomgående målet för gymnasierna läsåret 2023–2024 var att stärka delaktigheten, vilket stöder välbefinnandet i gemenskapen, samhörigheten och smidigheten i verksamheten. Utifrån både de studerandes och personalens bedömningar kan man konstatera att målet att stärka delaktigheten har uppnåtts väl och att dess effekter upplevs som positiva. Detta återspeglas som aktivitet, öppenhet i interaktionen och upplevelse av att bli hörd. Upplevelsen av delaktighet stärker motivationen och samhörigheten hos medlemmarna i gemenskapen.

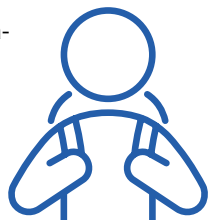
Delaktighet

Enligt skolhälsoenkäten (2023) önskade största delen av högstadie- och gymnasiestuderandena i Borgå att de skulle ha större möjligheter att påverka i skolan, och endast cirka tio procent upplever att de har goda möjligheter att påverka. På motsvarande sätt upplever nästan 40 procent av eleverna i yrkesläroanstalter att de kan påverka.

Frågor som gäller unga är till exempel hur lektionerna ordnas och arbetssätten under dem, provarrangemang, planering och genomförande av raster och pauser, utarbetande av gemensamma regler, planering eller uppsnyggande av lokaler samt skolmåltider. Största delen av barnen upplever sig likväl vara en del av skol- och klassgemenskapen.

Barnen deltar aktivt i hobbyer i Borgå. Majoriteten av eleverna har någon hobby minst en gång i veckan utanför skoltiden, vilket är särskilt positivt: av eleverna i årskurs 4–5 har 89,9 procent någon hobby, 94,2 procent av eleverna i årskurs 8–9, 98,1 procent av gymnasiestuderandena och 89 procent av studerandena i yrkesläroanstalter.

I Borgå används en modell för bedömning av barnkonsekvenser som bildningsnämnden beslutat om 2022 och som utnyttjas i olika förändringssituationer och i vardagen.

Upplever inte sig vara en viktig del av skol- eller klassgemenskapen

Bland eleverna i årskurs 4 och 5

4,8 % ↓

Bland eleverna i årskurs 8 och 9

15 % ↑

Bland yrkesläroanstaltens första- och andraårsstuderande

8,2 % ↓

Bland första och andra årets gymnasiestuderande

8,7 % ↓

Har någon hobby åtminstone en gång i veckan

Bland eleverna i årskurs 4 och 5

89,9 % ↑

Bland eleverna i årskurs 8 och 9

94,2 %

Bland yrkesläroanstaltens första- och andraårsstuderande

89 % ↓

Bland första och andra årets gymnasiestuderande

98,1 % ↓

Känslan av ensamhet har förblivit på nästan samma nivå – fyra procent av lågstadiel eleverna och cirka 15 procent av högstadiel eleverna och studerandena på andra stadiet känner sig ensamma. Känslan av ensamhet kan minska upplevelsen av delaktighet.

Tillfredsställelsen med livet har minskat i alla åldersgrupper i skolhälsoenkäten. År 2023 var 84,2 procent av Borgåborna i årskurs 4–5 nöjda med sitt liv. Sedan 2019 har detta värde sjunkit med cirka sex procent. Tillfredsställelsen med livet har förblivit på nästan samma nivå under de två senaste åren, och i de ungas åldersklasser är över 60 procent nöjda. Bland flickor var tillfredsställelsen med livet klart lägre än bland pojkar i alla åldersklasser. Den tillfredsställelse med livet som unga upplever kan skydda barnet eller den unga från till exempel de negativa effekterna av stress samt förebygga psykisk ohälsa och oönskat beteende

En tredjedel av eleverna i årskurs 4–5 i Borgå uppgav att de har åtminstone lindriga ångestsymtom. Trenden har förstärkts under de senaste åren och syns även bland äldre elever, i synnerhet bland flickor. 38 procent av flickorna i årskurs 8–9 uppgav att de upplever måttlig eller svår ångest och 33 procent av flickorna i gymnasiet. Bland pojkar var motsvarande andel knappt elva procent. Mer än 40 procent av flickorna och åtta procent av pojkarna i yrkesläroanstalter upplever ångest. Endast för gymnasiestuderande har situationen förbättrats jämfört med den undersökning som gjordes två år tidigare.

Känner sig ensam

Bland eleverna i årskurs 4 och 5

4 %

Bland eleverna i årskurs 8 och 9

16 %

Bland yrkesläroanstaltens första- och andraårsstuderande

15 %

Bland första och andra årets gymnasiestuderande

16,6 %

Måttlig eller svår ångest

Bland eleverna i årskurs 8 och 9

23,8 %

Bland yrkesläroanstaltens första- och andraårsstuderande

23 %

Bland första och andra årets gymnasiestuderande

22,1 %

Säkerhet

Skolmobbing är en stor riskfaktor för psykisk ohälsa och det är ett sätt att förebygga problem att ingripa i den. Indikatorn återspeglar hur kommunen har lyckats med att genomföra det gemensamma elevhälsoarbetet. Av eleverna i Borgå i årskurs 4–5 hade 10,3 procent upplevt mobbing minst en gång i veckan, medan 7,7 procent av eleverna i årskurs 8–9, 1,9 procent av gymnasiestuderandena och 5,5 procent av yrkesskolestuderandena hade upplevt mobbing. Indikatorn har en stigande trend i alla åldersgrupper.

Illabehandling av barn och unga och fysiskt våld skadar dem på många olika sätt både på kort och lång sikt. Av eleverna i årskurs 4–5 i Borgå uppger nästan 18 procent att de under året har upplevt fysiskt våld av föräldrar eller andra vuxna som tar hand om dem. Talet har förblivit på nästan samma nivå jämfört med situationen 2021. Var tredje har upplevt psykiskt våld från föräldrar eller andra vuxna som tar hand om dem. Talet har en oroväckande stigande trend (2019: 18,9 %, 2023: 33 %)

Nästan 14,3 procent av högstadiel eleverna, 7 procent av gymnasiestuderandena och 7,4 procent av yrkesskolestuderandena uppger att de har upplevt fysiskt våld av föräldrar eller andra vuxna som tar hand om dem under året. Situationen har förblivit på nästan samma nivå jämfört med situationen 2021. Alla åldersklasser, från 28,6 procent till nästan 40 procent, har upplevt psykiskt våld från föräldrar eller andra vuxna som tar hand om dem.

Brott

Enligt uppgifter från polisinrättningen i Borgå begår unga många egendomsbrott i Borgå. Egendomsbrotten omfattar olika typer av stöld, förskingring, bedrägerier och skadegörelser. Dessa brott kan riktas mot människor och hushåll samt mot företag och samfund. Bland egendomsbrotten är den största typen av brott snatteri och skadegörelse, och rån kommer på en god andra plats.

Under tidsperioden 1.1–15.11.2024 begick personer under 15 år totalt 131 egendomsbrott (2022: 144, 2023: 84). Unga i åldern 15–17 begick 87 egendomsbrott under samma tidsperiod (2022: 134, 2023: 69).

Det förekommer också många fall av misshandel och lindrig misshandel mot liv och hälsa i båda åldersgrupperna. Antalet bland personer under 15 år uppgick till 45 fram till den 15 november 2024 (2022: 40, 2023: 71) och 27 bland 15–17-åringar (2022: 46, 2023: 50). År 2024 var antalet fall av misshandel bland personer under 15 år nästan dubbelt så många som bland 15–17-åringar. I båda åldersgrupperna är antalet rusmedelsbrott sammanräknat färre än tio, en del av dem också bland personer under 15 år.

”
Antalet brott som begås av unga är oroande.

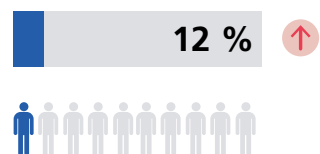

Unga vuxna personer i arbetsför ålder

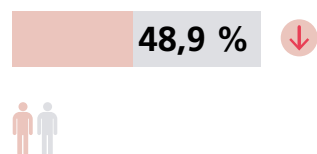

Välfärden för unga vuxna och personer i arbetsför ålder

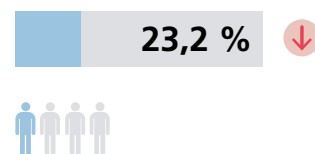
Upplevelse av ensamhet

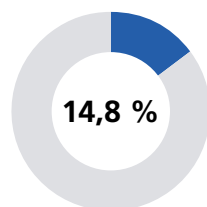
Livskvalitet

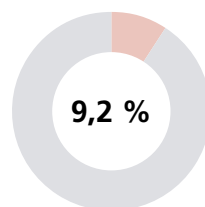
Positiv psykisk hälsa

Sjukpenning på grund av psykisk hälsa

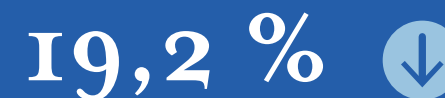

Dålig upplevelse av delaktighet

Levnadsvanor

Andel överviktiga

Andel som använder för mycket alkohol

Rökning

Andel som inte sover tillräckligt

Levnadsvanor

Ungdomsarbetslöshet	16,1 %	↓
Arbetslösa av arbetskraften	10,3 %	↓
Långtidsarbetslösa	48,7 %	↓
Deltar inte i utbildning	9,1 %	↑
Andel som fått långvarigt utkomststöd	2,4 %	
Invalidpension	4,6 %	↓
Orkar inte jobba ända tills de går i pension	25,2 %	↑

Unga vuxna personer i arbetsför ålder

I det här avsnittet beskriver vi i huvudsak situationen för 18–64-åriga Borgåbor i arbetsför ålder. En del av gymnasistuderandena och studerandena på andra stadiet hör till denna åldersgrupp.

Välfärdsarbetsgruppen för barn och unga behandlar ärenden för unga under 29 år i enlighet med ungdomslagen. Sysselsättningsläget för unga står regelbundet på agendan. Utmaningar och fenomen i anknytning till sysselsättningsläget för unga och att inleda en yrkeskarriär har lyfts fram, såsom:

- Andelen unga som avbryter yrkesstudier är för närvarande oroväckande.
- Arbetslivsrelaterat tal i hemmet, som har störst inverkan på de ungas uppfattningar om arbetslivet. Belastningen i arbetslivet påverkar också nästa generation.
- De värden som arbetsgivarna representerar är viktiga för generationen Z. I fråga om dessa skulle städer och andra offentliga arbetsgivare ha möjlighet att profilera sig genom demokrati, jämställdhet och främjande av det gemensamma bästa.
- Sociala medier skapar orealistiska förväntningar på arbetslivet och vuxenlivet.
- Underläget för barn och unga som flyttat till Finland, eftersom de inte nödvändigtvis får stöd och handledning av sina föräldrar i anknytning till

samhället, dess tjänster och arbetslivets möjligheter. Deras föräldrar saknar språkkunskaper samt kompetens och kunnande om samhället och de har inte nödvändigtvis heller förmåga att reda ut saker och ting för barnets räkning. Därför ligger unga som flyttat till Finland i underläge vad gäller studie- och arbetslivet, vilket borde överkommas genom att stödja familjerna som en helhet, till exempel genom att inkludera föräldrarna när man funderar på den ungas studie- och arbetslivsplaner.

I synnerhet nepsy-drag och mentalvårdsfrågor samt invandrarfamiljer bör beaktas bättre än för närvarande och kompetensen för att bemöta dem bör ökas. Vi borde också få med dessa klientgrupper i arbetslivet, vilket skulle öka mångfalden, minska arbetslösheten och vara till allas fördel.

Organisationsaktörer och företag behöver utbildning för att sysselsätta arbetssökande med olika utgångspunkter. Möjligheten att kombinera Näringslivsforumet med detta arbete bör undersökas för att även få med företagare från Borgå i diskussionen om att öka antalet lågtröskeljobb.

Det behövs en förändring av attityden mot praktikanter. Praktikanter bör tas emot öppet, eftersom praktiken är viktig för att bekanta sig med arbetslivet, och personer som deltar i praktik är potentiella framtida arbetstagare.

Handikapprådet har fört en aktiv dialog med stadens olika tjänsteinnehavare. Rådet agerar i rätt tid via de

tjänstemän som kallats till mötena, och detta har visat sig vara ett fungerande sätt att påverka. Rådet lyfter fram observationer om personer i olika åldrar och behandlar flitigt olika ämnen, samt tar med sitt eget perspektiv i diskussionerna och planeringen i sektorerna. Det behandlar ofta tillgängligheten i tjänster och verksamhet för att alla kommuninvånare ska ha tillgång till olika evenemang och information. Personer med funktionsnedsättning ska beaktas ännu mer i fråga om byggnadernas tillgänglighet, och den språkliga och kognitiva tillgängligheten ska beaktas ur ett strategiskt perspektiv.

Välfärd och hälsa

Borgå stad genomförde en enkät om invånarnas välfärd, hälsa och säkerhet för olika åldersgrupper. En mer omfattande sammanställning av svaren finns på stadens webbplats på [Främjande av hälsa och välfärd – Borgå](#), men nedan presenteras en sammanfattning av de öppna svaren för varje åldersgrupp.

Åldersgruppen 18–29 år (inkl. ett svar från en person under 18 år) gav totalt tio svar, varav fem personer svarade på de öppna frågorna om de bästa sakerna i det dagliga livet som får en att orka och må bra.

De viktigaste källorna till välbefinnande var **familjen, hemmet, vännerna och arbetskamraterna. Arbete, fritidsintressen, mat, serier och spel** ger i sin tur glädje och avkoppling. Även **djur och frihet att bo på landsbygden** är viktiga för välbefinnandet.

Åldersgruppen 30–49 år gav totalt 79 svar, av vilka 66 svarade på de öppna frågorna om saker som främjar välbefinnandet och orken.

Många nämner **familjen, vänner och närstående** som viktiga källor till välbefinnande. Även **naturen och miljön**, såsom skogar och en lugn boendemiljö, skapar välbefinnande för många.

Arbete och ekonomisk stabilitet nämns ofta som viktiga för välbefinnandet, medan **hobbyer, motion och fritidsaktiviteter** hjälper en att orka och är källor till välbefinnande.

Även **hälsa, regelbundna levnadssätt** och allmänt välbefinnande nämns ofta.

Barnens **skolor och ett tryggt samhälle** är viktiga för många respondenter.

Åldersgruppen 50–64 år gav totalt 73 svar, varav 64 svar gällde de öppna frågorna om välbefinnandet och 46 svar gällde frågorna om säkerhet.

Många respondenter nämnde **familjen, vänner och närstående** som de viktigaste faktorerna som ger glädje och stöd i vardagen. **Naturen och närheten till den** är också viktiga källor till välbefinnande. Många respondenter uppskattar **naturens lugn och skönhet** och **möjligheten att tillbringa tid utomhus. God hälsa samt motion** är också viktiga områden inom välbefinnandet. Respondenterna nämnde vikten av **hälsa och fysisk aktivitet** för deras välbefinnande. Även **hobbyer och fritidsaktiviteter** ökar välbefinnandet, glädjen och avkopplingen.

Familjen, vännerna och naturen förbättrar invånarnas välfärd.

Undersökningen Hälsosamma Finland

Vi får information om den upplevda välfärden hos Borgåbornas vuxna befolkning från undersökningen Hälsosamma Finland som riktar sig till personer över 20 år. Resultaten för 2022 har publicerats, men de är endast på välfärdsområdesnivå och på den nivå ingår de även i detta avsnitt. Det är bra att komma ihåg att cirka 52 procent av invånarna i välfärdsområdet är Borgåbor. Cirka 1 200 personer över 20 år i hela välfärdsområdet deltog i undersökningen.

På basis av statistiken upplever befolkningen i arbetsför ålder sin välfärd som ganska bra. Drygt hälften anser att deras livskvalitet är god och cirka 12 procent av de arbetsföra känner sig ensamma. I den vuxna befolkningen är andelen som känner sig ensam mindre än bland barn och unga och även skillnaden mellan könen är liten. (Hälsosamma Finland 2022)

Östra Nylands välfärdsområde är det fjärde friskaste välfärdsområdet. Ändå upplevde närmare 25 procent av personerna i arbetsför ålder att de var helt eller delvis arbetsförmögna år 2022. Omkring en femtedel (18 %) upplever sig vara psykiskt mycket belastade. Den psykiska belastningen har ofta ett samband med andra utmaningar i livet, såsom utkomstsvårigheter eller långvarig arbetslöshet. (Hälsosamma Finland 2022)

En stor del av personerna i arbetsför ålder rör på sig för lite i förhållande till rekommendationerna (56,9 %) och över en femtedel (23,3 %) är rejält överviktiga. Motion som inte uppnår den rekommenderade minimimängden

kostar samhället minst 3,2 miljarder euro per år. Av personerna i arbetsför ålder äter endast omkring en tredjedel (31,6 %) den rekommenderade mängden grönsaker och frukter, vilket har en koppling till bland annat livsstilsjukdomar och övervikt precis som dåliga motionsvanor. Enligt befolkningsundersökningen upplever en femtedel av männen och kvinnorna att de inte sover tillräckligt. Detta är vanligast bland 40–54-åringar. En femtedel av männen och kvinnorna är kvällspigga, vanligast är det bland 20–39-åringar. (Hälsosamma Finland 2022, UKK-institutet 2022)

Bristfällig motion och stillasittande är allt viktigare faktorer som påverkar folkhälsan och nationalekonomin. Dessa riskfaktorer har en central roll i nästan alla sjukdomar som inte smittar, såsom ämnesomsättningssjukdomar och olika sjukdomar i hjärtat och cirkulationssystemet. Med tanke på individerna och samhället är det särskilt nyttigt att röra på sig mer för dem som rör på sig minst. Den kommunala motionsrådgivningen och välfärdsrådets livsstilshandledning är bra metoder att sporra personer som rör på sig för lite att motionera mera. Strävan efter längre arbetskarriärer förutsätter en betydande satsning på att stärka människors fysiska kondition, funktionsförmåga och bättre matvanor.

År 2022 var beväringarnas uthållighet den näst sämsta under den tid mätningar har gjorts, men 2023 var det genomsnittliga resultatet för uthålligheten det bästa under de senaste fem åren. Också andelen goda resultat i muskelkonditionen ökade och andelen svaga personer minskade jämfört med året innan. Resultaten (av nästan 20 000 personer) beskriver den genomsnittliga konditionsnivån hos en 19-årig ung man relativt täckande.

Under de senaste tre åren har det inte skett några förändringar i medelvikten, även om medelvärdet på 78,7 kilo är det högsta i mät historien sedan 1990-talet. Genomsnittet i löptestet på tolv minuter som beväringarna gör i början av tjänstgöringen var 2 381 meter år 2023, vilket är fem meter mer än under de två föregående åren. Andelen resultat med minst god muskelkondition ökade med två procentenheter jämfört med året innan och andelen med mest försvarliga minskade med en (1) procentenhet. År 2023 var andelen nöjaktiga och bra resultat 33 procent och andelen svaga resultat 23 procent. År 2023 fick 18 procent av beväringarna befrielse från armén. För största delen (56 %) var orsakerna psykisk hälsa, rusmedel eller beteende. (Försvarsmakten)

Rusmedel

Överkonsumtion av alkohol är en av de största hälsorisikerna i Finland. Förutom hälsoskador kan konsumtionen leda till ett stort antal andra sociala problem, såsom gräl, våld och försummelse av barn samt ekonomiska problem eller problem i arbetslivet.

Över 27 procent av den vuxna befolkningen använder regelbundet för mycket alkohol. Andelen med riskbruk av alkohol är 24,9 procent. Av de vuxna röker 11 procent dagligen och av männen använder 6,2 procent snus dagligen. Totalt använder 14,4 procent någon tobaks- eller nikotinprodukt dagligen. Penningspelandet har orsakat problem för 3,7 procent av respondenterna. På befolkningsnivå är penningspelandet vanligast bland 40–74-åringar. Hos män betonades spelproblemen dock i synnerhet hos personer under 40 år. Hos kvinnor förekommer problemen jämnare i alla åldersgrupper, men

mest bland 55–64-åringar. Penningspelande och olika penningspelproblem är vanligare bland lägre utbildade personer och detta är förknippat med social ojämlikhet.

År 2023 upplevde 2,8 procent av eleverna i årskurs 4–5 att en förälders överkonsumtion av alkohol orsakade problem (år 2021 2,4 %), av eleverna i årskurs 8–9 ansåg 5,5 procent detta (år 2021 6,2 %). Upplevelserna som studerande på andra stadiet har av en förälders skadliga användning av alkohol följer ganska samma nivå som högstadieelever. Av studerande vid yrkesläroanstalter angav 5,1 procent skadlig användning och av gymnasistuderande 5,6 procent. (Skolhälsoenkäten) Ett rikligt alkoholbruk hos föräldrarna är en riskfaktor också med tanke på barnens balanserade uppväxt och utveckling, eftersom överkonsumtion av alkohol skadar omsorgen och vården samt utvecklingen av barnets familjerelationer. En förälder som använder mycket alkohol fungerar också som rollmodell för barnets eget skadliga alkoholbruk.

År 2023 uppgick mängden alkoholdrycker som såldes i Alkos butiker i Borgå och levererades till livsmedelsbutiker, kiosker, servicestationer och utskänkningsrestauranger i Borgå till 6,3 liter per kommuninvånare räknat i 100-procentig alkohol. Detta var nästan samma som genomsnittet för kommunerna i Finland, och mängden har förblivit på samma nivå som året innan. I jämförelsekommunerna (Tavastehus, Träskända, Kuopio, Lahtis, Villmanstrans och Vasa) varierar mängden mellan 6,8 och 7,3 liter. I den statistikförda försäljningen syns inte den lagliga och olagliga hemtillverkningen av alkoholdrycker, alkohol som köpts utanför området i fråga, resenärers alkoholimport, smuggling, substitut eller alkohol som finländare konsumerar utanför Finlands gränser.

Psykisk hälsa

Indikatorn för positiv psykisk hälsa (SWEMWBS) fokuserar enbart på att mäta positiv psykisk hälsa, det vill säga psykiskt välbefinnande. Indikatorn omfattar påståenden om positiva känslor, psykologisk funktionsförmåga och tillfredsställande människorelationer. Begreppet positiv psykisk hälsa strävar efter att skifta fokus bort från sjukdomar och problem. Medeltalet bland 20–64-åringar var 23,4 procent. Resultatet motsvarar genomsnittet i landet. Det maximala värdet är 35 procent. (Hälsosamma Finland 2022)

Psykisk ohälsa är den vanligaste orsaken till nya invalidpensioner. Statistiken i Sotkanet visar att 16–24-åringar som får invalidpension på grund av störningar i den psykiska hälsan och beteendet utgör en (1) procent av befolkningen i motsvarande ålder. Av 25–64-åringarna i Borgå är andelen totalt 2,5 procent. Bland Borgåborna i åldersgruppen 25–64 år fick 27,8 procent sjukdagpenning av psykiska orsaker under 2023. Under de senaste åren har situationen förblivit på nästan samma nivå. Andelen psykiskt mycket belastade personer bland 20-64-åriga östnylänningar är 18 procent. (Sotkanet)

Delaktighet

Delaktighetsindikatorns medeltal bland 20–64-åringar är 90,2 poäng på skalan 0–100. Frågeuppsättningen omfattar totalt tio påståenden. Övriga upplevelser som gäller välfärden påverkar också den upplevda delaktigheten. Bland annat hos dem som upplever en sämre hälsa är upplevelsen av delaktighet på samma nivå som det nationella medeltalet, cirka 34 procent. (Hälsosamma Finland 2022)

Säkerhet

Enligt undersökningen Hälsosamma Finland (2022) är det få som upplever sin vardag som otrygg. Drygt tre av fyra personer i arbetsför ålder är nöjda med förhållandena i sitt bostadsområde. Cirka tio procent har upplevt våld eller hot i en nära relation.

I de öppna svaren på Borgå stads enkät om säkerheten i fråga om välfärd, hälsa och säkerhet lyftes följande frågor fram i olika åldersgrupper. En mer omfattande sammanställning av svaren finns på stadens webbplats på [Främjande av hälsa och välfärd – Borgå](#)

Åldersgrupp 18–29-åringar.

När det gäller säkerheten betonades **närskolan och gemenskapen**, såsom möjligheten att sätta barnen i en liten närskola där man känner barnens klasskamrater, deras föräldrar och lärare. En **lugn plats att bo** med familjen och en **skola på rimligt avstånd** är också viktigt. Dessutom nämndes en **trygghetskänsla** som innebär att man inte behöver vara rädd och kan vara lugn och att man **kan vara sig själv** utan risk för psykiskt eller fysiskt våld.

En lugn bostadsort, jämlikhet och förtroende för samhället skapar säkerhet.

Nästa åldersgrupp, 30–49 år, berättade i de öppna svaren vad säkerhet betyder för dem.

För invånarna i denna åldersgrupp innebär säkerhet många saker som är relaterade till både fysiskt och psykiskt välbefinnande. Till exempel **personligt lugn**, när invånarna kan leva sitt eget liv med sin familj utan yttre störande faktorer. Säkerhet innebär också att **samhället fungerar jämlikt** i alla störningssituationer. **Fysisk säkerhet** uppstår av att invånarna känner sig trygga när de kan röra sig på gator som är väl upplysta och utrustade med kameraövervakning. Även **förtroende för beslutsfattandet** ökar säkerheten. Invånarna kan lita på beslutsfattandet och dess goda avsikter. Säkerheten i vardagen är att man kan göra **vanliga saker i vardagen utan hot eller rädsla**. Det är också viktigt att man **tar hand om barn och unga**, att man **inte tillåter mobbning** i skolorna och att **lärarna har större frihet att ingripa**. Den samhälleliga säkerheten består av att **alla tar hand om varandra tillsammans** och **att man alltid får hjälp vid behov**.

I de öppna svaren om säkerhet för personer i åldern 50–64 år framkom följande frågor.

Personlig säkerhet, som möjligheten att **leva en vardag utan rädsla för våld eller andra hot**. Det här innebär också att man **kan röra sig fritt när som helst på dygnet utan att vara rädd**. Staden och samhället tar hand om befolkningen genom att **skapa samhälllig säkerhet, stöd, arbetsplatser och utbildning**. Det är också viktigt att **familjens barn och närstående mår bra och att man tar hand om dem**. **Den ekonomiska stabiliteten och att trygga utkomsten** är centrala faktorer i den ekonomiska säkerheten, vilket också omfattar **möjligheten att få vård vid behov**. **En lugn livsmiljö, välfungerande kollektivtrafik och snabb tillgång till hälso- och sjukvård** är viktiga element i miljöns säkerhet. Dessutom omfattar säkerheten också en **hållbar och ansvarsfull stadsutveckling** som tar hänsyn till natur, miljö och kommande generationer.

Äldre

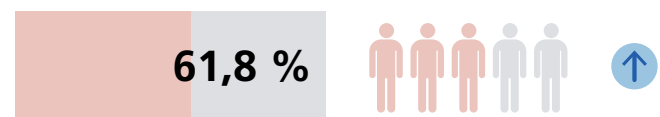

Äldres välfärd

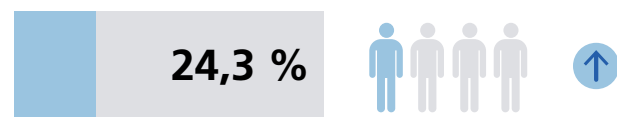
Upplevelse av ensamhet

Livskvalitet

Positiv psykisk hälsa

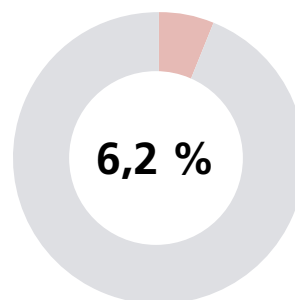

Vårdperioder/10 000 invånare i motsvarande ålder (fallolyckor)

233,2 ↑

Dålig upplevelse av delaktighet

Levnadsvanor

Andel överviktiga

18,4 % ↓

Oroväckande alkoholkonsumtion

50,3 % ↑

Rökning

6,7 % ↓

Sömn

9 % ↑

Äldre

År 2023 hade Borgå 11 758 invånare över 65 år, varav 5 600 var 75 år eller äldre. Befolkningen i Borgå åldras snabbt och enligt befolkningsprognosen för 2030 kommer det att finnas 7 289 invånare i åldern 75 år eller äldre. År 2040 uppskattas det finnas cirka 14 800 invånare över 65 år. Enligt uppskattningen blir alla andra åldersklasser mindre.

År 2023 bor största delen av Borgåborna som är 75 år eller äldre hemma, och omkring hälften av dem bor ensamma (54,2 %). Vikten av tjänsternas fysiska tillgänglighet framhävs hos personer över 65 år. I Borgå bor 36,6 procent av befolkningen på högst 500 meters avstånd från dagligvarubutiker. (Statistikcentralen) De som vårdas hemma med närståendevård och som fyllt 75 år under året är tre procent av befolkningen i motsvarande ålder. Andelen har stigit något. (Sotkanet)

Råd

Äldre personer vill påverka sina egna angelägenheter mer och även äldre rådet har upprepade gånger sökt tal- och rösträtt i nämnderna, tills vidare utan att lyckas. Äldre rådet har dock fört en aktiv dialog med stadens olika tjänsteinnehavare och anser att det är en utmärkt sak att stadens tjänstemän mångsidigt deltar i deras möten som gäster. Olika teman har behandlats flitigt och äldre personers perspektiv har tagits med i diskussionerna och som en del av planeringen av sektorerna.

Äldre rådet har betonat långsiktigheten i beslutsfattandet, särskilt med tanke på de äldres utgångspunkter – om det till exempel i framtiden skulle finnas tjänster även på andra ställen än i centrum. Antalet äldre personer ökar kraftigt, vilket även bör beaktas inom stadspolitiken. Vi har satsat på smidig kollektivtrafik i Borgå och enligt äldre rådet medlemmar har det också synts med ökade turer.

Rådet önskar att man särskilt ägnar uppmärksamhet åt tjänster som främjar de äldre invånarnas välfärd och hälsa, såsom främjande av äldre personers rörlighet, till exempel avgiftsfrihet eller nedsatt pris, samt mångsidig kulturell välfärd och kontinuerligt lärande. Rådet oroar sig för hur man ska få de äldre att röra på sig, eftersom det i Borgå ändå finns många olika alternativ inom kultur, motion och kontinuerligt lärande.

Handikapprådet har fört en aktiv dialog med stadens olika tjänsteinnehavare. Rådet agerar i rätt tid via de tjänstemän som kallats till mötena, och detta har visat sig vara ett fungerande sätt att påverka. Rådet lyfter fram observationer om personer i olika åldrar och behandlar flitigt olika teman samt tar med perspektiven i diskussionerna och som en del av planeringen i sektorerna. Det behandlar ofta tillgängligheten i tjänster och verksamhet för att alla kommuninvånare ska ha tillgång till olika evenemang och information. Personer med funktionsnedsättning ska beaktas ännu mer i fråga om byggnadernas tillgänglighet, och den språkliga och kognitiva tillgängligheten ska beaktas ur ett strategiskt perspektiv.

Välfärd och hälsa

I åldersgruppen över 65 år fick staden sammanlagt 63 svar på enkäten om välfärd, hälsa och säkerhet, varav cirka 40 personer besvarade de öppna frågorna. Nedan är en sammanställning av svaren. En mer omfattande sammanställning av svaren finns på stadens webbplats på [Främjande av hälsa och välfärd – Borgå](#)

Hälsan nämns som ett viktigt delområde av välfärden och som får respondenterna att orka och må bra. Även **närheten till naturen och möjligheten att vistas utomhus** är viktigt för många. **Nära mänskliga relationer, familj och vänner** är viktiga för välfärden, och **hobbyer och kulturverksamhet** nämns ofta. För många respondenter är en **trevlig och trygg boendemiljö** ett viktigt delområde. En **god ekonomisk situation** nämns också som en viktig faktor för välfärden.

Psykiskt välbefinnande eller positiv psykisk hälsa hänvisar till en persons egen upplevelse av sitt välbefinnande och sin psykiska balans. Psykiskt välbefinnande har ofta ett samband med god psykisk hälsa och funktionsförmåga, men även en person med ett psykiatriskt tillstånd kan uppleva psykiskt välbefinnande. Indikatorn för positiv psykisk hälsa (SWEMWBS) fokuserar enbart på att mäta positiv psykisk hälsa, det vill säga psykiskt välbefinnande. Indikatorn omfattar påståenden om positiva känslor, psykologisk funktionsförmåga och tillfredsställelse människorelationer. Begreppet positiv psykisk hälsa strävar efter att skifta fokus bort från sjukdomar och

problem. Medelvärdet hos personer över 65 år var 24,5 procent och hos personer över 75 år 24,2 procent. Dessa resultat är mycket nära det nationella medelvärdet. Det maximala värdet är 35. (Hälsosamma Finland 2022)

De flesta hälsoproblemen och begränsningarna i funktionsförmågan samt ensamheten blir vanligare med åldern och detta återspeglas även i upplevelsen av livskvalitet. Det är viktigt att främja ett bra åldrande exempelvis genom att stödja upprätthållandet av funktionsförmågan, hälsan och det psykiska välbefinnandet samt genom att förebygga ensamhet. Enligt befolkningsundersökningen är livskvaliteten hos dem som fyllt 75 år sämre än hos yngre åldersgrupper. Enligt en bredare livskvalitetsindikator ökar både mäns och kvinnors livskvalitet en aning fram till 75 år och börjar minska först därefter. I den högsta utbildningsgruppen är livskvaliteten klart bättre än i den lägsta. (Hälsosamma Finland 2022)

Motion och kost

Största delen av de äldre rör inte på sig i enlighet med motionsrekommendationen. Endast 32,3 procent av alla över 65 år rör på sig tillräckligt (Hälsosamma Finland). Den tidiga försämringen av konditionen leder till ett större behov av hjälp och service när man blir äldre, vilket

ökar social- och hälsovårdsutgifterna. Med befolkningens goda funktionsförmåga kan man kompensera de stigande vårdkostnaderna som beror på att åldersstrukturen blir högre, och därför lönar det sig att satsa på motion även om dess hälsoeffekter syns med fördröjning. Motion och rörlighet stöder upprätthållandet av en hälsosam vikt, psykiskt välbefinnande och tillräcklig sömn av hög kvalitet. Motion upprätthåller energin och livskvaliteten i vardagen. För lite motion försämrar funktionsförmågan och den fysiska prestationsförmågan hos personer i alla åldrar (THL).

Endast cirka en tredjedel (36,5 %) av äldre personer äter den rekommenderade mängden grönsaker och frukter, det vill säga minst 500 gram per dag. Andelen rejält överviktiga bland personer över 65 år är 21,2 procent. (Hälsosamma Finland 2022)

Rusmedel och beroende

Bland äldre är ensamhet en riskfaktor för användning av rusmedel. Av Borgåborna som är över 65 år upplever 7,2 procent ensamhet. För närvarande finns det inte statistiska uppgifter som beskriver situationen i Borgå i fråga om användningen av rusmedel bland äldre, utan man måste förlita sig på resultaten av undersökningen FinSote på välfärdsområdesnivå. I Östra Nylands välfärdsområde använder 36,2 procent av personer över 65 år, 50,3 procent av männen och 21,4 procent av kvinnorna för mycket alkohol. Bland personer över 75 år är andelen 22,5 procent, vilket är 33,1 procent av männen och 12,3 procent av kvinnorna som använder för mycket alkohol.

Överkonsumtion av alkohol är mycket vanligare bland män än bland kvinnor. Penningspelandet har orsakat problem för 3,5 procent av personerna över 65 år. Åtta procent av äldre röker dagligen, kvinnor oftare än män. Bland 65–74-åringarna har 0,4 procent använt cannabis under de senaste tolv månaderna. (Hälsosamma Finland)

Bland äldre (över 65-åringar) är andelen som är psykiskt mycket belastade cirka 6,3 procent. Bland personer över 65 år är andelen som upplever att livskvaliteten är bra 57,3 procent och bland personer över 75 år andelen 51,5 procent. (Hälsosamma Finland)

Säkerhet

För dem som besvarade Borgå stads enkät om välfärd, hälsa och säkerhet betonades följande teman i de öppna svaren på frågorna om säkerhet

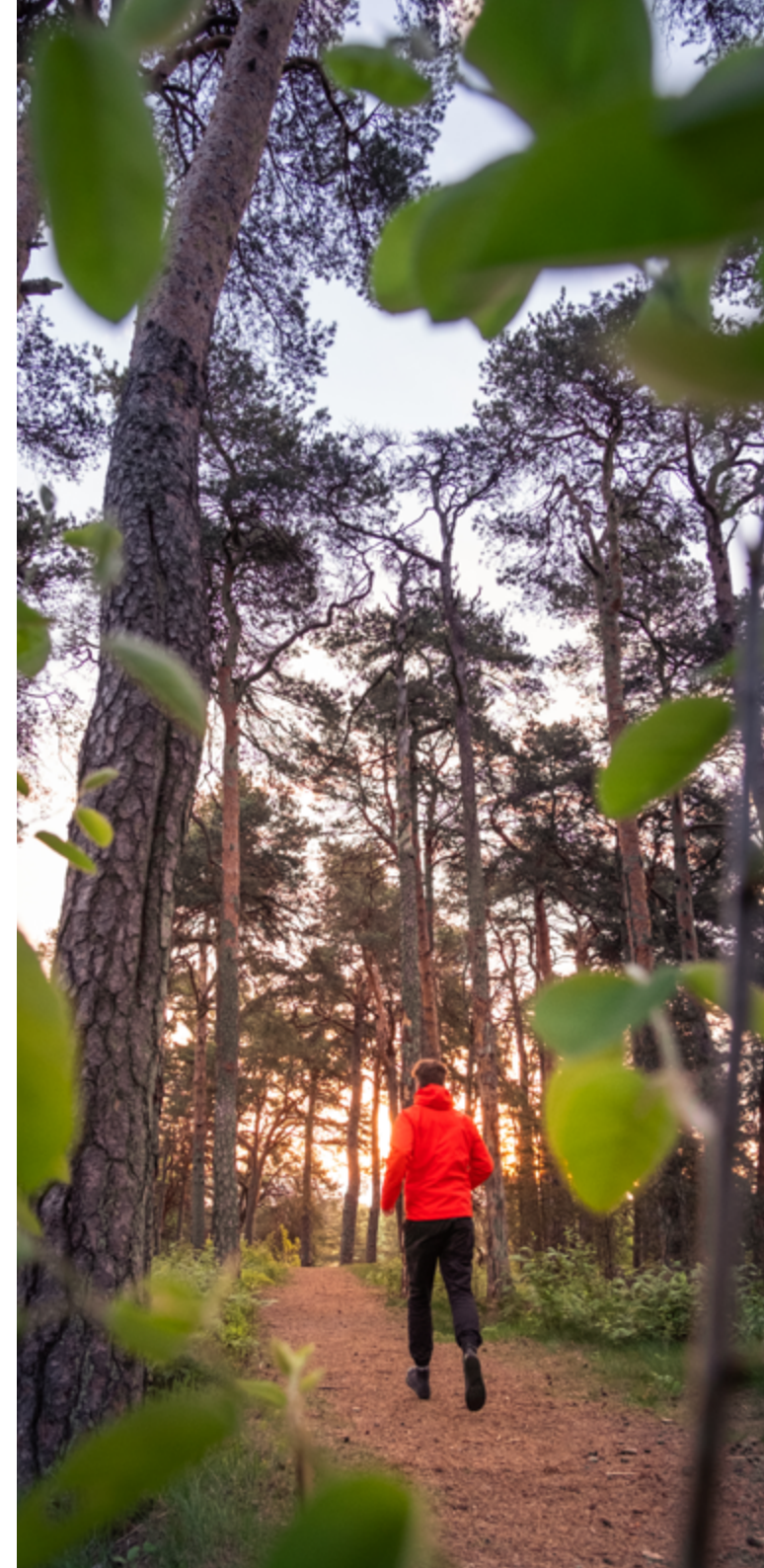
Många respondenter nämner vikten av en **trygg och lugn boendemiljö**. Detta inkluderar till exempel att det inte finns några **störningar, hot om våld eller krig**. Respondenterna betonar också att de vill kunna **röra sig fritt och tryggt** utan att vara rädda, särskilt på kvällarna och i mörkret. Till känslan av trygghet hör också att man **kan få hjälp vid behov**, till exempel **i hälsorelaterade ärenden eller nödsituationer**. Respondenterna uppskattar **samhällets stöd och tjänster**, såsom fungerande **social- och hälsovårdstjänster, akutvård och räddningsverksamhet**. Till känslan av trygghet hör också **allmän välfärd, omsorg och möjlighet att**

leva i fred utan att vara rädd. Slutligen upplever respondenterna en ökad känsla av trygghet när de kan **lita på människorna och samhället omkring dem**.

Bland äldre är 84,5 procent nöjda med sitt bostadsområde. Andelen personer över 65 år som upplever att det dagliga livet är väldigt eller mycket tryggt är 57,7 procent och andelen personer över 75 år 56,8 procent. Andelen personer över 65 år som upplever att deras liv är otryggt varje dag är 3,3 procent och andelen över 75 år 2,1 procent. (Hälsosamma Finland)

Åldrandet ökar också risken för olyckor. Bland personer i Borgå som fyllt 65 år hade 300 av 10 000 personer i motsvarande ålder vårdperioder i anknytning till fallolyckor år 2023. Kvinnor råkar oftare ut för fallolyckor än män. Faktorer som ökar risken för fall är till exempel försämrad balans, nedsatt muskelkondition, multimedcinering, obehandlade sjukdomar, dålig kost, nedsatt synförmåga, nedsatt kognitiv funktionsförmåga samt en obalans mellan miljö och individens funktionsförmåga.

Det är möjligt och lönar sig att förebygga fallolyckor. Staden kan förebygga fallolyckor till vissa delar, det vill säga genom gatuunderhåll och genom att stärka funktionsförmågan, till exempel genom tjänster i anknytning till motion. Staden har satsat på dessa metoder och ett projekt som stöder detta är också på kommande. Vi har begärt mer information av välfärdsområdet och HUS om de förhållanden under vilka olycksfallen inträffar mest. Vi kan inte påverka allt från stadens sida.

Främjande av välfärd och hälsa i Borgå stad

Stadens mål är att identifiera välfärdsbrister och öka kommuninvånarnas välfärd, hälsa och funktionsförmåga samt förebygga sjukdomar och marginalisering och stärka delaktigheten genom sin egen verksamhet. Främjandet av välfärd och hälsa riktar sig till individer, samhället, befolkningen och livsmiljöerna. Det är ett omfattande samarbete som stöder och främjar invånarnas välfärd och hälsa och där man utöver det egna arbetet utnyttjar olika aktörers kompetens i stor utsträckning. Sådana samarbetsparter är till exempel organisationer, församlingar, företag och regionala aktörer såsom läroanstalter, välfärdsområdet, polisen och FPA. Samarbetet i fråga om staden beskrivs i Välfärdsplanen 2024–2025.

Det finns ingen skyldighet att utse ett ansvarsorgan för att främja välfärd och hälsa. För förebyggande rusmedelsarbete ska ett organ utses och i Borgå är detta stadsstyrelsen. Stadens ledningsgrupp och Hytes ledningsgrupp ansvarar för helheten av främjandet av välfärd och hälsa. Välfärdskoordinatören har en central roll inom båda dessa teman (Hyte och förebyggande rusmedelsarbete) för att hjälpa sektorerna att gå i samma riktning och synliggöra temana.

Främjandet av välfärd och hälsa omfattar alla sektorer och verksamheten främjas mycket väl med beaktande av effekterna av olika lagar och informationsstyrningen. Detta kan man se i många indikatorer, till exempel

Hyte-koefficienten och TEAviisari. I sin verksamhet beaktar staden nationella program, såsom åtgärdsprogrammet för välfärd, hälsa och säkerhet 2030, programmet Finland i rörelse, det Nationella programmet för hälsa och välfärd och Programmet för romsk politik. Dessa program omfattar ofta separata projekt- och finansieringsansökningar. I Borgå har vi inlett ett separat projekt inom programmet Finland i rörelse.

Hyte-verksamhet

Kommunernas roll i främjandet av välfärd och hälsa är att samordna det egna arbetet internt mellan olika sektorer. Välfärdsområdet samordnar på motsvarande sätt sitt eget arbete med den övriga interna verksamheten inom välfärdsområdet och med det arbete som kommunerna och andra aktörer utför. Kommunerna kan inte regionaliseras eller likriktas till att ordna tjänster på samma sätt, utan varje kommun avgör dessa ärenden själv inom ramen för sin egen självstyrelse. Man ska komma överens om ärendena och vid behov ställa resurser till förfogande.

Det finns inte endast en modell för att främja välfärd och hälsa, utan modellen skapas enligt varje kommuns behov. Välfärd och hälsa främjas i all kommunal verksamhet, men all verksamhet är inte direkt främjande av välfärd och hälsa. Stadens välfärdsplan definierar i stor

utsträckning vad främjandet av välfärd och hälsa samt det förebyggande rusmedelsarbetet i Borgå innebär och hur detta har förankrats i hela stadens verksamhet.

Främjandet av välfärd och hälsa är inte en separat helhet med en egen budget och syns därför inte separat i budgeten. Hela stadsorganisationen främjar välfärd och hälsa inom alla sektorer, serviceområden och enheter bland annat enligt kommunallagen. I stadens budget 2025 är alla bindande mål kopplade till den omfattande helheten främjande av välfärd och hälsa. Välfärdsplanen beskriver det sektorsövergripande arbetet och samarbetet med olika aktörer enligt åldersgrupp.

Främjande av välfärd och hälsa i stadens olika uppgifter, exempel:

Småbarnspedagogik:

- familjernas perspektiv
- barnets perspektiv
- färdigheter
- kunskaper
- sociala relationer
- sömn, mat, vila

Grundläggande utbildning:

- kunskaper
- färdigheter
- sociala relationer
- förebyggande av problem
- fritid
- elevvård
- studiehandledning
- måltider

Utbildning på andra stadiet:

- kunskaper
- färdigheter
- sociala relationer
- förebyggande av problem
- elevhälsa
- självständighet

Fritt bildningsarbete:

- livslångt lärande
- kunskaper
- färdigheter
- självförverkligande
- integration

Fritid/bibliotek, kultur, idrott, ungdomsarbete:

- en helhet som främjar välfärd och hälsa
- bygger på kommuninvånarnas egen aktivitet
- beaktande av olika åldrar och behov
- gemenskapsperspektiv
- näringsverksamhetens perspektiv
- beaktande av natur- och kulturmiljöer

Livsmiljö/markanvändning och planläggning

- boendemiljöernas trivsel och funktion
- rekreativområden
- beaktande av markägarnas roller
- naturmiljöer och naturskydd

Livsmiljö/samhällsteknik och miljöhälsa:

- fungerande vattenförsörjning och avfallshantering
- en säker och fungerande trafikmiljö
- hälsosäkerhet (miljöhälsovård, miljöskydd, byggnadstillsyn)
- identifiering av sårbarheter
- privatpersoners roll som en del av infrastrukturens underhåll

Livsmiljö/boende och offentligt byggande:

- mångfalden i kommunens roll (planläggning, tomtöverlåtelse, byggande, bostadsmyndighet)
- servicenärens inverkan på tillgången till tjänster
- kontaktytor inom boende för grupper med särskilda behov
- kommunens metoder för att påverka delvis begränsade

Livsmiljö/säkerhet och beredskap

- välfärd, hälsa och säkerhet (hyttetu) bygger på trygghet i vardagen
- beredskap för olika hot
- beaktande av klimatförändringen
- stärkande av upplevelsen av trygghetskänsla

Livskraft/sysselsättning

- kommunernas förnyade roll
- en central del av kommuninvånarnas vardag, välbefinnande och aktivering
- gemenskap
- ekonomiska perspektiv
- lokalt och regionalt perspektiv
- identifiering av kontaktytor som en del av att ombesörja sysselsättningen
- stöd för näringsstrukturen

Livskraft/integration

- betydelsen varierar mellan olika kommuner
- invandrarhelheten är mångsidig
- betydelsen av språkkunskaper
- betydelsen av kultur
- uppfattningen om finländskhet

Livskraft/näringspolitik:

- ger och bevarar verksamhet, arbete och aktivitet och ökar möjligheterna till välfärd
- identifiering och utnyttjande av turismens roll
- främjande av grön omställning
- utnyttjande av samarbetsnätverk

Styrning av Hyte-verksamheten

Borgå stads Hyte-ledningsgrupp har bedömt stadens Hyte-verksamhet (inklusive förebyggande rusmedelsarbete) i förhållande till olika lagar och vad som föreskrivs i dem om uppgiften att främja välfärd och hälsa, olika lagstadgade planer och samarbetskyldigheter. Detta gjordes på förhand i kommunspezifika Hyte-förhandlingar med välfärdsområdet.

Staden genomför verksamheten väl. Utöver lagstiftningen är det bra att identifiera att det finns olika rekommendationer på statsförvaltningsnivå och till exempel nationella program som också styr främjandet av välfärd och hälsa. Dessutom styr THL:s datainsamling kommunernas verksamhet, i synnerhet eftersom de i dag också i viss mån har en ekonomisk inverkan på hur man till exempel delar ut finansiering till kommunerna för statsandelarnas tilläggsdel (den s.k. Hyte-koefficienten).

Minimiinformationsinnehållet för kommunens välfärdsberättelse (SHM:s utkast) är ett förslag om att informationen nedan ska tas upp i kommunernas välfärdsberättelser. Tidpunkten för ett eventuellt antagande av förordningen är tillsvidare öppen, men vi vill redan i förväg ta upp dessa frågor i dokumentet.

Indikator	Borgå	Hela landet
I kommunen verkar en särskilt utsedd expert, planerare eller motsvarande som samordnar arbetet för att främja välfärd och hälsa, ja/nej	100 (ja)	95
Välfärdsberättelsen är godkänd i fullmäktige, ja/nej	100 (ja)	93
Rapportering av hälsoskillnader mellan befolkningsgrupper till fullmäktige, ja/nej	100 (ja)	66
Användning av förhandsbedömning i kommunens verksamhet, ja/nej	100 (ja)	50
Skolmiljöns hälsa och säkerhet samt främjandet av skolgemenskapens välfärd har granskats i grundskolan vart tredje år, procent av skolorna i kommunen	98	90
	26	
Skolan iakttar rekommendationen för skolmåltiderna av Statens näringsdelegation då den ordnar skollunch och mellanmål, procent av skolorna i kommunen	Obs! Borgå följer rekommendationerna för skolmåltider. Värdet påverkas också av tiderna för skolornas skolmåltider och den tid som reserverats för dem.	5

Tabell: Strukturer för främjande av Borgå stads välfärd, hälsa och säkerhet

Hälsofrämjande aktivitet

TEAvisari beskriver kommunens verksamhet för att främja kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Tjänsten stöder planeringen och ledningen av det hälsofrämjande arbetet. Dimensionerna av hälsofrämjande aktivitet (TEA) beskriver verksamheten ur olika synvinklar. Grundtanken är att kommunen måste beakta alla dessa synvinklar för att fungera högklassigt och effektivt.

Kommunuppgifter om hälsofrämjande aktivitet fås från följande delområden: kommunledning, grundläggande utbildning, idrott och kultur. TEA-indikatorn är ett poängtal på skalan 0–100. Ju högre poäng, desto bättre resultat.

Det är viktigt att vara medveten om att TEAvisaris enkäter är informationsstyrning och omfattar många olika åtgärder som kommunerna kan vidta, även sådana som inte är lagstadgade. En del av frågorna i enkäterna är kopplade till Hyte-koefficienten (som beskrivs senare i detta dokument) och vi har utfört ett starkt samordningsarbete särskilt i fråga om dem. Vi höjde svarsprocenten på enkäten om den grundläggande utbildningen till 100 procent. I synnerhet i utvecklingsarbetet inom den grundläggande utbildningen har vi ännu inte utnyttjat enkätresultaten till fullo. Enkäterna granskas också innehållsmässigt, och vi strävar efter att bättre säkerställa svarens sanningsenlighet. Målet är att frågorna inte besvaras med "jag vet inte" om det skulle finnas ett svar någon annanstans i stadsorganisationen.

	Borgå	Hela landet
Kommunledning	82	83
Grundläggande utbildning	63	64
Gymnasieutbildning	55	65
Motion	66	72
Kultur	83	71

Tabell: Hälsofrämjande aktivitet i Borgå jämfört med hela landet 2023 (Källa: TEAvisari)

	2023	2022	2021	2020
Kommunledning	82		71	
Grundläggande utbildning	63		65	
Gymnasieutbildning		55		
Motion		66		70
Kultur	83		85	

Tabell: Hälsofrämjande aktivitet 2020–2023 i Borgå (Källa: TEAvisari)

Hälsofrämjande aktivitet inom kommunledningen

Indikatorn beskriver kommunledningens och den kommunala centralförvaltningens hälsofrämjande aktivitet. Utvecklingstrenden är stigande. Borgå får minus för att staden inte har en separat icke-lagstadgad delaktighetsplan (har beaktats i välfärdsplanen), att barnparlamentet eller motsvarande forum för hörande av barn saknas (har beaktats i välfärdsplanen) samt i fråga om resurser att staden inte har en separat koordinator för organisationssamarbete, och att antalet välfärdscoordinatorer (1 årsverke) i en stad av Borgås storlek anses vara för litet i förhållande till invånarantalet. Förhandsbedömningen görs i samband med beredningen av besluten, men utöver bedömningen av barnkonsekvenser (beslut av nämnden för växande och lärande) har det inte fattats ett separat beslut på stadsnivå (detta har beaktats på ärendenivå i välfärdsplanen).

Hälsofrämjande aktivitet inom motion och idrott

Aktiviteterna som främjas genom motion och idrott får bra poäng för sina motionsgrupper, bedömningen av effekten av förhållanden, personalresurser för miljöledning och kopplingen till arbetet med välfärdsberättelser. Mest kan förbättras i uppföljnings- och behovsanalyserna och i presentationen av dem. En del av dessa kommer att vara bättre inkluderade i välfärdsdokumenten i fortsättningen.

Hälsofrämjande aktivitet inom den grundläggande utbildningen

Den hälsofrämjande aktiviteten har minskat med två poäng i den senaste uppföljningen (2022), men ligger på hela landets nivå. Styrkor är bland annat rekommendationen om skolmat för skollunchen och ordnande av mellanmål, rapportering av uppgifter om elevernas hälsa och välfärd till elever och vårdnadshavare samt föräldraföreningssamarbete. Det som ska förbättras mest är att inkludera metoder för att öka motionen i skolvardagen (enkäten betonar att utbilda eleverna till kamrathandledare i motion, att utnyttja lokalerna för inomhusmotion utanför gymnastiktimmarna under skoldagen samt att aktivera eleverna till motion under skolresan).

Hälsofrämjande aktivitet inom kultur

Med hjälp av datainsamlingen utreds åtgärder, resurser och verksamhetspraxis inom kultur som främjar välfärd och hälsa i kommunerna. Enkäten innehåller frågor om kulturtjänster, grundläggande konstundervisning och biblioteket. Borgås resultat placerar sig högt jämfört med hela landet. De bästa resultaten fås för kulturledningen, friplatserna för att möjliggöra deltagande, samarbetet och kopplingen till välfärdsberättelsen. Mest kan förbättras i presentationen av uppföljnings- och behovsanalyserna.

Incitament för att främja välfärd och hälsa (Hyte-koefficienten)

Tilläggsdelen i statsandelen för främjande av välfärd och hälsa, det vill säga Hyte-koefficienten, är ett incitament som innebär att beloppet på kommunernas statsandel delvis bestäms enligt kommunernas arbete för att främja välfärd och hälsa. Genom detta vill man säkerställa att kommunerna aktivt främjar invånarnas välfärd och hälsa även efter social- och hälsovårdsreformen. Förutsättningarna för befolkningens välfärd och hälsa skapas av utbildning, idrotts-, mat- och kulturtjänster, planläggning, trafikarrangemang och många andra uppgifter som kommunen har.

Storleken på tilläggsdelen bestäms på basis av två typer av indikatorer: processindikatorer som beskriver verksamheten och resultatindikatorer som beskriver resultaten. Det finns totalt 21 indikatorer. Indikatorernas lämplighet bedöms regelbundet och kommer inte alltid att vara samma.

Hyte-koefficienten är stadsstrategins mätare och Borgå stads målnivå är att vara bättre än genomsnittet för jämförelsestäderna (medelvärde år 2023 75,6). Som jämförelsekommuner för Hyte-koefficienten valdes ambitiöst kommuner som har de resultat vi eftersträvar och som vi kan dra lärdom av i vårt eget utvecklingsarbete.

Trenden för Hyte-koefficienten borde vara stigande. Borgås värde för år 2023 är 73 poäng, så trenden är den rätta och vi har tagit ett stort steg mot det bättre. I början av 2024 betalades statsandelens tilläggsdel för första gången till kommunerna enligt resultatet av Hyte-koefficienten föregående år (2023). Borgå stad fick 1 052 600 euro i statsandel.

Allmänt bör det observeras att Hyte-resultatet ställs i förhållande till andra kommuner. Hyte-koefficienten i den egna kommunen kan minska trots gott arbete, om övriga kommuner genomför sitt arbete ännu bättre. I fråga om processindikatorer är trenden i Borgå stigande: år 2023 var resultatet 84, år 2022 var det 64 och, år 2021 var det 76 och år 2020 var resultatet 83. År 2023 hade Borgå alltså det bästa resultatet någonsin.

I processerna har vi tidigare identifierat vad som kan förbättras och tagit itu med utvecklingsbehoven. Vi har i synnerhet satsat på THL:s bakgrundsenkäter genom att granska svarpunkterna och höjt deras antal. Vi har i synnerhet stärkt samordningen av enkäterna, men arbetet med svarens kvalitet fortsätter ännu.

Nätverket En frisk kommun

En åtgärd i Borgå stads välfärdsplan var att utreda möjligheterna att ansluta sig till THL:s nätverk *En frisk kommun*. Stadsstyrelsen fattade ett enhälligt beslut om att ansöka om medlemskap i nätverket i oktober 2024. Borgås ansökan behandlades i ledningsgruppen för nätverket En frisk Kommun i början av november och godkändes enhälligt med följande motivering: *Ert engagemang, era administrativa lösningar och er verksamhet är aktivt främjandet av välfärd, hälsa och säkerhet.*

”**År 2024 gick Borgå med i nätverket En frisk kommun.**

Planmässigt utvecklingsarbete i samma riktning för att främja välfärd och hälsa

Den lagstadgade dokumenthelheten diskuteras i stor utsträckning. Välfärdsberättelsen och välfärdsplanen samt den årliga rapporteringen är lagstadgade i kommunernas och välfärdsområdenas verksamhet. Det finns både lagstadgade och frivilliga kompletterande planer för välfärdsberättelserna och välfärdsplanerna. De informationsstyrda planerna förvillar verksamhetsfältet i viss mån. En del av de separata planerna ska också beaktas till exempel i strategin eller ekonomi- och verksamhetsplanen.

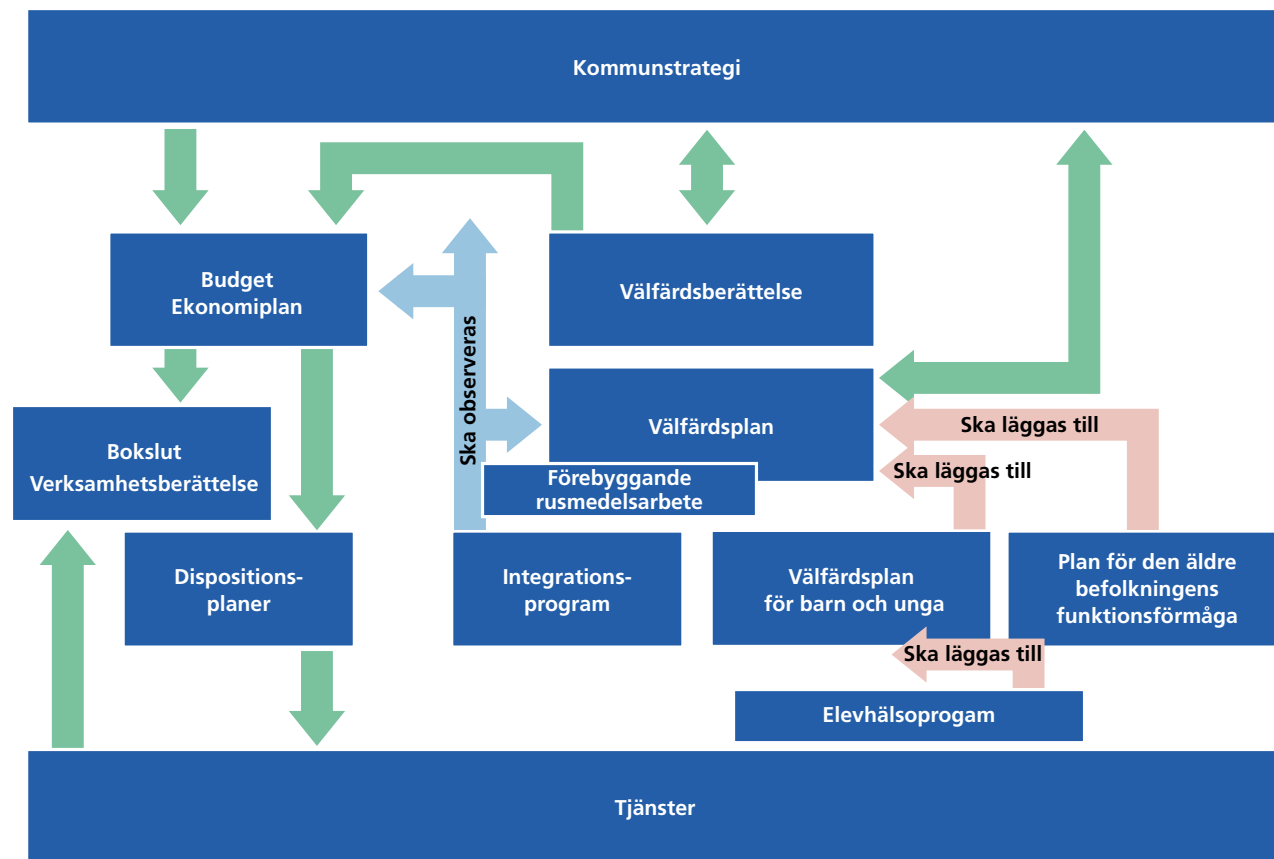

Bild: En hierarki av lagstadgade dokument och förhållandet till strategin, ekonomin och tjänsterna. Används med Kommunförbundets tillstånd som underlag för Kommunförbundets bild.

I 7 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs det att vålfärdsområdet utarbetar vålfärdsberättelsen och vålfärdsplanen i samarbete med kommunerna i sitt område. Denna lagtext ger lätt upphov till olika uppfattningar. Enligt diskussionen med Kommunförbundet innebär formuleringen "samarbete" i stor utsträckning informationsutbyte. Det är viktigt att vålfärdsområdet är medvetet om kommunernas situation och hur man inom vålfärdsområdet kan ingripa i den genom sin egen verksamhet och ta med ärendena i sina regionala dokument.

Kommunerna kan lyfta fram vad som har observerats och identifierats i kommunen för det regionala arbetet, det vill säga för vålfärdsområdets egen verksamhet, för kännedom till vålfärdsområdet. Det här är kommunernas möjlighet att säkerställa att de viktigaste frågorna som observerats även beaktas i vålfärdsområdets eget Hyte-arbete och dokument.

Båda, både kommunerna och vålfärdsområdet, ska alltså utarbeta egna dokument om hur vålfärden och hälsan främjas genom sina egna medel. Beslut om dem fattas sedan i fullmäktige. Att hitta en gemensam cykel för dessa dokument kräver också arbete. I kommunerna iakttas i stor utsträckning fullmäktigeperiodens cykel, som lagen föreskriver. Det bör dock beaktas att dokumentrytmen för närvarande inte är samma i alla kommuner inom vålfärdsområdet.

Genom att lyfta fram vålfärd och hälsa, som fastställts av fullmäktige, och sitt planmässiga främjande stöder Borgå stad mycket väl de mål som uppställts i vålfärds-

områdets egen planering: god hälsa, arbets- och funktionsförmåga, psykiskt välbefinnande och hälsosamma levnadsvanor. Främjandet har redan nu samma riktning som vålfärdsområdet, men åtgärderna har beskrivits i stadens vålfärdsplan enligt åldersgrupp enligt den roll som anges i kommunallagen. Arbetet utförs i samma riktning och i dialog, men i Borgå stad sker detta med hjälp av riktlinjerna i stadens strategi och budget. Staden har identifierat samarbetet med HUS som svagt tillsvidare. Både vålfärdsområdet och HUS har fått stadens Hyte-dokument, såsom lagen föreskriver.

Borgå stad deltog i den kommunspecifika Hyte-förhandlingen i juni 2024. Vid förhandlingen lyfte vi fram bekymmer kring olika tjänster som är viktiga för Borgås intressebevakning, samt Borgås särdrag. De regionala Hyte-förhandlingarna sammankallade av vålfärdsområdet hölls i oktober 2024. Vid dem godkändes ett gemensamt mål för hela regionens (kommunernas och vålfärdsområdets) Hyte-arbete: "Vi främjar vålfärden, hälsan och säkerheten för invånarna i Östra Nyland och förbättrar levnadsförhållandena i samarbete med olika aktörer i området med ledning genom information". Man röstade fram rörlighet och psykiskt välbefinnande som regionala Hyte-fenomen som ska främjas.

De strukturer som har fastställts gemensamt i det strategiska avtalet mellan vålfärdsområdet och kommunerna i Östra Nyland kräver ännu arbete. Vi har inlett alla arbetsgrupper och nätverk och de främjar sin uppgift och är centrala för informationsflödet. Vi har identifierat ett stort behov av att starta ett politiskt forum, särskilt ett ledningsforum. Utöver hälsa och vålfärd finns det många frågor som skulle kräva gemensam diskussion och att man går i samma riktning.

Fortsatta åtgärder

Största delen av Borgåborna mår bra och invånarna i östra Nyland är de fjärde friskaste i hela landet. Även om vi inte har identifierat särskilt stora problem i Borgå, finns det tillräckligt med utvecklingsarbete och förbättring av situationen i många frågor. Välfärdsbrister har identifierats redan i utarbetandet av Välfärdsplanen 2024–2025 och de har ännu preciserats på strategisk nivå i vid utarbetandet av detta dokument.

Viktiga frågor att beakta med tanke på välfärden är:

- **Fysisk rörelse i alla åldrar:** Orörligheten är oroväckande inom alla åldersgrupper, eftersom finländare i olika åldrar rör sig för lite med tanke på hälsan. En miljö som sporrar till motion och en motionsinriktad livsstil har många positiva effekter på hälsan, eftersom orörlighet och stillasittande ökar risken för folksjukdomar. Motionsvanorna påverkar riskfaktorerna för dessa sjukdomar redan i unga år, och daglig motion är viktig för att barn ska ha en sund tillväxt och utveckling. Motion stöder utvecklingen av skelettet samt andnings- och cirkulationsorganen. När man blir äldre hjälper motionen till att upprätthålla funktionsförmågan och muskelkonditionen, vilket förbättrar balansen och minskar risken för fallolyckor.
- **Arbete och funktionsförmåga:** En del barn i lågstadieåldern har redan svårt att klara vardagen och trenden fortsätter med stigande ålder. Sysselsättningsläget har gjort det möjligt för allt fler att få arbete, men för en del personer i arbetsför ålder har funktionsförmågan inte räckt till för arbetslivet. Det centrala målet för äldre är att de ska kunna leva ett självständigt liv så länge som möjligt. För att trygga

arbets- och funktionsförmågan måste vi satsa på de grundläggande elementen i välfärd och hälsa (livsstil, kompetens, delaktighet, miljö).

- **Psykiska resurser:** Det finns oro för det psykiska välbefinnandet i alla åldersgrupper. Med tanke på de psykiska resurserna är det viktigt att säkerställa en bra vardag, fritidsinnehåll, en känsla av att höra till en gemenskap samt en miljö som möjliggör ett aktivt liv. I barns och ungas vardag bör särskild uppmärksamhet ägnas åt skolmobbing, de ungas frånvaro i skolorna och nackdelarna med sociala medier. Det finns skäl att stärka upplevelsen av delaktighet i alla åldrar. Vården och mentalvårdstjänsterna för personer med medelsvåra symtom bör förbättras i samarbete med Välfärdsområdet, HUS och Borgå stad. Det ska finnas gemensamma förfaranden och en proaktiv reaktion för att följa upp skolavhoppare och skolfrånvaro.
- **Sysselsättning, Borgå sysselsättningsområde:** Ansvar för att ordna offentlig arbetskraftsservice överfördes från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna den 1 januari 2025. En kontrollerad start av verksamheten som arbetskraftsmyndighet år 2025 i och med det nya Borgå sysselsättningsområde erbjuder en möjlighet att utveckla tjänsterna bättre enligt de lokala behoven. Det är viktigt att säkerställa tillgången till kompetent arbetskraft i samarbete med utbildningsanordnare. Vi bör ägna särskild uppmärksamhet åt den ökande ungdomsarbetslösheten.
- **Antalet invandrare ökar i Borgå:** Totalreformen av integrationslagen träder i kraft i början av 2025, när huvudansvaret för integrationen överförs till kommunerna. Totalreformen framskrider samtidigt med reformen av AN-tjänsterna. Kommunen ansvarar för att främja integrationen av både arbetslösa arbetssökande och personer utanför arbetskraften. Det är viktigt att säkerställa en behovsorienterad, sakkunnig och tillgänglig service för alla invandrare i regionen oberoende av bakgrund. Det är också viktigt att satsa på icke-lagstadgade tjänster som man vet ökar effekten.
- **Ändringen i åldersstruktur:** Enligt den senaste befolkningsprognosen (2024) finns det cirka 27 procent fler Borgåbor över 65 år före 2040 än idag. Antalet personer över 75 år uppskattas öka med cirka 3 000 invånare. Enligt prognosen är andelen personer i åldern 15–64 år sex procent fler än i dag och andelen personer under 15 år cirka tio procent färre. När det gäller välfärd och hälsa är det mycket viktigt att identifiera förändringar i åldersstrukturen och att utveckla stadsmiljön så att den är hållbar för förändringarna. Vi behöver tillgänglighet, tjänster och lämpliga bostäder för den nya situationen.
- **Vardagens säkerhet:** En trygg vardag är en komplex helhet som utöver de ovannämnda observationerna omfattar ett förtroendefullt och konstruktivt diskussionsklimat och goda befolkningsrelationer. Vi bör satsa på det förebyggande rusmedelsarbetet, arbetet för att främja trafiksäkerheten och vidareutvecklingen av myndighetssamarbetet även i fortsättningen. Dessutom bör åtgärderna för att stödja kommuninvånarnas egna färdigheter och självständiga beredskap för störningar utvecklas.

Vårldarsplanen 2024–2025 lyfter i stort sett fram samma teman och hittas under lite andra formuleringar. De olika delområdena korsar varandra och alla är av betydelse för att helheten ska vara bra:

Stärkande av det psykiska välbefinnandet: till exempel förebyggande av skolmobbing, möten med vuxna, höjande av framtidstron, minskande av ensamheten, ett tryggt rum, mångsidig och högklassig fritidsverksamhet.

Stärkande av hälsosamma levnadsvanor: till exempel förebyggande rusmedelsarbete, kost med stadens metoder, barns och ungas sömn, högklassiga metoder och ramar för motion, upplysningsarbete.

Stärkande av delaktighet och aktivitet: till exempel utvecklande av delaktigheten som helhet, inverkan på ungdomsarbetslösheten, främjande av sysselsättningen.

Det är viktigt att ägna uppmärksamhet åt att stadens tjänster är mångsidiga och tillgängliga även för personer med sämre förutsättningar. I ljuset av olika statistiker bör förorten Gammelbacka beaktas med positiv särbehandling för att förhindra utvecklingen av differentiering. Det är också bra att beakta det ökande antalet äldre personer vid planeringen av tjänster och förhållanden över hela linjen.

Vi ska fortsätta det goda samarbetet med ungdomsfullmäktige och påverkansorganen och utnyttja deras erfarenhetskunskaper i planeringen, genomförandet och

utvärderingen av stadens verksamhet. För att staden ska vara en bra plats att bo och leva på för alla invånare är det viktigt att beakta tillgängligheten i tjänsterna och vid planeringen. Det är bra att kombinera detta med ett brett spektrum av erfarenhetsexperter, som det finns många av i bland annat äldrerådet och handikapprådet.

Vårldarsberättelsens lägesbild och vårldarsbristerna ska synas i arbetet med att uppdatera stadsstrategin. Utgående från vårldarsberättelsen föreslås att en vårldars- och säkerhetsplan ska utarbetas för nästa fullmäktigeperiod 2025–2029 och att planen ska tas upp till behandling i stadsfullmäktige. Vårldarsplanen sammanställer de lagstadgade temana som främjar vårldarsen och andra teman som är starkt kopplade till vårldarsen inom en och samma pärm. Den fastställer mål, åtgärder och uppföljningsindikatorer som stöder befolkningens vårldars, hälsa och säkerhet i vardagen. Främjandet av vårldarsen granskas per ålderssegment.

Det är viktigt att fortsätta utvecklingsarbetet i fråga om främjandet av vårldars och hälsa i stadens egna dokumentstrukturer och att undvika att samma frågor upprepas på flera ställen. På så sätt kan resurserna användas klokare inom staden. Det är motiverat att fortsätta utvecklingsarbetet i den riktningen att konkreta åtgärder och mål i anknytning till vårldarsen ställs upp bättre och tydligare i sektorernas ekonomi- och verksamhetsplaner samt dispositionsplaner. Det är också möjligt att kombinera minimiinformationsinnehållet för vårldars med budgetdokumenten i stället för ett separat vårldarsdokument.

Samarbetet mellan staden, vårldarsområdet och HUS är ett viktigt utvecklings- och prioriteringsobjekt för att främja vårldars och hälsa. Kommunerna och vårldarsområdet ska samarbeta för att främja befolkningens vårldars och hälsa. Detta innebär i stor utsträckning utbyte av information och att skapa en gemensam lägesbild samt att främja överenskomna frågor och arbeta i samma riktning. Vårldarsområdet ska förhandla med kommunerna om mål, åtgärder, samarbete och uppföljning som gäller främjandet av hälsa och vårldars minst en gång om året. Det är viktigt att Borgå stad och vårldarsområdet har en gemensam syn på hur vi främjar Borgåbornas vårldars och hälsa i samma riktning och att dessa frågor är bundna både till stadens strategi och budgetarbetet. För att vi ska kunna utveckla samarbetet behövs bland annat en gemensam vilja och gemensamma mål, gemensamt överenskomna förfaranden och ett fungerande informationsutbyte.

”

Arbetet för att främja vårldars och hälsa är ett systematiskt och långsiktigt arbete.

Årsrapportering av Hytefonden 2024

Den 13 mars 2024 beslutade stadsfullmäktige att slå samman fonderna för socialsektorn och hälso- och sjukvården till en ny fond för främjande av välfärd och hälsa. Samtidigt godkände fullmäktige fondens stadgar och att användningen av fonden rapporteras i samband med den årliga välfärdsrapporten.

Statsarvet av en person som avlidit utan arvingar i Borgå har tidigare sökts för ett visst specificerat ändamål, som har definierats i ansökningsskedet. Avsikten är att de statsarv som Borgå stad i fortsättningen får ska sökas för att främja välfärd och hälsa, varvid arven kan användas i så stor utsträckning och på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. De arvsmedel som staden fått för att främja välfärd och hälsa överförs till fonden för främjande av välfärd och hälsa.

Fondens avkastning och kapital allokeras till stadens planmässiga och fleråriga spetsprojekt för främjande av välfärd och hälsa. Målen i Borgå stadsstrategi och riktlinjerna i välfärdsplanen för att främja stadsbornas välfärd och hälsa beaktas i projekten.

Sektorerna kan föreslå genomförande av projekt som stöder fondens syfte. Först ska man gå igenom förslagen inom den egna sektorn och avtala om att främja dem. Ansvaret för genomförandet ligger alltid hos enheten eller sektorn själv. Hyte-ledningsgruppen, som består av

stadsdirektören, biträdande stadsdirektören, bildningsdirektören, stadsutvecklingsdirektören, finansieringsdirektören och välfärdskoordinatören, behandlar och beslutar om förslagen.

Projekt som redan har avtalats om för fonden och tidigare arvsmedel är bland annat en helhet av förebyggande rusmedelsfostran i alla skolor tillsammans med EHYT för läsåren 2024–2025 och 2025–2026, utvecklingsarbetet av Gammelbacka 2024–2026 (gemenskapshandledare, skolungdomsarbete, rivningskonstprojekt, säsongsbelysning), motionsrådgivning för barn och unga läsåret 2024–2025 (projektet Liikkumisen lumoa ja toimintakykyä lapsille ja nuorille (hänryckande motion och funktionsförmåga för barn och unga)), stöd för invandrarbarns och invandrarungdomars rörlighet 2024–2025 samt stärkande av den gemensamma elevhälsan läsåren 2024–2025 och 2025–2026 (möten och förebyggande och ingripande av våld, MAPA-verksamhetsmodellen och ändring av anställningen av en (1) speciallärare inom förskoleundervisningen inom småbarnspedagogiken till heltidsanställning för viss tid).

Under 2024 har vi inlett flera Hyte-projekt för närmare 600 000 euro. Beloppet är särskilt stort eftersom tidigare arvsmedel har satts i omlopp.

Halvtidsöversyn av framstegen i Valfärdsplanen 2024–2025

Efter utarbetandet av valfärdsplanen har en del av indikatoruppgifterna uppdaterats. De indikatorer som valts för valfärdsplanen har lagts till i denna valfärdsberättelse i början av avsnitten för varje åldersgrupp. I det här avsnittet beskrivs hur valfärdsplanen framskrider med trafikljus.

Borgå stad har sammanställt både indikatorerna för valfärdsplanen och en del av minimiinformationen för valfärdsberättelsen i den offentliga Power Bi. Den utvecklas och kompletteras regelbundet. Power Bi finns på stadens webbplats på [Främjande av hälsa och välfärd – Borgå](#). Borgå stad jämför sin verksamhet för att främja välfärd och hälsa med genomsnittet i kommunerna i Finland och med resultaten i jämförelsestäderna. Jämförelsestäderna är Tavastehus, Träskända, Kuopio, Lahtis, Villmanstrand och Vasa. Uppgifterna med jämförelser finns på en mer detaljerad nivå i Power Bi.

Allmänna åtgärder för att utveckla välfärden och hälsan

- Färdig
- Påbörjat / kontinuerlig process
- Inte påbörjat

Åtgärd	Ansvar	
I fråga om välfärd och hälsa samt förebyggande rusmedelsarbete blir samarbetet, kontaktytan, motparterna och arbetsgruppsarbetet med välfärdsområdet fungerande, systematiskt och effektivt. Man satsar på en gemensam lägesbild med välfärdsområdet, så att målen och åtgärderna i verksamheten för välfärd och hälsa stöder och kompletterar Borgå stads välfärdsplan och -arbete. Arbetet gäller alla åldersgrupper.	Alla sektorer	
Man bedömer behovet av och de ekonomiska resurserna för ett kommunsampel i Hälsosamma Finland-undersökningen, Borgåbor över 20 år (ca 28 000 €).	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi	
Man inleder styrningen av avkastningen och kapitalet i fonden för välfärd och hälsa till åtgärder enligt fondens stadgar.	Alla sektorer	
Man genomför projektet med Nylanders arvsmedel i Gammelbacka i enlighet med planen som fastställts av stadsstyrelsen.	Alla sektorer	
Helheten med delaktighet på stadsnivå utvecklas (deltagandemetoder, nivåer och systematik). Man kartlägger även beaktandet av utbildade erfarenhetsexperter i fråga om skuggområden samt mindre barns och lågstadielevs påverkansmetoder (t.ex. barnparlament eller frågestund för beslutsfattarna).	Koncerttjänster/Personal, demokrati, utveckling Finansiering och strategi	
Man utreder Borgå stads möjligheter att delta i THL:s nätverk En frisk kommun. En frisk kommun-nätverket delar information och lär sig tillsammans. Syftet med nätverkets verksamhet är att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. Målet eftersträvas genom att utveckla den strategiska ledningen, verksamheten och verksamhetsutvärderingen i fråga om främjande av välfärd och hälsa.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi	
Jämförelsekommunernas föreningsforum kartläggs och man inleder arbetet för att gestalta verksamhetsmodellen i Borgå. När arbetet framskrider engagerar man lokala föreningar.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Personal, demokrati, utveckling	
Man inleder arbetet för att främja helheten med förhandsbedömning av konsekvenserna av beslut (EVA).	Koncerttjänster/ Personal, demokrati, utveckling Finansiering och strategi	
Man inleder arbetet för att främja en operativ likabehandlingsplan på stadsnivå i Borgå. Under planeringen säkerställs att alla personer som riskerar diskriminering hörs, till exempel med hjälp av organisationer och andra intressentgrupper som representerar dem. Vid behov stärks kunnandet med extern sakkunskap och utbildning.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Alla sektorer	
Man granskar och utvärderar strukturerna, behovet samt genomförandesättet i fråga om förebyggande rusmedelsarbete. Man strävar efter att identifiera ändamålsenliga resurser för att genomföra högklassigt förebyggande rusmedelsarbete.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Alla sektorer	
Det säkerställs att förebyggande rusmedelsarbete görs i samarbete med människor i olika åldrar i den vardagliga miljön (platser för småbarnspedagogik, läroanstalter, arbetsgemenskaper, sysselsättningstjänster, integrationsenheten och fritidsmiljöer). Det säkerställs att barn och unga har tillgång till interaktiv och högklassig upplysning och vid behov testas nya verksamhetsmodeller. Relevanta organisationers kompetens utnyttjas.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Alla sektorer	
Undersökningen av narkotikarester i avloppsvattnet som samordnas av THL är en bra kompletterande metod för att identifiera användning av berusningsmedel och ett verktyg för att begrunda vilka åtgärder som kan användas eller behövas för att förebygga problem. Borgå stad har identifierat ett behov av att ansluta sig till THL:s program. Man inleder arbetet för att ansluta sig till undersökningen av narkotikarester i avloppsvattnet som samordnas av THL.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Borgå Vatten	
Välfärdsberättelsearbetet som helhet vidareutvecklas för att göra det återkommande arbetet smidigare genom ett verksamhetssätt som är så tydligt och systematiskt som möjligt.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Alla sektorer	
Med tanke på servicestyrningen bör Borgå stads tjänster synas i olika kommunikationskanaler enligt åldersgrupp, så att tillgängligheten och framkomligheten kan garanteras.	Kommunikation, marknadsföring och samhällsrelationer Alla sektorer	

Åtgärderna som ingår i välfärdsplanen för barn och unga

- Färdig
- Påbörjat / kontinuerlig process
- Inte påbörjat

Mål	Åtgärd	Ansvar	
Vi stärker kommun- invånarnas mentala välbefinnande	Utveckling av konst- och kulturförstran för barn och unga (Uppdatering av Kulturstigen-kulturläroplanen, utvecklingsprojektet för konstförstran för barn och unga SKAPA, Näse gårds barnkulturprojekt 2025)	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande	
	Främjande av läskunnighet och läsintresse med olika betoningar och projekt, såsom grundskolornas biblioteksstig, sagoveckor för småbarnspedagogiken, sommarens läskampanj, läskunnighetsmässan.	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande	
	Man säkerställer olika möjligheter för invånarna att träffas och upprätthåller trygga, avgiftsfria offentliga rum (lokaler, evenemang, stadsmiljön).	Alla sektorer	
	Ungdoms- och utbildningstjänsternas samarbete och verksamhetsformernas effekt utvecklas i samarbete mellan sektorerna. Med dessa och andra åtgärder strävar man också efter att svara på och påverka den ökade oron och mobbningen samt det ökade illamåendet. Man söker ny finansiering för att utvidga skolungdomsarbetet och därtill utvecklas den befintliga resursen.	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande	
	Barn och unga lärs emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter, digitala färdigheter, medieförstran och stöds med digistöd.	Sektorn för växande och lärande Sektorn för livskraft	
	Personalen utbildas regelbundet om olika teman som är centrala i barns och ungas vardag. Man strävar efter att göra det möjligt även för samarbetsparter att delta i dessa. (t.ex. identifiering och stöd i fråga om neuropsykologiska utmaningar, framtidstro, stärkande av välfärden, förebyggande rusmedelsarbete)	Sektorn för växande och lärande Sektorn för livskraft Koncerttjänster/Finansiering och Strategi	
	Utveckling av den gemensamma elev- och studerandevården: utveckling av bland annat ledningen, modellerna mot mobbning och delaktigheten.	Sektorn för växande och lärande/ Grundläggande utbildning och gymnasieutbildning	
	Utveckling av förfarandena för ingripande i frånvaro.	Sektorn för växande och lärande/ Grundläggande utbildning	
	Utveckling av skolcoachverksamheten och skolungdomsarbetet.	Sektorn för växande och lärande/ Grundläggande utbildning och gymnasieutbildning	

Mål	Åtgärd	Ansvar	
Vi stärker kommuninvånarnas hälsosamma levnadsvanor	Man främjar att alla enheter får Smakalfabetet-diplomet och Skolmatsdiplomet och fortsätter försöken som gäller skolmaten (frukost, lunch och mellanmål). Man vidareutvecklar dialogen med elevkårerna och ungdomsfullmäktige i fråga om skolmaten. Man utnyttjar statens näringsdelegations kontrollista.	Sektorn för växande och lärande/Kost- och städtjänster Koncerntjänster/Finansiering och Strategi	🟡
	Man ökar informationen om hälsofrågor som gäller livsmiljön.	Sektorn för stadsutveckling	🟡
	Motionsinriktad handledning till familjer inom småbarnspedagogiken: <ul style="list-style-type: none"> • Passet för en motionsinriktad livsstil för olika åldersgrupper (motion, mat, vila, samvaro och fritid). Personalen ger det till vårdnadshavarna, så att de kan genomföra det hemma tillsammans med barnet. • I daghemmen ordnas en motionseftermiddag för kundfamiljerna 2 ggr per år. 	Sektorn för växande och lärande/Småbarnspedagogik Sektorn för livskraft/idrottstjänster	🟡
	Regeringsprogrammets eventuella tilläggstimmar för skolgymnastik beaktas (från 2025).	Sektorn för växande och lärande/Grundläggande utbildning	Kom inte till regeringsprogrammet
	I det förebyggande rusmedelsarbetet förankras i synnerhet rusmedelsupplysningen (alkohol, nikotinprodukter och narkotika) bland barn och unga samt vårdnadshavare.	Sektorn för växande och lärande Sektorn för livskraft Finansiering och strategi	🟡
	Det uppsökande ungdomsarbetets regelbundna och avgiftsfria gymverksamhet med låg tröskel för 16–29-åringar.	Sektorn för livskraft	🟢
Vi stärker kommuninvånarnas delaktighet och aktivitet	Man ordnar motion med låg tröskel för barn och familjer, möjligheter att bekanta sig med olika idrotts hobbyer samt mångsidiga motionsomständigheter i småbarnspedagogiken och skolorna (t.ex. utlåning av idrottsvagnen)	Sektorn för livskraft/idrottstjänster	🟢
	Organisationsbidrag till sammanslutningar som ger barn och unga ett bredare utbud med verksamhet och delaktighet.	Sektorn för livskraft	🟢
	Utveckling av hobbyverksamheten och modellen för uppsökande hobbyverksamhet.	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande	🟡
	Dialogfrämjande publikdiskussioner om ämnen som intresserar barn och unga.	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande	🟡
	Man tar emot Prao-elever och sommarjobbare och satsar på att handleda dem (tidig delaktighet i arbetslivet).	Alla sektorer	🟡
	Ett stort utbud av tjänster (servicestruktur) och inverkan på tjänsternas mångsidighet	Alla sektorer	🟡
	Utveckling av småbarnspedagogikens verksamhetskultur. <ol style="list-style-type: none"> 1) Språk-, kultur- och åskådningsmedveten verksamhet: språk- och kulturlärare; gemensamma redskap i bedömningen av den språkmedvetna verksamheten och samarbetet med vårdnadshavare. 2) Interaktiva färdigheter och barnens emotionella färdigheter: stärkande av personalens och barnens kunskaper. 	Sektorn för växande och lärande/Småbarnspedagogiken	🟡
	Utveckling av elevårsverksamheten	Sektorn för växande och lärande/Grundläggande utbildning, gymnasieutbildning	🟡
	Man använder arvmedel för att anställa en gemenskapshandledare till Gammelbacka för att öka samhörigheten och delaktigheten i området.	Sektorn för livskraft	🟢
	Det uppsökande ungdomsarbetets vardagsrumsverksamhet för 16–29-åringar i Zentra.	Sektorn för livskraft	🟢
Förbättring av nättjänsterna och servicehandledningen i alla åldersgrupper.	Kommunikation, marknadsföring och samhällsrelationer	🟡	

Åtgärder i välfärdsplanen för unga vuxna och personer i arbetsför ålder

- Färdig
- Påbörjat / kontinuerlig process
- Inte påbörjat

Mål	Åtgärd	Ansvar	
Vi stärker kommuninvånarnas mentala välbefinnande	Navigatorsn verksamhet riktad till personer under 30 år: diskussionshjälp, walk in-tjänster för mentalt välbefinnande och rusmedelsfrågor med låg tröskel, psykosocialt stöd som erbjuds av Navigatorernas Onni-arbete, en grupp för personer som har svårt i sociala situationer, en välfärdsgrupp.	Sektorn för livskraft/ Näringar och sysselsättning	
	Stadsbilden piggas upp under olika årstider av mångsidiga kultur- och stadsevenemang som når kommuninvånarna.	Sektorn för livskraft	
	Främjande av vuxnas läskunnighet och läsintresse med boktips, bokcirklar, författarevenemang, ordkonstevenemang och marknadsföring av bibliotekets material som kan lånas.	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster	
Vi stärker kommuninvånarnas hälsosamma levnadsvanor	Mångsidigt kursutbud inom motion, näring, sömn och förebyggande rusmedelsarbete.	Sektorn för livskraft Koncerttjänster/Finansiering och Strategi	
	Man ökar informationen om hälsofrågor som gäller livsmiljön.	Sektorn för stadsutveckling	
	Det uppsökande ungdomsarbetets regelbundna och avgiftsfria gymverksamhet med låg tröskel för 16–29-åringar.	Sektorn för livskraft/Ungdomstjänster	
	Man sporrar till nya hobbyer, fritidsverksamheter och kontinuerligt lärande som individ eller grupp. Utlåningen av idrottsredskap fortsätter vid biblioteken.	Sektorn för livskraft	
	Det säkerställs att idrottsplatsnätverket och kommuninvånarnas motionsbehov motsvarar varandra.	Sektorn för livskraft/idrottstjänster Sektorn för stadsutveckling Koncerttjänster/lokaltjänster	
Man utvecklar smidiga förfaranden och samarbetsprocesser för motionsrådgivningen.	Sektorn för livskraft/idrottstjänster		

Mål	Åtgärd	Ansvar	
Vi stärker kommuninvånarnas delaktighet och aktivitet	Som stadens verksamhet och i samarbete med organisationer ges digistöd, dvs handledning i digitala apparater samt e-tjänster.	Sektorn för livskraft	✓
	För unga som är utanför arbete och utbildning möjliggör vi tillräckliga tjänster till stöd för sysselsättning och studier.	Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning	L
	Inledande av verkstäder för unga som stadens verksamhet och samarbete med andra aktörer.	Sektorn för livskraft/Ungdomstjänster	✓
	Man deltar i beredningen av Borgå sysselsättningsområde som uppstår i och med arbets- och näringsreformen och säkerställer en smidig övergång, fungerande tjänster och ett bra samarbete.	Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning	L
	Invandrarnas integration och sysselsättning effektiviseras och påskyndas	Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning	✓
	Minskning av antalet långtidsarbetslösa kommuninvånare.	Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning	L
	Donfabriken-rekryteringsevenemanget för dem som är intresserade av jobsökning. Evenemangets syfte är att sammanföra arbetsplatserna och arbetstagarna på ett effektivt och lättillgängligt sätt samt att erbjuda mångsidiga arbets- och utbildningsmöjligheter. Evenemanget är också en utmärkt plats att söka efter och hitta sommararbetare samt läroavtalsstuderande. Donfabriken ordnas i samarbete mellan TE-byrån i Nyland, Borgå stad, Navigatorn och utvecklingsbolaget Posintra.	Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning	✓
	Man samordnar företagens placering i Borgå och förankrar Business Porvoo-verksamhetsmodellen.	Sektorn för livskraft Sektorn för stadsutveckling	✓
	Utnyttjande av sommarjobbsedlar vid anställning av unga.	Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning	✓
	Organisationsbidrag till sammanslutningar som ger unga vuxna och vuxna ett bredare utbud med verksamhet och delaktighet.	Sektorn för livskraft	✓
	Navigatorns delaktighetsstunder.	Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning	✓
	Det uppsökande ungdomsarbets Fredag-vardagsrum, gruppen för ungas föräldrar samt andra grupper för kompisverksamhet.	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster	✓
	Diskussioner som främjar dialogen mellan olika invånargrupper, beslutsfattare och tjänstemän på biblioteket, Det här vill vi tala om-projektet	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster	✓
	Man använder arvsmedel för att anställa en gemenskapshandledare till Gammelbacka för att öka samhörigheten och delaktigheten i området.	Sektorn för livskraft	✓
	Vi beaktar kommuninvånarnas önskemål och behov i utvecklingen av idrottsplatsnätverket.	Sektorn för livskraft/idrottstjänster	✓
Förbättring av nättjänsterna och servicehandledningen i alla åldersgrupper.	Sektorn för livskraft/idrottstjänster	L	

Åtgärder i välfärdsplanen för äldre

- Färdig
- Påbörjat / kontinuerlig process
- Inte påbörjat

Mål	Åtgärd	Ansvar		
Vi stärker kommuninvånarnas mentala välbefinnande	Stadsbilden piggas upp under olika årstider av mångsidiga kultur- och stadsevenemang som når kommuninvånarna.	Sektorn för livskraft		
	Man säkerställer olika möjligheter för invånarna att träffas och upprätthåller trygga, avgiftsfria offentliga rum (lokaler, evenemang, stadsmiljön).	Alla sektorer		
	Bibliotekets hemtjänst levererar böcker hem om man inte på grund av åldern eller sjukdom kan besöka biblioteket	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster		
	Personalen utbildas regelbundet om olika teman som är centrala i äldres vardag. Man strävar efter att göra det möjligt även för samarbetsparter att delta i dessa. (stärkande av välfärden, förebyggande rusmedelsarbete).	Sektorn för livskraft/Medborgarinstitutet Koncerttjänster/Finansiering och Strategi		
	Man ökar kompetensen kring mentalt välbefinnande och metoder för att stärka det bland yrkespersoner som arbetar med äldre.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi		
	Främjande av vuxnas läskunnighet och läsintresse med boktips, bokcirklar, författareevenemang, ordkonsteventemang och marknadsföring av bibliotekets material som kan lånas.	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster		
	Vi kartlägger metoder att förbättra livskvaliteten och funktionsförmågan samt minska ensamheten hos personer över 75 år.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi		
	Konstutställningar i servicehem	Sektorn för livskraft/kulturtjänster		
	Vi stärker kommuninvånarnas hälsosamma levnadsvanor	Mångsidigt kursutbud inom motion, näring, sömn och förebyggande rusmedelsarbete.	Sektorn för livskraft Koncerttjänster/Finansiering och Strategi	
		Man ökar informationen om hälsofrågor som gäller livsmiljön.	Sektorn för stadsutveckling	
Verkställande av idrottsprogrammets åtgärder, bl.a. utveckling av friluftsleder, -områden och -platser.		Sektorn för livskraft/idrottstjänster		
Man sporrar äldre till nya hobbyer, fritidsverksamheter och kontinuerligt lärande som individer eller i grupp. Utlåningen av idrottsredskap fortsätter vid biblioteken.		Sektorn för livskraft		

Mål	Åtgärd	Ansvar	
Vi stärker kommuninvånarnas delaktighet och aktivitet	Organisationsbidrag till sammanslutningar som ger äldre ett bredare utbud med verksamhet och delaktighet.	Sektorn för livskraft	✓
	Genom samarbete mellan organisationer och Borgå stad stöds utvecklingen av äldres digitala färdigheter och arrangeras digistöd.	Sektorn för livskraft/bibliotekstjänster, medborgarinstitutet	✓
	År 2024 kartlägger och pilottestar man bibliotekstjänster som önskas av äldre inom projektet Ikäviisaat palvelut kirjastoon.	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster	L
	I Det här vill vi tala om-projektet ordnas publikdiskussioner på biblioteket om teman som bl.a. seniorföreningarna valt. Till diskussionerna bjuder man in beslutsfattare och tjänstemän för att föra dialog med invånarna.	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster	✓
	Förbättringarna av stadsrummets tillgänglighet fortsätter. Vid nybyggande beaktas närheten till tjänster och möjligheterna att smidigt ta sig fram. Gemensamma utrymmen främjas vid nybyggen och renoveringar. Tillräckliga och användarvänliga förvaringslokaler för hjälpmedel säkerställs.	Sektorn för stadsutveckling	L
	Tjänsternas tillgänglighet förbättras genom kollektivtrafiktjänster. Man fokuserar på att skapa en högklassig och sammanhängande miljö för fotgängare. Man ser till att det finns tillräckligt med bänkar och skärmtak.	Sektorn för stadsutveckling	L
	Gatumiljöns trygghet förbättras: belysning, skyltning, framkomlighet, social trygghet.	Sektorn för stadsutveckling	L
	Man använder arvsmedel för att anställa en gemenskapshandledare till Gammelbacka för att öka samhörigheten och delaktigheten i området.	Sektorn för livskraft	✓
Förbättring av nättjänsterna och servicehandledningen i alla åldersgrupper.	Kommunikation, marknadsföring och samhällsrelationer	L	

Källor

Bobarhetsanalys Emsalö: emsalo.fi/wp-content/uploads/sites/10/2024/03/Emasalo-2023.pdf

Bobarhetsanalys Pellinge: visitpellinge.fi/wp-content/uploads/2024/05/pellinge-bobarhetsanalys2023.pdf

Bobarhetsanalys Vessö: vesso.fi/bobarhetsanalys/

Pensionsskyddscentralen: tilastot.etk.fi/pxweb/fi/ETK/ETK_110kaikki_elakkeensaajat_20elakkeensaajien_elake/

Levande Stadskärnor rf (EKK): kaupunkikeskustat.fi/wp-content/uploads/2024/05/EKK2024-Elinvoimayhteisjulkistuksen-tiedote_2024.pdf

FCG, PYLL 2023: fcg.fi/wp-content/uploads/2023/02/PYLL.pdf

Skolhälsoenkät: public.tableau.com/app/profile/kouluterveyskysely/viz/Lastenjanuortenterveysjahyvinvointi/Navigointisivu

Rapporteringsstjänsten KULTTI: kuntaliitto.fi/hyvinvointi-ja-sivistys/sivistystoimen-kehittaminen/kulttuurin-kuntatietohanke-kultti

Idrottsanläggningar: Lipas.fi Jyväskylä universitet, sökt 11.11.2024. lipas.fi

Statistik om unga: nuorisotilastot.fi/

Material i anknytning till Borgå stads servicenät: porvoofi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20241021-7

Borgå stads välfärdsplan 2024–2025, sammanfattning av svaren på enkäten Välfärd, hälsa och säkerhet (2024), Trafiksäkerhetsöversikt 2023, statistik över Gammelbacka: porvoo.fi/hyvinvointi-ja-turvallisuus/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/

Borgå stads utredning om idrottsplatser: porvoo.fi/app/uploads/2025/01/Porvoon-liikuntapaikkaselvitys-FINAL.pdf

Borgå stad 2022. Miljöns tillstånd i Borgå – Lägesöversikt 2021. Hänvisning 26.9.2024. porvoo.fi/app/uploads/2022/03/Porvoon-ympariston-tila-tilannekatsaus-2021.pdf

Försvarsmakten: puolustusvoimat.fi/web/sotilasliikunta/varusmiesten-kuntotilastot

Ordnande av social- och hälsovård i Östra Nylands välfärdsområde: Regional expertutvärdering, hösten 2024: julkari.fi/handle/10024/150043

Sotkanet: sotkanet.fi/sotkanet/fi/index

Finlands miljöcentral 2024. Utsläpp av luftföroreningar i Finland. Hänvisning 26.9.2024. <https://www.ymparisto.fi/sv/fororeningar-och-miljorisker/luftvard/utslapp-av-luftforeningar-i-finland>

Taidetta! Kulttuurihyvinvoinnin käsikirja. Centret för konstfrämjande. taike.fi/fi/julkaisut/taidetta-kulttuurihyvinvoinnin-kasikirja

Hälsosamma Finland: <https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/haku?g=592>

Statistikcentralen: stat.fi/sv/statistiska-uppgifter

UKK-institutet: ukkinstituutti.fi/liikkuminen/suomalaisten-liikkuminen-tutkittua-tietoa-tyoikaisten-ja-ikaihmissen-liikkumisesta/

Nylands luftkvalitetsrapporter – HSY: hsy.fi/sv/luftkvalitet-och-klimat/luftkvaliteten-nyland/nylands-luftkvalitetsrapporter/

WSP Finland: Alueiden tutkimus 2024: wsp.com/fi-fi/nakemyksia/alueiden-tutkimus-2024

Människorna gör staden

PORVOO BORGÅ